

Fremsat den 5. oktober 2016 af social- og indenrigsministeren (Karen Ellemann)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg, lov om offentlige veje m.v. og lov om private fællesveje

(Hjælp til stemmeafgivning, valgret til Europa-Parlamentsvalg m.v. for personer med midlertidigt ophold i andre dele af riget, folkeafstemninger i henhold til særlig lov, ophængningstidspunkt for valgplakater m.v.)

§ 1

I lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 416 af 12. maj 2016, som ændret ved § 22 i lov nr. 628 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 17, stk. 1, indsættes efter nr. 1 som nyt nr. 2 og 3:
»2) optagelse på valglisten til folkeafstemninger efter § 96 b,
3) optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg efter § 14 b i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet,«
Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 4 og 5.
2. I § 49, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:
»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5.«
3. I § 49, stk. 2, 1. pkt., og stk. 4, og § 61, stk. 6, ændres »Hjælp« til: »Personlig bistand«.
4. I § 49, stk. 2, 2. pkt., og stk. 3 og 4, og § 61, stk. 4, 2. og 3. pkt., og stk. 5 og 6, ændres »hjælp« til: »personlig bistand«.
5. I § 49, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:
»Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyret eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«
6. I § 49, stk. 4, indsættes efter »umiddelbart over for«: »den eller«.

7. I § 49 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.«

8. I § 51, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »forestår«: »eller yder personlig bistand til«.

9. I § 51, stk. 1, 2. pkt., ændres »De« til: »De personer, der forestår afstemningen,«.

10. I § 54, stk. 4, 4. pkt., ændres »næstsidste« til: »tredjesidste«.

11. I § 61, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. § 63, 2. pkt.«

12. I § 61, stk. 4, indsættes efter 2. pkt., der bliver 3. pkt.:

»Tilkendegiver vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«

13. I § 61, stk. 6, indsættes efter »umiddelbart over for den«: »eller dem«.

14. I § 62, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »Stemmemodtager«: »og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen,«.

15. I § 62, stk. 1, 2. pkt., ændres »De« til: »Stemmemodtager«.

16. I § 63 indsættes som 2. pkt.:

»Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.«

17. I § 94 og § 95, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 42« til: »§ 42, stk. 1 og 7,«.**18. I § 94 indsættes som 2. pkt.:**

»Bestemmelserne i § 95, stk. 3 og 4, og §§ 96-103 finder endvidere anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, medmindre andet følger af den særlige lov.«

19. I § 95 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Afholdes folkeafstemning i henhold til særlig lov, bekendtgør statsministeren folkeafstemningens tema i Statstidende med meddelelse om, hvilken dag folkeafstemningen finder sted.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

20. I § 96, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Personer, der har fast bopæl i de dele af riget, hvor folkeafstemningen ikke afholdes, har ikke valget til folkeafstemningen, jf. dog § 96 a.«

21. I § 96, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

»For optagelse på valglisten af vælgere, der er omfattet af § 96 a, gælder dog § 96 b.«

22. I § 96, stk. 2, 2. pkt., der bliver 3. pkt., indsættes efter »gælder«: »uden for de i 2. pkt. nævnte tilfælde«, og »dog« udgår.**23. Efter § 96 indsættes:**

»§ 96 a. Ved folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, gælder stk. 2-5.

Stk. 2. Personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark.

Stk. 3. Følgende personer, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark:

- 1) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening.
- 2) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem.
- 3) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland af en dansk hjælpeorganisation.
- 4) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland i uddannelsesøjemed.
- 5) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland af helbredsmæssige grunde.
- 6) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, og som i henseende til tilknytningen til Danmark

ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5.

Stk. 4. Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen.

Stk. 5. En person, der samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af stk. 2, 3 eller 4, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de pågældende to samlevende

- 1) har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller
- 2) opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.

§ 96 b. Vælgere, der er omfattet af § 96 a, og som er registreret i Det Centrale Personregister (CPR) som udrejst eller med bopæl i Grønland, skal efter anmodning optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune.

Stk. 2. Vælgere, der har haft ophold på Færøerne henholdsvis i Grønland i mere end 4 år, kan kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 96 a for at være opfyldt. Hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt en vælger er omfattet af § 96 a, kan vælgeren kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 96 a for at være opfyldt.

Stk. 3. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 96 a, stk. 2 eller 3, eller § 96 a, stk. 5, jf. stk. 2 eller 3, gælder i 2 år fra afgørelsens dato. Indgiver vælgeren inden udløbet af den i 1. pkt. nævnte periode anmodning om fornyet optagelse på valglisten, forlænges perioden, indtil der er truffet afgørelse. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 96 a, stk. 4, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 96 a, stk. 5, jf. stk. 4, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen for den person omfattet af § 96 a, stk. 4, vælgeren har den i § 96 a, stk. 5, nævnte tilknytning til.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på listen og om listens udarbejdelse.«

24. I § 99, stk. 4, 1. pkt., ændres »afstemning om to eller flere lovforslag eller love« til: »to eller flere folkeafstemninger«.**25. I § 104, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »endeligt afgjort«: », jf. dog stk. 4.«.****26. I § 104 indsættes som stk. 4:**

»Stk. 4. Valgmateriale omfattet af stk. 3, 1. pkt., kan efter kommunalbestyrelsens bestemmelse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i lov om behandling af personoplysninger. Valgmateriale omfattet af stk. 3, 1. pkt., der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valgmaterialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.«

§ 2

I lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014, som ændret ved § 2 i lov nr. 312 af 29. marts 2014, § 2 i lov nr. 1742 af 22. december 2015 og § 1 i lov nr. 381 af 27. april 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, *stk. 2*, indsættes efter »Europa-Parlamentet«: », jf. dog § 3 a«.

2. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Personer, der har dansk indfødsret og er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark.

Stk. 2. Følgende personer, der har dansk indfødsret, og som midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark:

- 1) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening.
- 2) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem.
- 3) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland af en dansk hjælpeorganisation.
- 4) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland i uddannelsesøjemed.
- 5) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland af helbredsmæssige grunde.
- 6) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, og som i henseende til tilknytningen til Danmark ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5.

Stk. 3. Personer, der har dansk indfødsret, og som opholder sig på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen.

Stk. 4. En person, der har dansk indfødsret, og som samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af *stk. 1*, *2* eller *3*, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de pågældende to samlevende

- 1) har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller
- 2) opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.«

3. I § 6, *stk. 1*, ændres »§ 3, *stk. 1*« til: »§§ 3 og 3 a«.

4. I § 14, *stk. 2*, indsættes efter 1. pkt.:

»For optagelse på valglisten af vælgere, der er omfattet af § 3 a, gælder dog § 14 b.«

5. I § 14, *stk. 2*, *2. pkt.*, der bliver *3. pkt.*, indsættes efter »gælder«: »uden for de i *2. pkt.* nævnte tilfælde«, og »dog« udgår.

6. Efter § 14 a indsættes:

»§ 14 b. Vælgere, der er omfattet af § 3 a, og som er registreret i Det Centrale Personregister (CPR) som udrejst eller med bopæl i Grønland, skal efter anmodning optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune.

Stk. 2. Vælgere, der har haft ophold på Færøerne henholdsvis i Grønland i mere end 4 år, kan kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 3 a for at være opfyldt. Hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt en vælger er omfattet af § 3 a, kan vælgeren kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 3 a for at være opfyldt.

Stk. 3. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 3 a, *stk. 1* eller *2*, eller § 3 a, *stk. 4*, jf. *stk. 1* eller *2*, gælder i 2 år fra afgørelsens dato. Indgiver vælgeren inden udløbet af den i 1. pkt. nævnte periode anmodning om fornyet optagelse på valglisten, forlænges perioden, indtil der er truffet afgørelse. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 3 a, *stk. 3*, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 3 a, *stk. 4*, jf. *stk. 3*, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen for den person omfattet af § 3 a, *stk. 3*, vælgeren har den i § 3 a, *stk. 4*, nævnte tilknytning til.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på listen og om listens udarbejdelse.«

7. I § 25, *stk. 4*, og § 26, *stk. 5*, ændres »hjælp« til: »personlig bistand«.

§ 3

I lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 363 af 2. april 2014, som ændret ved § 3 i lov nr. 1742 af 22. december 2015 og § 2 i lov nr. 381 af 27. april 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 55, *stk. 1*, indsættes efter 1. pkt.:

»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. *stk. 2*, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. *stk. 5*.«

2. I § 55, *stk. 2*, *1. pkt.*, og *stk. 4*, og § 67, *stk. 6*, ændres »Hjælp« til: »Personlig bistand«.

3. I § 55, *stk. 2*, *2. pkt.*, og *stk. 3* og *4*, og § 67, *stk. 4*, *2. og 3. pkt.*, og *stk. 5* og *6*, ændres »hjælp« til: »personlig bistand«.

4. I § 55, *stk. 2*, indsættes som *3. pkt.*:

»Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«

5. I § 55, *stk. 4*, indsættes efter »umiddelbart over for«: »den eller«.

6. I § 55 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.«

7. I § 57, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »De«: »personer«, og efter »forestår« indsættes: »eller yder personlig bistand til«.

8. I § 57, stk. 1, 2. pkt., ændres »De« til: »De personer, der forestår afstemningen.«

9. I § 60, stk. 4, 3. pkt., ændres »lørdagen« til: »fredagen«.

10. I § 67, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. § 69, 2. pkt.«

11. I § 67, stk. 4, indsættes efter 2. pkt., der bliver 3. pkt.:

»Tilkendegiver vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«

12. I § 67, stk. 6, indsættes efter »umiddelbart over for den«: »eller dem«.

13. I § 68, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »Stemmemodtagere«: »og personer, der yder personlig bistand til stemmeafgivningen.«

14. I § 68, stk. 1, 2. pkt., ændres »De« til: »Stemmemodtagere«.

15. I § 69 indsættes som 2. pkt.:

»Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.«

16. I § 106, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »endeligt afgjort«: », jf. dog stk. 4«.

17. I § 106 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Valgmateriale omfattet af stk. 3, 1. pkt., kan efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bestem-

melse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i lov om behandling af personoplysninger. Valgmateriale omfattet af stk. 3, 1. pkt., der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valgmaterialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.«

§ 4

I lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v., som ændret ved § 2 i lov nr. 1895 af 29. december 2015 og § 1 i lov nr. 658 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 84, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »I perioden fra«: »kl. 12.00«.

2. § 84, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Ved folketingsvalg må ophængning af valgplakater dog først ske, når valget er udskrevet.«

3. I § 85, stk. 1, 1. og 2. pkt., indsættes efter »adresse«: », e-mailadresse«.

§ 5

I lov om private fællesveje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1234 af 4. november 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 66 a, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »I perioden fra«: »kl. 12.00«.

2. § 66 a, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Ved folketingsvalg må ophængning af valgplakater dog først ske, når valget er udskrevet.«

3. I § 66 b, stk. 1, 1. og 2. pkt., indsættes efter »adresse«: », e-mailadresse«.

§ 6

Loven træder i kraft den 1. juli 2017.

§ 7

§§ 4 og 5 gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
  - 2.1. Hjælp til stemmeafgivningen
    - 2.1.1. Personlig bistand til stemmeafgivningen
      - 2.1.1.1. Gældende ret
        - 2.1.1.1.1. Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen
        - 2.1.1.1.2. Hjælp til stemmeafgivningen
        - 2.1.1.1.3. Forbud mod valgagitation og anden påvirkning
      - 2.1.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
      - 2.1.1.3. Lovforslagets indhold
    - 2.1.2. Hjælpe midler ved stemmeafgivningen
      - 2.1.2.1. Gældende ret
      - 2.1.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
      - 2.1.2.3. Lovforslagets indhold
  - 2.2. Valgret til Europa-Parlamentsvalg og til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, for personer med midlertidigt ophold på Færøerne eller i Grønland
    - 2.2.1. Gældende ret
      - 2.2.1.1. Valgret til Europa-Parlamentsvalg ved flytning til Færøerne eller Grønland
        - 2.2.1.1.1. Valgret til Europa-Parlamentet
        - 2.2.1.1.2. Valgbarhed til Europa-Parlamentet
        - 2.2.1.1.3. Optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg
      - 2.2.1.2. Valgret til folkeafstemninger ved flytning til Færøerne eller Grønland
        - 2.2.1.2.1. Valgret til folkeafstemninger
        - 2.2.1.2.2. Optagelse på valglisten til folkeafstemninger
      - 2.2.1.3. Procedurer for anmeldelse af flytning
      - 2.2.1.4. Statistiske oplysninger om Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014, folkeafstemningen den 25. maj 2014 og folkeafstemningen den 3. december 2015
    - 2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
      - 2.2.2.1. Valgret til Europa-Parlamentsvalg og til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne eller i Grønland, for personer, der flytter til Færøerne eller Grønland
      - 2.2.2.2. Gruppen af personer med dansk indfødsret, der fra Danmark udrejser til Færøerne eller flytter til Grønland
    - 2.2.3. Lovforslagets indhold
      - 2.2.3.1. Valgret til Europa-Parlamentsvalg
      - 2.2.3.2. Valgret til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland
  - 2.3. Anvendelse af folketingsvalglovens regler ved folkeafstemninger udskrevet i henhold til særlig lov, herunder vejledende folkeafstemninger
    - 2.3.1. Gældende ret
    - 2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
    - 2.3.3. Lovforslagets indhold
    - 2.3.4. Forholdet til grundloven
  - 2.4. Ophængningstidspunkt m.v. for valgplakater
    - 2.4.1. Gældende ret
    - 2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
    - 2.4.3. Lovforslagets indhold
  - 2.5. Tidspunkt for tilintetgørelse af valgmateriale, der ønskes anvendt til forskningsformål
    - 2.5.1. Gældende ret
    - 2.5.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
    - 2.5.3. Lovforslagets indhold
  - 2.6. Ændring af frist for brevstemmeafgivning i eget hjem
    - 2.6.1. Gældende ret
    - 2.6.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

2.6.3. Lovforslagets indhold

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at gennemføre forskellige moderniseringer og forbedringer af valglovgivningen.

For det første ønsker regeringen at forbedre forholdene for vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen. Det foreslås derfor at ændre reglerne om hjælp til stemmeafgivningen, således at vælgere, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, fremover selv kan bestemme, om hjælp til stemmeafgivningen alene skal ydes af en af vælgeren personligt udpeget hjælper, dvs. uden at der tillige skal medvirke en myndighedsperson. Det foreslås derudover at bemyndige social- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om, at der skal stilles hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen. Disse to forslag er en udmøntning af beslutningsforslag nr. B 32 fra folketingsåret 2015-16, som regeringen har støttet.

For det andet har lovforslaget til formål at give valgret til Europa-Parlamentsvalg for personer med dansk indfødsret, der tager midlertidigt ophold på Færøerne eller i Grønland, og som, hvis de havde taget ophold uden for riget, ville have bevaret valgretten til Folketinget. Lovforslaget skal bringe reglerne i overensstemmelse med det EU-retlige ligebehandlingsprincip, således at personer med dansk indfødsret ved flytning til Færøerne eller Grønland kan bevare deres valgret til Europa-Parlamentet i samme omfang, som de ville kunne ved flytning til et tredjeland.

I forlængelse heraf ændres ligeledes reglerne om valgret til folkeafstemninger, som afholdes i Danmark, men ikke på Færøerne eller i Grønland. Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse bør ovennævnte persongruppe ved flytning til Færøerne eller Grønland således også kunne bevare valgretten til disse folkeafstemninger i samme omfang som ved flytning til et tredjeland. Lovforslaget giver derfor også valgret til den pågældende persongruppe til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland.

For det tredje foreslås det at lade folketingsvalglovens regler om folkeafstemninger med de fornødne tilpasninger gælde for folkeafstemninger udskrevet i henhold til særlig lov.

Folketingsvalglovens regler omfatter ikke folkeafstemninger, der finder sted i henhold til en særlig lov om de i grundlovens § 19 nævnte beslutninger, der måtte være i lovs form, dvs. beslutninger om samtykke til de i grundlovens § 19 nævnte udenrigspolitiske dispositioner, jf. grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt., eller i henhold til en særlig lov om afholdelse af en vejledende folkeafstemning. Sådanne folkeafstemnin-

ger har tidligere været afholdt i to tilfælde, dels den vejledende folkeafstemning om EF-pakken (Europæisk Fælles Akt) i 1986, dels den bindende folkeafstemning om Danmarks tiltrædelse af Edinburgh-afgåelsen og Maastrichttraktaten i 1993. I begge tilfælde blev der ved særskilt lovgivning skabt hjemmel til anvendelse af de relevante bestemmelser i folketingsvalgloven om afholdelse af folkeafstemninger.

Med lovforslaget sikres, at regelgrundlaget for afholdelse af folkeafstemninger i alle tilfælde er på plads, inden Folketinget vedtager en særlig lov om afholdelse af en folkeafstemning. Med lovforslaget vil der således ikke fremover være behov for i forbindelse med vedtagelse af særlig lovgivning om afholdelse af folkeafstemninger at tage stilling til, om den pågældende folkeafstemning skal afholdes i overensstemmelse med folketingsvalglovens almindelige regler om folkeafstemninger i kapitel 12.

For det fjerde har forslaget til formål at ændre reglerne for begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater, således at der ved folketingsvalg først må ophænges valgplakater, når valget formelt er udskrevet, og at begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater ved andre valg fastsættes til kl. 12 den 4. lørdag før valget. Forslaget skal endvidere ændre reglerne om angivelse af kontaktoplysninger på valgplakater, således at kontaktpersonens e-mailadresse også angives.

For det femte har lovforslaget til formål at tydeliggøre hjemlen til, at kommunerne og regionerne lader valgmateriale anvende til forskning og statistik, og til, at kommunerne og regionerne venter med at tilintetgøre det valgmateriale, der efter reglerne skal tilintetgøres, hvis materialet anvendes til forskning eller statistik.

For det sjette indeholder lovforslaget en ændring af redaktionel karakter, der vedrører kommunalbestyrelsens mulighed for at fastsætte en senere frist end den lovfastsatte ved ansøgning om at brevstemme i eget hjem.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Hjælp til stemmeafgivningen

Beslutningsforslag nr. B 32 om hjælp til stemmeafgivningen blev fremsat den 20. november 2015. Beslutningsforslaget pålægger regeringen i folketingsåret 2016-17 at fremsætte et lovforslag om ændring af valglovgivningen, således at personer, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, selv kan bestemme, om der skal medvirke en myndighedsperson

ved stemmeafgivningen i de tilfælde, hvor vælgeren har udpeget en personlig hjælper.

Regeringen pålægges derudover med beslutningsforslaget at fremsætte et lovforslag om, at der ved valghandlinger skal stilles specielle eller elektroniske hjælpemidler til rådighed i stemmeboksen, som kan gøre det lettere for personer med nedsat funktionsevne at afgive deres stemme uden hjælp fra myndighedspersoner og eventuelt tillige en personligt udpeget hjælper.

Det er i bemærkningerne til beslutningsforslaget anført, at forslaget ikke forventes at medføre merudgifter for det offentlige.

Beslutningsforslaget blev enstemmigt vedtaget ved 2. behandlingen i Folketinget den 19. april 2016.

2.1.1. Personlig bistand til stemmeafgivningen

2.1.1.1. Gældende ret

2.1.1.1.1. Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen

Den almindelige fremgangsmåde ved afstemning på valgdagen og ved brevstemmeafgivning er ved folketingsvalg reguleret i folketingsvalglovens §§ 47, 48 og 61, der ligeledes finder anvendelse på folkeafstemninger, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og § 100, stk. 1, og på Europa-Parlamentsvalg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1. Ved kommunale og regionale valg er den almindelige fremgangsmåde ved afstemning på valgdagen og ved brevstemmeafgivning reguleret i den kommunale og regionale valglovs §§ 53, 54 og 67.

Ved afstemning på afstemningsdagen ved alle landsdækkende valg og folkeafstemninger udøves valgretten ved personligt fremmøde, og stemmeafgivningen sker i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede. Vælgeren sætter et kryds ved et partiavn/en listebetegnelse eller et kandidatnavn og ved folkeafstemninger et kryds ved ordet ”Ja” eller ”Nej” på stemmesedlen. Når vælgeren har foretaget stemmeafgivningen, sammenfolder vælgeren stemmesedlen, således at ingen kan se, hvordan vælgeren har stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i stemmekassen.

Ved brevstemmeafgivning i forbindelse med alle landsdækkende valg og folkeafstemninger udfylder vælgeren stemmesedlen uden overværelse af andre – ved at anføre navnet på et parti/en listebetegnelse, bogstavbetegnelsen for et parti/en kandidatliste eller navnet på en kandidat og ved folkeafstemninger ved at sætte et kryds ved ordet ”Ja” eller ”Nej” – og lægger stemmesedlen i konvolutten. Vælgeren udfylder derefter følgebrevet og underskriver dette, lægger konvolutten med stemmeseddel og følgebrevet i yderkuverten og lukker denne. Vælgeren udfylder yderkuverten med navn, fødselsdato og bopæl.

2.1.1.1.2. Hjælp til stemmeafgivningen

Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen på den i valglovgivningen foreskrevne måde, kan forlange fornøden hjælp hertil ved alle landsdækkende valg og folkeafstemninger i Danmark, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 1, § 61, stk. 4, § 99, stk. 1, jf. § 49, stk. 1, og § 100, stk. 1, jf. § 61, stk. 4, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 1, og § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, og den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 1, og § 67, stk. 4. Retten til at forlange hjælp ved stemmeafgivningen gælder alle vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen. Vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og at få vejledning om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen har ligeledes ret til at få hjælp hertil.

Der kan i den forbindelse ske de nødvendige lempelser fra den i valglovgivningen foreskrevne fremgangsmåde. Derudover kan der gives vælgeren adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet – en såkaldt vognstemme.

Ved afstemningen på valgdagen ydes hjælpen af to valgstyrelser eller tilfornordnede vælgere. Vælgeren kan udpege en personlig hjælper i stedet for den ene af de to valgstyrelser eller tilfornordnede vælgere, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, og § 99, stk. 1, jf. § 49, stk. 2, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, og den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 2. Hjælpen kan ikke ydes alene af en personlig hjælper.

Ved brevstemmeafgivningen ydes hjælpen af en eller flere stemmemodtagere. Vælgeren kan udpege en personlig hjælper, der yder hjælpen sammen med stemmemodtageren eller – i det tilfælde, hvor der medvirker flere stemmemodtagere – i stedet for den ene af stemmemodtagerne, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, og § 100, stk. 1, jf. § 61, stk. 4, Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, og den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 4. Hjælpen kan ikke ydes alene af en personlig hjælper.

Kandidater, der er opstillet til det pågældende valg, må ikke som valgstyrelser, tilfornordnede vælgere eller stemmemodtagere yde hjælp til stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 3, og § 61, stk. 5, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 4, og § 26, stk. 5, og den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 3, og § 67, stk. 5.

Vælgere, der ikke selv er i stand til at afkrydse stemmesedlen eller udfylde brevstemmesedlen, kan også få hjælp hertil. Hjælp til afkrydsning eller udfyldning af en stemmeseddel kan dog kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den eller dem, der yder hjælpen, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti/hvilken kandidatliste eller hvilken kan-

didat vælgeren ønsker at stemme, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 4, og § 61, stk. 6, der også gælder ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 4, og § 67, stk. 6.

2.1.1.1.3. Forbud mod valgagitation og anden påvirkning

De personer, der forestår afstemningen på valgdagen og er stemmemodtagere ved brevstemmeafgivningen, må ikke under afstemningen eller i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti/hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme, jf. folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., og § 62, stk. 1, 1. pkt., der også gælder ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 1. pkt., og § 68, stk. 1, 1. pkt.

Bestemmelserne, der vedrører afstemning på valgdagen henholdsvis brevstemmeafgivning, er strafbelagte. Overtrædelse heraf straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, jf. folketingsvalglovens § 106, stk. 1, jf. §§ 51 og 62, § 99, stk. 1, jf. § 51, og § 100, stk. 1, jf. § 62, Europa-Parlamentsvalglovens § 46, stk. 1, og den kommunale og regionale valglovs § 108, stk. 1.

Der er i øvrigt i valglovgivningen et generelt forbud mod valgagitation ved valghandlinger, dvs. både i forbindelse med afstemningen på valgdagen og brevstemmeafgivningen. Det følger heraf, at vælgerne ikke må udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne på valgdagen, ved brevstemmeafgivningen eller andre steder i umiddelbar tilknytning til disse, jf. folketingsvalglovens § 50 og § 61, stk. 8, der også gælder ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 56 og § 67, stk. 8.

2.1.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Indtil 1. april 2009 kunne blinde og svagsynede vælgere forlange at få hjælp til stemmeafgivningen alene af en person, der var udpeget af vælgeren selv. Alle andre vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen skulle i alle tilfælde have hjælp af to valgstyrelser eller tilfornede vælgere, dvs. de havde ikke mulighed for at få hjælp af en person, som de selv havde udpeget. Dette blev ændret ved lov nr. 1347 af 19. december 2008, der trådte i kraft den 1. april 2009, hvor der blev indført ens regler for alle vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen. Med lovændringen skulle hjælp til stemmeafgivningen altid ydes af to valgstyrelser eller tilfornede vælgere, og alle vælgere fik mulighed for at udpege en person, der kunne yde hjælp i stedet for den ene af myndighedspersonerne. Lignende regler blev indført vedrørende hjælp til brevstemmeafgivningen.

Baggrunden for de gældende regler, hvorefter der altid skal medvirke mindst én myndighedsperson, når der ydes hjælp til stemmeafgivningen, er hensynet til at modvirke risikoen for utilbørlig påvirkning af vælgeren ved stemmeafgivnin-

gen, herunder risikoen for dobbelt stemmeafgivning (for hjælperen). Reglerne er desuden med til at sikre offentlighedens tillid til valghandlingen og dennes neutralitet. Der henvises til folketingsvalglovens § 49, stk. 2, § 61, stk. 4, § 99, stk. 1, jf. § 49, stk. 2, og § 100, stk. 1, jf. § 61, stk. 4, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, og § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, og den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 2, og § 67, stk. 4.

Erfaringerne med de gældende regler har imidlertid vist, at en del vælgere ikke ønsker en myndighedsperson til stede ved stemmeafgivningen. Baggrunden herfor er, at det kan virke intimiderende over for den enkelte vælger, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, altid at skulle have en myndighedsperson med ved stemmeafgivningen. For nogle vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen kan det forekomme som unødigt overvågning, at der i de tilfælde, hvor vælgeren har udpeget en personlig hjælper, ligeledes skal medvirke en valgstyrelse eller tilfornet vælger ved stemmeafgivningen.

Derudover har flere handicappolitiske interesseorganisationer efterspurgt en ændring af reglerne, således at vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen får mulighed for alene at få hjælp af en person, vælgeren selv har udpeget.

Social- og Indenrigsministeriet har på denne baggrund overvejet, hvorledes man kan efterkomme ønsket om, at det skal være muligt alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper, uden at risikoen for utilbørlig påvirkning af vælgeren eller risikoen for dobbelt stemmeafgivning for hjælperen øges unødigt.

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse må det antages, at i langt de fleste tilfælde, hvor en vælger udpeger en personlig hjælper, er dette udtryk for, at vælgeren har udpeget en person, som vælgeren stoler på og føler sig tryk ved. Det må således antages, at det i disse tilfælde er vælgerens ønske at få hjælp af den udpegede person. I sådanne tilfælde er der meget, der taler for, at det ikke er nødvendigt, at der ligeledes medvirker en myndighedsperson ved stemmeafgivningen. Blandt andet kan hensynet til hemmelig stemmeafgivning i disse tilfælde tale for, at så få personer som muligt inddrages i vælgerens stemmeafgivning.

Det må dog samtidig antages, at der ligeledes vil kunne forekomme tilfælde, hvor en vælger kan føle sig presset eller måske ligefrem tvunget til at udpege en bestemt person som personlig hjælper ved stemmeafgivningen. I disse tilfælde vil det således ikke være vælgerens eget ønske at have den pågældende med som hjælper ved stemmeafgivningen.

Social- og Indenrigsministeriet finder, at det i de tilfælde, hvor vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt over for en valgstyrelse, tilfornet vælger eller stemmemodtager tilkendegiver, at vælgeren alene ønsker hjælp fra en personligt udpeget hjælper, må antages, at dette er vælgerens ønske, og at der således med stor sandsynlighed ikke vil være risiko for

utilbørlig påvirkning af vælgeren. I disse tilfælde findes det forsvarligt, at hjælpen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper. Såfremt vælgeren ikke er i stand til at tilkendegive dette, er det efter ministeriets opfattelse ikke forsvarligt alene at lade en person udpeget af vælgeren yde hjælpen, og der bør i disse tilfælde fortsat medvirke en myndighedsperson ved stemmeafgivningen. Dette er efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse en rimelig afvejning af hensynet til den enkelte vælgers frihed over for hensynet til at undgå utilbørlig påvirkning af vælgeren samt at sikre den offentlige tillid til valgsystemet og selve valghandlingen.

Det er desuden indgået i Social- og Indenrigsministeriets overvejelser, at der med lovforslaget fremover vil være situationer, hvor hjælp til stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen alene ydes af en personligt udpeget hjælper, dvs. uden at der tillige medvirker en myndighedsperson ved stemmeafgivningen. Dette er en situation, den gældende valglovgivning ikke tager højde for.

Det følger af det generelle forbud mod valgagitation – der retter sig mod alle, herunder også de personligt udpegede hjælpere – i valglovgivningen, at valgstyrene og stemmemodtagerne påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne på valgdagen, ved brevstemmeafgivningen eller andre steder i umiddelbar tilknytning til disse. Valgagitationsforbuddet tager derimod ikke højde for den situation, hvor hjælp til stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen alene ydes af en personligt udpeget hjælper, dvs. uden at der tillige medvirker en myndighedsperson ved stemmeafgivningen. Der vil således ikke i denne situation være en myndighedsperson til stede ved stemmeafgivningen, der påser, at der ikke sker valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i selve stemmerummet.

Social- og Indenrigsministeriet har på denne baggrund overvejet at udvide den personkreds, der er omfattet af bestemmelserne – eller dele af bestemmelserne – i folketingsvalglovens § 51, stk. 1, og § 62, stk. 1, der ligeledes finder anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, og § 68, stk. 1. Det følger af disse bestemmelser, at de personer, der forestår afstemningen, ikke under afstemningen henholdsvis brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. De pågældende må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Bestemmelserne er strafbelagt, og overtrædelse heraf kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Social- og Indenrigsministeriet har fundet det hensigtsmæssigt, at de personligt udpegede hjælpere bliver omfattet af 1. pkt. i bestemmelserne, således at de ikke under afstemnin-

gen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på. Det betyder, at de personligt udpegede hjælpere vil kunne straffes, såfremt de under afstemningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Social- og Indenrigsministeriet har derimod fundet det for vidtgående at lade de personligt udpegede hjælpere blive omfattet af tavshedspligten i bestemmelsernes 2. pkt. Såfremt de personligt udpegede hjælpere blev omfattet af denne del af bestemmelserne, ville det f.eks. betyde, at en person, der har ydet personlig bistand til sin ægtefælle, ville kunne straffes, hvis den pågældende over for venner, bekendte eller lignede fortalte, at han/hun havde ydet bistand til sin ægtefælles stemmeafgivning.

2.1.1.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås, at vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen får mulighed for at vælge, at hjælp til stemmeafgivningen, herunder brevstemmeafgivningen, alene skal ydes af en person, der er udpeget af vælgeren selv, dvs. uden at der tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyret, tilforordnet vælger eller stemmemodtager. Det vil fortsat være muligt at få hjælp til stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen efter de gældende regler. Der henvises til folketingsvalglovens § 49, § 61, stk. 4-6, § 99, stk. 1, jf. § 49, og § 100, stk. 1, jf. § 61, stk. 4-6, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, og § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4-6, og den kommunale og regionale valglovs § 55 og § 67, stk. 4-6.

Det foreslås, at det stilles som betingelse for, at hjælpen alene ydes af en personligt udpeget hjælper, at vælgeren over for en valgstyret eller tilforordnet vælger – ved brevstemmeafgivningen over for en stemmemodtager – udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper. Det vil være valgstyret, den tilforordnede vælger eller stemmemodtageren, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom. Vurderingen har ikke karakter af en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Det foreslås således at ændre folketingsvalglovens § 49, stk. 2, § 61, stk. 4, § 99, stk. 1, jf. § 49, stk. 2, og § 100, stk. 1, jf. § 61, stk. 4, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, og § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, og den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 2, og § 67, stk. 4.

Det generelle forbud mod valgagitation i valglovgivningen tager ikke højde for den situation, hvor hjælp til stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen alene ydes af en personligt udpeget hjælper. Der vil i denne situation ikke være en myndighedsperson til stede ved stemmeafgivningen, der påser, at der ikke sker valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i selve stemmerummet.

Det foreslås i forlængelse af ovenstående at udvide den personkreds, der er omfattet af folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., og § 62, stk. 1, 1. pkt., der ligeledes finder anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 1. pkt., og § 68, stk. 1, 1. pkt., således at de personer, der er udpeget af vælgeren selv til at yde hjælp ved stemmeafgivningen, udtrykkeligt bliver omfattet af forbuddet mod valgagitation. De personer, der er udpeget af vælgeren selv til at yde hjælp ved stemmeafgivningen, vil således kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, såfremt de under afstemningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Med forslaget foretages – på nær en ændring af terminologien to steder i Europa-Parlamentsvalgloven – alene ændringer i folketingsvalgloven og den kommunale og regionale valglov, da folketingsvalglovens regler om afstemning på valgdagen og brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og § 100, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2-6, 8-9 og 11-15, § 2, nr. 7, og § 3, nr. 1-5, 7-8 og 10-14, med tilhørende bemærkninger.

2.1.2. Hjælpe midler ved stemmeafgivningen

2.1.2.1. Gældende ret

For en beskrivelse af den almindelige fremgangsmåde ved afstemning på valgdagen henholdsvis brevstemmeafgivning henvises til afsnit 2.1.1.1.1.

Hjælp til stemmeafgivning ved afstemning på valgdagen henholdsvis brevstemmeafgivning, herunder muligheden for at afgive sin stemme uden for stemmelokalet, er beskrevet i afsnit 2.1.1.1.2.

Det er ikke i den gældende valglovgivning reguleret, at der kan eller skal stilles hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen. I reglerne om skift af afstemningssted for vælgere med handicap eller nedsat førlighed er det imidlertid forudsat, at der i hver kreds vil være afstemningssteder med særlige hjælpemidler, jf. folketingsvalglovens § 47 a og § 99, stk. 2, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, og den kommunale og regionale valglovs § 53 a. Det kan f.eks. være et separat lyd tæt stemmerum, en særlig god lup, et hæve-/sænkebord i et særligt handicapvenligt stemmerum eller særligt gode lysforhold i stemmerummet.

Endvidere er der efter den gældende valglovgivning mulighed for, at vælgere kan medbringe egne hjælpemidler til almindelig hverdagsbrug som f.eks. en lup, et skriveredskab eller lignende. Mere elektroniske og teknologiske hjælpemidler kan dog ikke tillades i stemmerummet. Det er op til valgstyrrerne, de tilforordnede vælgere og stemmemodtager-

ne at vurdere, om et hjælpemiddel kan medbringes i stemmerummet. Vurderingen har ikke karakter af en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Vælgere med handicap eller nedsat førlighed kan efter ansøgning blive overført til det afstemningssted i vælgerens bopælskommune – ved folketingsvalg inden for samme opstillingskreds – der har den bedste tilgængelighed for den pågældende vælger, jf. folketingsvalglovens § 47 a og § 99, stk. 2, Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, og den kommunale og regionale valglovs § 53 a. Ansøgningen skal indgives senest kl. 12 otte dage før valgdagen, og overførslen af afstemningssted skal være begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førlighed.

Det er således blandt andet muligt for f.eks. kørestolsbrugere at blive overført til et afstemningssted med handicapvenlige fysiske adgangsforhold. Det er derudover muligt for f.eks. blinde og svagsynede vælgere, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, at blive overført til et afstemningssted, hvor der er indrettet et separat lyd tæt stemmerum, hvor de kan afgive deres stemme, uden at der er risiko for, at andre kan høre, hvad der bliver sagt. Endvidere kan svagsynede vælgere blive overført til et afstemningssted, hvor der er stillet en særlig god lup til rådighed, eller hvor der er særligt gode lysforhold i stemmerummet. Ændring af afstemningssted kan også begrundes i, at et afstemningssted råder over et hæve-/sænkebord i et særligt handicapvenligt stemmerum, længden på gardinerne i stemmerummene, handicap-toiletfaciliteter eller lignende.

2.1.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Med beslutningsforslag nr. B 32 fra folketingsåret 2015-16 har Folketinget vedtaget, at regeringen skal fremsætte et lovforslag om, at der skal stilles hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen, der kan gøre det nemmere for personer med nedsat funktionsevne at afgive deres stemme. Også regeringen er meget optaget af, hvordan man kan forbedre forholdene for personer med behov for hjælp til stemmeafgivningen.

Det er i bemærkningerne til beslutningsforslaget anført, at regeringen opfordres til at udvikle teknologiske løsninger, således at det bliver nemmere for personer med handicap at foretage afstemning uden hjælp fra myndighedspersoner og eventuelt tillige en personligt udpeget hjælper. Det er derudover anført, at beslutningsforslaget ikke forventes at medføre merudgifter for det offentlige.

Social- og Indenrigsministeriet har på denne baggrund overvejet, hvordan man inden for rammerne af beslutningsforslaget mest hensigtsmæssigt kan gennemføre dette.

Det er efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse afgørende, at de løsninger, man finder frem til, er praktisk anvendelige løsninger, der samtidig tager højde for befolkningens tillid til valghandlingen.

Lovgivningen skal samtidig tage højde for den løbende teknologiske udvikling og for det forhold, at der ikke på nuværende tidspunkt – ministeriet bekendt – findes hjælpemidler, der kan sætte alle vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen i stand til at stemme ved egen hjælp. Lovgivningen skal således tage højde for, at der kan blive tale om løbende ændringer af, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen.

Lovgivningen skal endelig tage højde for, at der kan være forskel på, hvilke hjælpemidler der er hensigtsmæssige ved de enkelte valgtyper og afstemningsformer.

Social- og Indenrigsministeriet har på denne baggrund fundet det mest hensigtsmæssigt at udmønte denne del af beslutningsforslaget som en bemyndigelse til social- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på afstemningsdagen og ved brevstemmeafgivningen.

Social- og Indenrigsministeriet vil ved udmøntningen af bemyndigelsen fortsætte den dialog med relevante handicaporganisationer, som ministeriet allerede har taget hul på, for derigennem at få råd og indhente erfaringer om, hvilke hjælpemidler der vil kunne hjælpe de personer, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen. Ministeriet vil i den forbindelse også søge at indhente erfaringer fra andre lande.

På baggrund af de ovenfor anførte overvejelser har Social- og Indenrigsministeriet således fundet det mest hensigtsmæssigt ikke at fastsætte i loven, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed, men at social- og indenrigsministeren bemyndiges til ved bekendtgørelse at fastsætte regler herom. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

2.1.2.3. Lovforslagets indhold

Lovforslaget bemyndiger social- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på afstemningsdagen henholdsvis ved brevstemmeafgivningen.

Kommunalbestyrelsen kan således forpligtes til at stille hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen. Kommunalbestyrelsen og de øvrige myndigheder og brevstemmemodtagere, der varetager brevstemmeafgivningen, kan forpligtes til at stille hjælpemidler til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Social- og indenrigsministeren vil med denne bemyndigelse løbende ved bekendtgørelse kunne fastsætte regler om, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen. Med denne bemyndigelse ændres vælgerens mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved stemmeafgivningen ikke.

Med denne løsning, hvor der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse, tages der højde for den løbende teknologiske udvikling. Der tages samtidig højde for, at man på et senere tidspunkt vil kunne stille hjælpemidler til rådighed, der i dag ikke er udviklet, og at der med tiden kan blive tale om at stille nye eller ændrede krav om hjælpemidler. Der vil ikke med bemyndigelsen kunne indføres elektronisk stemmeafgivning (e-valg), hvorved forstås, at vælgerens stemme helt eller delvist registreres og eventuelt senere optælles i en maskine.

Ved udmøntningen af bemyndigelsen vil der blandt andet skulle tages højde for, at nogle former for hjælpemidler vil kunne anvendes til flere eller alle valgtyper, hvorimod andre hjælpemidler alene vil kunne anvendes ved en enkelt valgtipe. Der vil også skulle tages højde for, at stemmesedlen indholdsmæssigt varierer fra kreds til kreds ved folketingsvalg og kommunal- og regionalvalg, ligesom brevstemmematerialet adskiller sig fra den stemmeseddel, der anvendes på valgdagen.

Der vil i forbindelse med udnyttelsen af bemyndigelsen ligeledes kunne tages stilling til, om de hjælpemidler, som skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen henholdsvis brevstemmeafgivningen, skal stilles til rådighed på samtlige knap 1.400 afstemningssteder i landet, eller om hjælpemidlerne alene skal stilles til rådighed på ét eller nogle afstemningssteder i hver kommune. Det bemærkes, at vælgere med handicap eller nedsat førlighed efter den gældende valglovgivning har mulighed for at blive overført til et andet afstemningssted. Vælgeren vil derfor overføres til det afstemningssted, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed.

Det afgørende for, om hjælpemidlet skal stilles til rådighed på alle afstemningssteder eller kun på ét eller nogle afstemningssteder i hver kommune, vil være udgiften sammenholdt med behovet for det pågældende hjælpemiddel. Det bemærkes i den forbindelse, at beslutningsforslag nr. B 32 fra folketingsåret 2015-16 er forudsat ikke at medføre merudgifter for det offentlige.

I forlængelse af ovenstående kan det ligeledes overvejes, om der skal stilles hjælpemidler til rådighed på samtlige steder i kommunerne, hvor enhver vælger har mulighed for at brevstemme. Det bemærkes, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet. De steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, er hovedsageligt borgerservicecentre, og i nogle kommuner er det ligeledes muligt at brevstemme på f.eks. biblioteker og lignende steder.

Udmøntningen af bemyndigelsen kan endvidere ske ved, at der gennemføres forsøgsordninger i enkelte kommuner ved kommende valg. En sådan forsøgsordning vil f.eks. kunne bestå i, at kommunerne pålægges at stille ét eller flere konkrete hjælpemidler til rådighed på ét eller flere afstemningssteder i kommunen henholdsvis opstillingskredsen eller på steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Formålet med en forsøgsordning er at få et så oplyst beslutningsgrundlag som muligt om et konkret hjælpemiddels ef-

fekt. Forsøget vil efterfølgende skulle evalueres, inden der tages stilling til, om der skal fastsættes regler om, at det pågældende hjælpemiddel skal stilles til rådighed i alle kommuner henholdsvis opstillingskredse og i hvilket omfang.

Med forslaget foretages alene ændringer i folketingsvalgloven og den kommunale og regionale valglov, da folketingsvalglovens regler om afstemning på valgdagen og brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og § 100, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1.

Der vil med forslagets bemyndigelsesbestemmelser i folketingsvalgloven kunne fastsættes bestemmelser om, at der skal anvendes forskellige hjælpemidler ved folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7 og 16, og § 3, nr. 6 og 15, med tilhørende bemærkninger.

2.2. Valgret til Europa-Parlamentsvalg og til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, for personer med midlertidigt ophold på Færøerne eller i Grønland

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Valgret til Europa-Parlamentsvalg ved flytning til Færøerne eller Grønland

2.2.1.1.1. Valgret til Europa-Parlamentet

Valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen enten 1) har valgret til Folketinget, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1, eller 2) har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 2, eller 3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, eller 4) uden at være omfattet af nr. 1 har dansk indfødsret, har opnået valgretsaldere til Folketinget og har bopæl i Danmark, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 4. Den sidste gruppe omfatter personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, og som i øvrigt opfylder betingelserne for valgret til Folketinget. Disse personer fik med lov nr. 381 af 27. april 2016 valgret til Europa-Parlamentet.

Reglerne om valgret til Folketinget følger af folketingsvalglovens § 1. Enhver, som har dansk indfødsret, er fyldt 18 år og har fast bopæl i riget, har valgret til Folketinget, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6.

Personer med fast bopæl på Færøerne eller i Grønland optages på valglisten til folketingsvalg på Færøerne henholdsvis

i Grønland, jf. folketingsvalglovens § 7, stk. 2, samt kapitel 4 i lov om folketingsvalg på Færøerne og kapitel 4 i lov om folketingsvalg i Grønland. Folketingsvalglovens bestemmelser om valgret omfatter således ikke personer med dansk indfødsret, som er tilmeldt et folkeregister på Færøerne eller i Grønland. Dermed har disse personer ikke ret til i Danmark at deltage i folketingsvalg, folkeafstemninger eller valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet.

Efter folketingsvalglovens regler anses visse personer med dansk indfødsret, som midlertidigt har taget ophold i udlandet, for at have fast bopæl i riget.

Det følger således af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, at personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, anses for at have fast bopæl i riget. Efter folketingsvalglovens § 2, stk. 2, anses personer, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, ligeledes for at have fast bopæl i riget i en række nærmere angivne tilfælde. Det gælder i tilfælde, hvor de pågældende er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening. Det samme gør sig gældende for personer, der opholder sig i udlandet som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem, personer, der er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet af en dansk hjælpeorganisation, personer, der opholder sig i udlandet i uddannelsesøjemed eller af helbredsmæssige grunde samt personer, som i henseende til tilknytningen til riget ganske må sidestilles med disse personer. Efter folketingsvalglovens § 2, stk. 3, anses personer, der opholder sig i udlandet, ligeledes for at have fast bopæl i riget, såfremt de agter at vende tilbage til riget inden for 2 år efter udrejsen. Endelig følger det af folketingsvalglovens § 2, stk. 4, at en person, der samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, 2 eller 3, anses for at have fast bopæl i riget, såfremt de pågældende to samlevende enten har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.

De ovenfor nævnte personer med dansk indfødsret har i medfør af folketingsvalgloven således på trods af udlandsopholdet fortsat valgret til Folketinget og som anført ovenfor dermed også til Europa-Parlamentet i medfør af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1.

Ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 2, stk. 3, afholdes der ikke Europa-Parlamentsvalg på Færøerne eller i Grønland, da Færøerne og Grønland står uden for EU-samarbejdet.

Efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 2, har personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, således ikke valgret til Europa-Parlamentet.

Personer over 18 år med dansk indfødsret, der efter at have haft ophold på Færøerne eller i Grønland tager fast bopæl i en af de øvrige EU-medlemsstater, er omfattet af de almindelige regler om EU-statsborgeres valgret og valgbarhed i

bopælslandet. Dette indebærer, at disse personer vil kunne vælge, om de vil stemme til Europa-Parlamentsvalget i Danmark eller i bopælslandet.

Som følge af de gældende regler, der er beskrevet ovenfor, har en person over 18 år med dansk indfødsret, der flytter til Færøerne eller Grønland, ikke valget til Europa-Parlamentet, mens en person over 18 år med dansk indfødsret, som flytter til et tredjeland, i visse situationer kan bevare sin valget til Europa-Parlamentet.

2.2.1.1.2. Valgbarhed til Europa-Parlamentet

Valgbar til Europa-Parlamentet er enhver, der har valget efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, og som fire uger før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 1. Den, der er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Europa-Parlamentet, er dog ikke valgbar, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 2. For statsborgere fra de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union gælder endvidere, at den, som ved en civil- eller strafferetlig afgørelse har fortabt sin valgbarhed til Europa-Parlamentet i den medlemsstat, hvor den pågældende er statsborger, ikke er valgbar, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 3. En person kan dog altid opstilles til valg uanset indsigelser om manglende valgbarhed efter Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 2 eller 3.

Eftersom personer, der flytter til Færøerne eller Grønland, ikke har valget til Europa-Parlamentet, jf. afsnit 2.2.1.1.1, er de nævnte personer dermed heller ikke valgbar til Europa-Parlamentet.

2.2.1.1.3. Optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg

Kommunalbestyrelsen udarbejder i de år, hvor der skal afholdes Europa-Parlamentsvalg, en valgliste over vælgerne i kommunen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 1, 1. pkt.

Ved udarbejdelse af valglisten og ved optagelse på denne liste af de personer, der har valget efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 og 4, dvs. personer, der har valget til Folketinget, samt personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, og som i øvrigt opfylder betingelserne for valget til Folketinget, finder reglerne om valglisten i folketingsvalgloven tilsvarende anvendelse, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt. For tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, Færøerne eller Grønland gælder dog samme regler som for tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 2. pkt.

De nærmere regler om optagelse på folketingsvalglisten findes i folketingsvalglovens kapitel 4. Efter folketingsvalglovens § 15 optages vælgerne på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister

(CPR). Efter folketingsvalglovens § 16, stk. 1, optages folketingsvælgere, der uanset midlertidigt ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2 anses for at have fast bopæl her i landet, på valglisten i den kommune, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR.

Afgørelse om optagelse af en vælger omfattet af folketingsvalglovens § 2 på folketingsvalglisten træffes af Valgnævnet, såfremt vælgeren har haft ophold i udlandet i mere end 4 år, eller der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt vælgeren er omfattet af folketingsvalglovens § 2, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 2. Har vælgeren haft ophold i udlandet i højst 4 år, og er der ikke tvivl om, at vælgeren er omfattet af folketingsvalglovens § 2, træffes afgørelsen af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren skal optages på valglisten.

Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, gælder i 2 år fra afgørelsens dato. Perioden kan i visse tilfælde forlænges, jf. nærmere folketingsvalglovens § 16, stk. 3.

Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på valglisten af vælgere, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 4. Ministeriet har i medfør af denne bemyndigelse udstedt bekendtgørelse nr. 605 af 21. juni 2004 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valget uanset ophold i udlandet.

De personer, der har valget efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 2, dvs. personer med dansk indfødsret, der har opnået alderen for valget til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som ikke er omfattet af folketingsvalglovens § 2, optages efter anmodning på en særlig valgliste i Københavns Kommune, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 3, 1. pkt.

Social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om optagelse af disse vælgere på valglisten og om valglistens udarbejdelse, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 3, 2. pkt. Forud for hvert Europa-Parlamentsvalg udsteder ministeriet i medfør af denne bemyndigelse en bekendtgørelse med regler om Københavns Kommunes optagelse af vælgere på den særlige valgliste. Forud for det seneste Europa-Parlamentsvalg, der blev afholdt den 25. maj 2014, udstedte ministeriet i medfør af denne bemyndigelse bekendtgørelse nr. 1303 af 19. november 2013 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

Ifølge denne bekendtgørelses § 4 træffer Københavns Kommune afgørelse om optagelse på denne valgliste.

De personer, der har valget efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, dvs. personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valget til Folketinget og har fast bopæl i

Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol, optages i visse tilfælde automatisk og i øvrigt efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR henholdsvis har deres private bolig. De nævnte vælgere optages automatisk på valglisten, såfremt de pågældende var optaget på valglisten til det sidst afholdte Europa-Parlamentsvalg, siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark henholdsvis været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten. I andre tilfælde optages de nævnte vælgere efter anmodning på valglisten. Der henvises til Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1 og 2.

Afgørelsen af, om en statsborger fra en anden medlemsstat i Den Europæiske Union opfylder kravet om fast bopæl i Danmark, som efter de gældende regler, der er beskrevet ovenfor, er en forudsætning for valgret og dermed også valgbarhed til de nævnte valg, vil bero på, om den pågældende er bopælsregistreret i CPR.

Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse af disse vælgere på valglisten, jf. nærmere Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 4. Forud for det seneste Europa-Parlamentsvalg, der blev afholdt den 25. maj 2014, udstedte ministeriet i medfør af denne bemyndigelse bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR. Ministeriet har i medfør af denne bemyndigelse endvidere udstedt bekendtgørelse nr. 291 af 19. marts 2014 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

2.2.1.2. Valgret til folkeafstemninger ved flytning til Færøerne eller Grønland

2.2.1.2.1. Valgret til folkeafstemninger

I folketingsvalglovens kapitel 12 er fastsat regler om afholdelse af grundlovsumiddelbare folkeafstemninger. Reglerne finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter grundlovens § 20, stk. 2, § 29, stk. 2, § 42 og § 88, jf. folketingsvalglovens § 94. Med § 1, nr. 18, i dette lovforslag foreslås folketingsvalgloven ændret, så reglerne i folketingsvalglovens § 95, stk. 3 og 4, og §§ 96-103 om afholdelse af grundlovsumiddelbare folkeafstemninger også finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i medfør af særlig lov, jf. herom afsnit 2.3.

Ifølge folketingsvalglovens § 96, stk. 1, har enhver, der har valgret til Folketinget og er optaget på valglisten, ret til at deltage i sådanne folkeafstemninger. Betingelserne for valgret til Folketinget følger som tidligere nævnt af folketingsvalglovens § 1 og er nærmere beskrevet ovenfor i afsnit 2.2.1.1.1.

Af § 77 i lov nr. 458 af 30. juni 1993 om folketingsvalg på Færøerne følger det, at folkeafstemninger efter grundlovens § 29, stk. 2, og § 88 afholdes på Færøerne. Det samme gælder folkeafstemninger efter grundlovens § 20, stk. 2, og § 42, såfremt den pågældende lov skal gælde for Færøerne eller ved anordning kunne sættes i kraft på Færøerne. En identisk bestemmelse for så vidt angår Grønland findes i § 70 i lovbekendtgørelse nr. 255 af 28. april 1999 om folketingsvalg i Grønland.

Bestemmelserne i § 77 i lov om folketingsvalg på Færøerne og § 70 i lov om folketingsvalg i Grønland medfører, at personer, der er optaget på valglisten til folketingsvalg på Færøerne eller i Grønland, ikke kan stemme ved folkeafstemninger, der afholdes i Danmark, uden at folkeafstemningen samtidig afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland. Ved folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne og i Grønland, betragtes Færøerne og Grønland derfor som udlandet med hensyn til tilflytning og fraflytning, jf. folketingsvalglovens § 96, stk. 2, 2. pkt.

Som følge af ovenstående regler har personer med dansk indfødsret, som flytter til Færøerne eller Grønland, valgret til folkeafstemninger, som afholdes på Færøerne eller i Grønland. Disse personer har ikke valgret til folkeafstemninger, som alene afholdes i Danmark. En person med dansk indfødsret, som flytter til udlandet, kan imidlertid bevare valgretten til folkeafstemninger afholdt i Danmark, hvis vedkommende bevarer valgretten til Folketinget som følge af reglerne om udlændingsdanskernes valgret, jf. afsnit 2.2.1.1.1.

2.2.1.2.2. Optagelse på valglisten til folkeafstemninger

Efter folketingsvalglovens § 96, stk. 2, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen, når dagen for en folkeafstemning er fastsat, udarbejde en valgliste over kommunens vælgere og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 4 for folketingsvalg, jf. afsnit 2.2.1.1.3.

Ved folkeafstemninger, der ikke afholdes i alle dele af riget, gælder dog samme regler om optagelse på valglisten, henholdsvis sletning af valglisten, ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, den eller de dele af riget, hvor der ikke afholdes folkeafstemning, som ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet, jf. folketingsvalglovens § 96, stk. 2, 2. pkt.

2.2.1.3. Procedurer for anmeldelse af flytning

For så vidt angår flytning til Færøerne og Grønland fra udlandet gælder de regler for anmeldelse af flytningen, som er fastsat i lagtingslov nr. 41 af 8. maj 2007 om folkeregistrering med senere ændringer og anordning nr. 1198 af 29. november 2006 om ikrafttræden for Grønland af lov om Det Centrale Personregister, som ændret ved anordning nr. 449 af 23. maj 2016 og anordning nr. 681 af 6. juni 2016.

For så vidt angår flytning mellem de nordiske lande indebærer den nordiske overenskomst om folkeregistrering, at flyt-

ning mellem de nordiske lande i en vis udstrækning behandles anderledes end flytning fra andre lande.

Når en person flytter fra Danmark til Færøerne, er der tale om en internordisk flytning, jf. CPR-lovens § 27, stk. 2. Det betyder, at personen skal anmelde udrejse til den danske fraflytningskommune efter CPR-lovens kapitel 6. Borgeren har derudover pligt til at anmelde indrejsen til den færøske tilflytningskommune, hvis personen skal være på Færøerne i mere end 6 måneder, jf. den færøske lagtingslov om folkeregistrering § 14, stk. 2.

Når en person flytter fra Danmark til Grønland, er der tale om en indenlandsk flytning mellem en dansk og en grønlandsk kommune. Flytningen skal anmeldes til den grønlandske tilflytningskommune, jf. ovennævnte anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om Det Centrale Personregister. Personen skal anmelde flytning til tilflytningskommunen og har ikke kontakt til den danske fraflytningskommune i forbindelse med flytteanmeldelsen.

2.2.1.4. Statistiske oplysninger om Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014, folkeafstemningen den 25. maj 2014 og folkeafstemningen den 3. december 2015

Ved Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 blev vælgertallet opgjort den 15. maj 2014 til i alt 4.143.176 vælgere. Af det samlede vælgertal var 15.953 eller 0,39 pct. ikke-danske EU-borgere, der var bosat i Danmark, og som efter anmodning blev optaget på valglisten, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, jf. § 3, stk. 1, nr. 3. Af det samlede antal vælgere var 2.083 eller 0,05 pct. danske statsborgere, der var bosat i udlandet, herunder andre EU-lande, og som efter anmodning blev optaget på valglisten i medfør af reglerne om udlandsdanskernes valgret til Folketinget, og som ikke i stedet var optaget på valglisten i et andet EU-land, hvis de havde fast bopæl dér, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 3, jf. § 3, stk. 1, nr. 1. Af det samlede antal vælgere var 762 eller 0,02 pct. danskere, der var bosat i et af de øvrige EU-lande, og som efter anmodning blev optaget på valglisten i Københavns Kommune i medfør af reglerne om EU-bosatte danskernes valgret til Europa-Parlamentet, uanset om de opfyldte betingelserne for valgret til Folketinget, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 3, jf. § 3, stk. 1, nr. 2.

Ved folkeafstemningen om den fælles patentdomstol, der blev afholdt samtidig med Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014, var vælgertallet i alt 4.126.513 vælgere i Danmark. Vælgertallet blev ligeledes opgjort den 15. maj 2014. Tallet var lavere end vælgertallet til Europa-Parlamentsvalget, fordi herboende statsborgere fra andre lande end Danmark ikke har ret til at deltage i folkeafstemningen, ligesom personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i udlandet, heller ikke har ret til at deltage i folkeafstemningen, medmindre de efter anmodning optages på valglisten i medfør af reglerne om udlandsdanskernes valgret til Folketinget. Ved valget blev 2.134 personer, svarende til 0,05 pct. af de

stemmeberettigede til folkeafstemningen, optaget på valglisten efter disse regler.

Ved folkeafstemningen om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning, der blev afholdt den 3. december 2015, var vælgertallet i alt 4.154.829 vælgere i Danmark. Af det samlede vælgertal blev 3.014 vælgere optaget på valglisten efter reglerne om udlandsdanskernes valgret til Folketinget, jf. folketingsvalglovens § 16, jf. § 2.

2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

2.2.2.1. Valgret til Europa-Parlamentsvalg og til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne eller i Grønland, for personer, der flytter til Færøerne eller Grønland

Det fremgår ikke nærmere af forarbejderne, om man med indførelsen ved lov nr. 159 af 11. april 1984 af den gældende bestemmelse i Europa-Parlamentsvalgloven om manglende valgret for personer med fast bopæl på Færøerne eller i Grønland har overvejet, hvorvidt der kan være tale om forskelsbehandling i forhold til danske statsborgere med ophold i udlandet, der kan opnå valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1, jf. Folketingstidende 1983-84, tillæg A, 2. samling, side 2197-2200.

I februar 2013 gjorde Institut for Menneskerettigheder det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium opmærksom på, at der ud fra et EU-retligt ligebehandlingsprincip kunne være behov for at ændre Europa-Parlamentsvalgloven, således at danske statsborgere ved flytning til Færøerne eller Grønland vil kunne bevare valgretten ved Europa-Parlamentsvalg i samme omfang, som de ville kunne ved flytning til et tredjeland.

Regeringen har overvejet, om de gældende regler i Europa-Parlamentsvalgloven er i strid med unionsborgerskabet, jf. artikel 20 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) (tidligere artikel 17 i Traktaten om Det Europæiske Fællesskab (TEF)). I overvejelserne er indgået EU-Domstolens dom af 12. september 2006 i sag C-300/04, Eman og Sevinger, hvor EU-Domstolen har fastslået, at en statsborger i en medlemsstat, der er bosat på et område, der er nævnt på listen over oversøiske lande og territorier (OLT) i traktatens bilag II, og som således ikke er medlem af EU, har de rettigheder og er underlagt de pligter, som følger af unionsborgerskabet. I den konkrete sag betød dette, at en statsborger med bopæl i et OLT ikke kunne fratages valgretten til Europa-Parlamentsvalg i medlemslandet, da en forskelsbehandling i forhold til en statsborger med bopæl i et tredjeland ikke kunne objektivt begrundes.

Grønland er opregnet på listen over OLT, mens Færøerne ikke er. Det betyder, at traktaterne finder anvendelse i Grønland, men ikke på Færøerne, og at Færøerne derfor EU-retligt betragtes som et tredjeland. I EU-retten svarer et OLT dog i vidt omfang til et tredjeland, idet traktatens almindelige bestemmelser kun finder anvendelse på OLT, når der udtrykkeligt henvises hertil.

Som følge af Eman- og Sevinger-dommen må det efter regeringens opfattelse følge, at danske statsborgere med midlertidig bopæl på Færøerne eller i Grønland ikke i forhold til valg til Europa-Parlamentet må stilles ringere end en dansk statsborger med midlertidig bopæl i udlandet. Europa-Parlamentsvalglovens regler må derfor ændres, således at personer med dansk indfødsret ved flytning til Færøerne eller Grønland kan bevare deres valgret til Europa-Parlamentet, i samme omfang som de ville kunne ved flytning til udlandet.

I forlængelse heraf har regeringen fundet, at reglerne om valgret til folkeafstemninger tilsvarende må ændres for folkeafstemninger, som afholdes i Danmark, men ikke på Færøerne henholdsvis i Grønland.

Social- og Indenrigsministeriet har på den baggrund fundet det hensigtsmæssigt, at personer, der har dansk indfødsret, har opnået valgretsaldere og flytter til Færøerne eller Grønland, får valgret til Europa-Parlamentsvalg og til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, på samme betingelser som personer, der flytter til udlandet.

For så vidt angår valgretten til folkeafstemninger, som afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, men ikke i de øvrige dele af riget, findes dette spørgsmål, hvis dette måtte blive aktuelt, at skulle reguleres i den færøske henholdsvis grønlandske folketingsvalglov.

2.2.2.2. Gruppen af personer med dansk indfødsret, der fra Danmark udrejser til Færøerne eller flytter til Grønland

Social- og Indenrigsministeriet har overvejet, hvor mange personer der vil blive omfattet af forslaget, samt hvor mange af disse vælgere der kan formodes at ville anmode om optagelse på valglisten til henholdsvis Europa-Parlamentsvalg og folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne eller i Grønland.

Et udtræk den 8. marts 2016 fra Det Centrale Personregister (CPR) over personer over 18 år med dansk indfødsret viser, at der i 2015 var 638 personer, der udrejste fra Danmark til Færøerne, og 1.074 personer, der flyttede fra Danmark til Grønland. De tilsvarende tal, hvis man går længere tilbage, viser, at der i 2014 var 806 personer, der udrejste til Færøerne, og 1.390 personer, der flyttede til Grønland. I 2013 var der 744 personer, der udrejste til Færøerne, og 1.332 personer, der flyttede til Grønland. Hermed ligger antallet på omkring 2.000 personer pr. år, der udrejser til Færøerne og flytter til Grønland.

Om de ca. 1.700 personer, der i 2015 udrejste fra Danmark til Færøerne og flyttede fra Danmark til Grønland, fremgår det af de uddybende oplysninger fra Danmarks Statistik (Statistikbanken.dk), at den største gruppe af de udrejste var de 20-29 årige. Heraf må mange formodes at være færøske eller grønlandske studerende, der rejser tilbage efter endt uddannelse i Danmark. Mange af disse personer vil ikke være omfattet af de foreslåede regler om valgret til Europa-Parlamentet og folkeafstemninger i Danmark, da de ikke vil op-

fylde f.eks. kravet om midlertidigt ophold på Færøerne eller i Grønland.

På denne baggrund og under henvisning til, at perioden for optagelse på valglisten er to år med mulighed for forlængelse, jf. afsnit 2.2.1.1.3, skønner Social- og Indenrigsministeriet med nogen usikkerhed, at forslaget højst vil have betydning for 500 til 5.000 personer.

2.2.3. Lovforslagets indhold

2.2.3.1. Valgret til Europa-Parlamentsvalg

Det foreslås, at personer, der har dansk indfødsret, og som midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, under visse betingelser anses for at have fast bopæl i Danmark og dermed bevarer valgretten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Forslaget skal give personer med dansk indfødsret, som udrejser til Færøerne eller flytter til Grønland, mulighed for at bevare deres valgret til Europa-Parlamentet i samme omfang, som de ville kunne ved flytning til udlandet.

Med forslaget indsættes en ny § 3 a i Europa-Parlamentsvalgloven, hvori betingelserne for at blive anset for at have fast bopæl i Danmark ved midlertidigt ophold på Færøerne og i Grønland fastsættes. Betingelserne er identiske med dem, der gælder for optagelse på folketingsvalglisten af danskere med midlertidigt ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2.

Det bemærkes, at bestemmelsen i folketingsvalglovens § 2 om, hvornår man anses for at have fast bopæl i riget, i praksis betyder, at man anses for at have fast bopæl i Danmark. Dette skyldes, at vælgere optages på valglisten i den del af riget, hvor de har – eller anses for at have – fast bopæl. Der findes således tilsvarende bestemmelser om optagelse på valglisten af personer med midlertidigt ophold i udlandet i folketingsvalglovene for Færøerne og Grønland.

De pågældende personer skal opfylde de øvrige almindelige valgrets-betingelser, dvs. have dansk indfødsret og være fyldt 18 år, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 og 4.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2, med tilhørende bemærkninger.

Som konsekvens af udvidelsen af valgretten vil den pågældende persongruppe ligeledes opnå valgbarhed til Europa-Parlamentet. Der foreslås derfor en ændring af Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 1, der sikrer, at de personer, der med forslaget tillægges valgret til Europa-Parlamentet, også er valgbar til Europa-Parlamentet.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 3, med tilhørende bemærkninger.

Ingen kan udøve valgret uden at være optaget på valglisten, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 4.

Med forslaget indsættes en ny § 14 b i Europa-Parlamentsvalgloven, hvorefter personer, der uanset ophold på Færøerne eller i Grønland anses for at have fast bopæl i Danmark, efter anmodning optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune efter samme procedure som ved optagelse på folketingsvalglisten, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 2 og 3.

I betragtning af det forventede begrænsede antal ansøgninger og ud fra hensynet til at samle ekspertisen ét sted findes det mest hensigtsmæssigt, at ansøgningerne om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark behandles af Københavns Kommune uanset vælgerens seneste bopælskommune i Danmark. Københavns Kommune besidder således i forvejen stor erfaring med administrationen af lignende sager, herunder navnlig sagerne om optagelse af personer med dansk indfødsret med fast bopæl i et af de øvrige EU-lande på den såkaldte københavnervalgliste. I de samme tilfælde, som gælder for optagelse på folketingsvalglisten, vil kommunen skulle sende de ansøgninger, som ikke umiddelbart kan imødekommes, eller hvor vælgeren har været udrejst i mere end 4 år, til Valgnævnet til afgørelse.

I lighed med optagelse af vælgere med bopæl i udlandet på folketingsvalglisten og personer med dansk indfødsret med fast bopæl i et af de øvrige EU-lande på den såkaldte københavnervalgliste vil der også på dette område være behov for, at der fastsættes nærmere regler om optagelse på valglisten og listens udarbejdelse.

Lovforslaget indeholder derfor i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 4, en bemyndigelse til social- og indenrigsministeren til at fastsætte nærmere regler om optagelse på valglisten og listens udarbejdelse. Hermed vil der bl.a. kunne udstedes regler om ansøgningsproceduren for optagelse på valglisten og om Københavns Kommunes og Valgnævnets behandling af ansøgningerne.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 6, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås, at der som konsekvens af udvidelsen af valgretten sker en udvidelse af Valgnævnets kompetence, så denne også omfatter ansøgninger om optagelse på valglisten, hvis personen har haft ophold på Færøerne eller i Grønland i mere end fire år, eller hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt personen opfylder betingelserne for at blive anset for at have fast bopæl i Danmark, uanset opholdet på Færøerne eller i Grønland.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, med tilhørende bemærkninger.

2.2.3.2. Valgret til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland

Det foreslås at give valgret til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, til personer, der uanset ophold på Færøerne eller i Grønland anses for at have fast bopæl i Danmark.

Forslaget skal give personer med dansk indfødsret, som udrejser til Færøerne eller flytter til Grønland, mulighed for at bevare deres valgret til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne eller i Grønland i samme omfang, som de ville kunne ved flytning til udlandet.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 96 a i folketingsvalgloven, hvori betingelserne for at blive anset for at have fast bopæl i Danmark ved midlertidigt ophold på Færøerne og i Grønland fastsættes. Betingelserne er identiske med dem, der gælder for optagelse på folketingsvalglisten af danskere med midlertidigt ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, og dermed også identiske med dem, der foreslås indført vedrørende Europa-Parlamentsvalg. Der henvises herom til afsnit 2.2.3.1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 23, med tilhørende bemærkninger.

Med forslaget indsættes en ny § 96 b i folketingsvalgloven, hvorefter personer, der uanset ophold på Færøerne eller i Grønland anses for at have fast bopæl i Danmark, efter anmodning optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune efter samme procedure som ved optagelse på folketingsvalglisten, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 2 og 3. Med forslaget bemyndiges social- og indenrigsministeren til at fastsætte nærmere regler om optagelse på valglisten og listens udarbejdelse, jf. den foreslåede § 96 b, stk. 4, i folketingsvalgloven.

Det er hensigtsmæssigt, at ansøgninger om optagelse på valglisten til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne eller i Grønland, behandles af Københavns Kommune. Hermed kan samtidige anmodninger om optagelse på valglisten til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne og i Grønland, og om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg behandles samlet af én myndighed.

Der henvises til afsnit 2.2.3.1 og til lovforslagets § 1 nr. 23, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås, at der som konsekvens af udvidelsen af valgretten sker en udvidelse af Valgnævnets kompetence, så denne også omfatter ansøgninger om optagelse på valglisten, hvis personen har haft ophold på Færøerne eller i Grønland i mere end fire år, eller hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt personen opfylder betingelserne for at blive anset for at have fast bopæl i Danmark, uanset opholdet på Færøerne eller i Grønland.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, med tilhørende bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 20-22.

2.3. Anvendelse af folketingsvalglovens regler ved folkeafstemninger udskrevet i henhold til særlig lov, herunder vejledende folkeafstemninger

2.3.1. Gældende ret

Efter de gældende regler finder folketingsvalglovens kapitel 12 om folkeafstemninger alene anvendelse på grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, dvs. folkeafstemninger, der afholdes direkte som følge af bestemmelser herom i grundloven.

Det følger af folketingsvalglovens § 94, at bestemmelserne i lovens kapitel 12 om folkeafstemninger finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter grundlovens § 20, stk. 2, § 29, stk. 2, § 42 og § 88. Henvisningen i folketingsvalglovens § 94 til folkeafstemninger, der afholdes efter grundlovens § 42, må efter bestemmelsens formål og efterfølgende anvendelse i praksis, jf. herom nedenfor i afsnit 2.3.2.1, alene forstås som en henvisning til de grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, der afholdes efter grundlovens § 42. Grundlovens § 42 indeholder to bestemmelser, der hjemler grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, nemlig § 42, stk. 1, og § 42, stk. 7. Efter grundlovens § 42, stk. 1, kan en tredjedel af Folketingets medlemmer, når et lovforslag er vedtaget af Folketinget, inden for en frist af tre søgnedage fra forslagets endelige vedtagelse over for formanden begære folkeafstemning om lovforslaget. Efter grundlovens § 42, stk. 7, kan et lovforslag, som kan undergives folkeafstemning, i særdeles påtrængende tilfælde stadfæstes af kongen straks efter dets vedtagelse, når forslaget indeholder bestemmelse herom. Såfremt en tredjedel af Folketingets medlemmer efter de i grundlovens § 42, stk. 1, omhandlede regler begærer folkeafstemning om lovforslaget eller den stadfæstede lov, afholdes sådan folkeafstemning efter reglerne i § 42.

Folketingsvalglovens regler om folkeafstemninger omfatter derimod *ikke* landsdækkende folkeafstemninger, der finder sted i henhold til særlig lov, det være sig enten bindende folkeafstemninger i henhold til grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt., eller vejledende folkeafstemninger, der ikke er omfattet af grundloven.

Efter grundlovens § 42, stk. 6, 1. pkt., kan forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, statslånslove, normeringslove, lønnings- og pensionslove, love om meddelelse af indfødsret, love om ekspropriation, love om direkte og indirekte skatter samt love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser ikke undergives folkeafstemning. Efter grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt., gælder det samme forslag til de i §§ 8, 9, 10 og 11 omhandlede love (i grundlovens kapitel II vedrørende kongehuset) såvel som de i grundlovens § 19 nævnte beslutninger, der måtte være i lovs form, medmindre det for disse sidste ved særlig lov bestemmes, at sådan afstemning skal finde sted.

Udtrykket »for disse sidste« i grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt., må forstås som en henvisning til »de i § 19 nævnte beslutninger, der måtte være i lovs form«. Efter grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt., kan det således ved særlig lov bestemmes, at forslag til beslutninger omfattet af grundlovens § 19, hvorved Folketinget giver samtykke til en udenrigspolitisk disposition, og som måtte være i lovsform, skal undergives en bindende folkeafstemning.

Efter grundlovens § 19 er Folketingets samtykke påkrævet til visse udenrigspolitiske dispositioner, herunder til indgåelse af forpligtelser, til hvis opfyldelse Folketingets medvirken er nødvendig, til indgåelse af forpligtelser, som i øvrigt er af større betydning og til opsigelse af en mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med Folketingets samtykke.

En folkeafstemning om Folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 19 til en udenrigspolitisk disposition kan f.eks. blive aktuel, hvis der foreligger det fornødne 5/6 flertal til suverænitetssafgivelse, jf. grundlovens § 20. I den nævnte situation udelukker grundloven ikke, at der kan afholdes en bindende folkeafstemning om et i lovs form givet folketingssamtykke efter grundlovens § 19 til traktatindgåelsen. Folkeafstemningen afholdes i givet fald i henhold til en særlig lov vedtaget af Folketinget i henhold til grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt.

Det antages traditionelt, at der ikke kan afholdes bindende folkeafstemninger uden for de tilfælde, der omhandles i grundlovens §§ 20, 29, 42 og 88. Derimod er der intet til hinder for, at der afholdes vejledende folkeafstemninger uden for de grundlovsbestemte tilfælde, men det antages, at der kræves lovhjæmmel herfor.

For folkeafstemninger, der ikke er omfattet af folketingsvalglovens § 94, skal der for hver afstemning fastsættes de fornødne regler om fremgangsmåden ved den pågældende folkeafstemning.

2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Der er to eksempler på folkeafstemninger, som er afholdt i henhold til særlig lov og ikke i henhold til grundloven. Der er tale om folkeafstemningen den 27. februar 1986 om Danmarks tiltrædelse af EF-pakken (Europæisk Fælles Akt) og folkeafstemningen den 18. maj 1993 om forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af Edinburgh-afgørelsen og Maastricht-traktaten.

Folkeafstemningen den 27. februar 1986 om Danmarks tiltrædelse af EF-pakken (Europæisk Fælles Akt) blev afholdt som en vejledende folkeafstemning, jf. de almindelige bemærkninger til lovforslaget om afholdelse af vejledende folkeafstemning om Danmarks tiltrædelse af EF-pakken (Europæisk Fælles Akt). Se Folketingstidende 1985-86, tillæg A, side 3577.

Folkeafstemningen den 18. maj 1993 om forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af Edinburgh-afgørelsen og Maastricht-traktaten blev afholdt som en bindende folkeafstemning efter grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt. Som fremhævet i bemærkningerne til det fremsatte lovforslag om Danmarks tiltrædelse af Edinburgh-afgørelsen og Maastricht-traktaten blev lovforslaget behandlet efter reglerne i grundlovens § 19 og afstemningen afholdt i medfør af grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt. Se Folketingstidende 1992-93, tillæg A, side 6741.

For disse to folkeafstemninger blev de fornødne regler om fremgangsmåden ved den pågældende folkeafstemning fast-

sat i den særlige lov, i medfør af hvilken folkeafstemningen blev afholdt. Regulering af proceduren for afstemningen blev hovedsagelig fastsat i form af en henvisning til folketingsvalgloven.

I lov om afholdelse af vejledende folkeafstemning om Danmarks tiltrædelse af EF-pakken (Europæisk Fælles Akt), jf. lov nr. 24 af 5. februar 1986, blev det i § 3 fastsat, at de dagældende bestemmelser i §§ 69-74 og §§ 78-82 a i den dagældende lov om valg til Folketinget fandt tilsvarende anvendelse ved folkeafstemningen. Se Folketingstidende 1985-86, tillæg A, side 3539. Bestemmelserne, der henvises til i den særlige lov, vedrører proceduren for afstemningen i den dagældende folketingsvalglovs kapitel VII om folkeafstemninger og kapitel VIII om almindelige bestemmelser om valg og folkeafstemninger.

I lov om afholdelse af folkeafstemning om forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af Edinburgh-afgørelsen og Maastricht-traktaten, jf. lov nr. 153 af 31. marts 1993, blev det i § 4 fastsat, at bestemmelserne i § 95, stk. 3, og §§ 97-107 i lov om valg til Folketinget fandt tilsvarende anvendelse ved folkeafstemningen. Se Folketingstidende 1992-93, tillæg A, side 6739. Bestemmelserne, der henvises til i den særlige lov, vedrører proceduren for afstemningen i folketingsvalglovs kapitel 12 om folkeafstemninger og kapitel 13 om forskellige bestemmelser.

Efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse er det mest hensigtsmæssigt, at regelgrundlaget for afholdelse af folkeafstemninger i alle tilfælde er på plads, inden Folketinget vedtager at afholde en folkeafstemning i henhold til særlig lov. På den baggrund foreslås det at lade folketingsvalglovs §§ 96-103 samt § 95, stk. 3 og 4, som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 19, om folkeafstemninger gælde for folkeafstemninger udskrevet i henhold til særlig lov. I de to eksempler på folkeafstemninger, som er afholdt i henhold til særlig lov, beskrevet i afsnit 2.3.2.1, blev de fornødne regler om fremgangsmåden ved den pågældende folkeafstemning hovedsagelig fastsat i form af en henvisning til folketingsvalgloven i den særlige lov, i henhold til hvilken folkeafstemningen blev afholdt.

2.3.3. Lovforslagets indhold

Med henblik på at sikre, at regelgrundlaget for afholdelse af folkeafstemninger i alle tilfælde er på plads, inden Folketinget vedtager en særlig lov om afholdelse af en folkeafstemning, har lovforslaget til formål at lade de af folketingsvalglovs regler om folkeafstemninger, som ikke udelukkende gælder for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, gælde for folkeafstemninger udskrevet i henhold til særlig lov, herunder vejledende folkeafstemninger. Med lovforslaget vil der således ikke fremover være behov for i forbindelse med vedtagelse af særlig lovgivning om afholdelse af folkeafstemninger at tage stilling til, om den pågældende folkeafstemning skal afholdes i overensstemmelse med de almindelige regler om folkeafstemninger i folketingsvalgloven.

Lovforslaget vil medføre, at enhver landsdækkende folkeafstemning skal afholdes direkte efter folketingsvalglovs regler om folkeafstemninger (bortset fra § 95, stk. 1 og 2, som alene gælder for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger), medmindre andet følger af den særlige lov. Reglerne i folketingsvalglovs kapitel 12 om folkeafstemninger er med de ændringer, der følger af, at der er tale om en folkeafstemning og ikke et folketingsvalg, i det væsentlige identiske med folketingsvalglovs almindelige regler om folketingsvalg.

Lovforslaget indebærer endvidere, at hvis folkeafstemningen afholdes i henhold til særlig lov, skal statsministeren bekendtgøre folkeafstemningens tema i Statstidende med meddelelse om, hvilken dag folkeafstemningen finder sted.

Med lovforslaget indsættes der ikke en frist for statsministerens bekendtgørelse i Statstidende, idet folkeafstemningen i den beskrevne situation afholdes som følge af en flertalsbeslutning i Folketinget. Det forudsættes dog, at folkeafstemningen udskrives så hurtigt, som det efter forholdene er muligt, til afholdelse på et tidspunkt, hvor det af hensyn til vælgerne deltagelse i folkeafstemningen skønnes hensigtsmæssigt, i det omfang datoen for folkeafstemningen ikke er fastsat i den særlige lov.

Det følger af lovforslagets § 1, nr. 18, at folketingsvalglovs regler vil kunne fraviges i den særlige lov, i kraft af hvilken afstemningen afholdes. For eksempel kan en vejledende folkeafstemning afholdes om et afstemningstema, hvor der ikke er tale om at afgive en stemme for eller imod et lovforslag eller en lov, og hvor det i den særlige lov, i henhold til hvilken folkeafstemningen afholdes, vil være nødvendigt at fastsætte afkrydsningsmulighederne.

Der er med lovforslaget ikke tale om en indholdsmæssig ændring af regelgrundlaget, efter hvilket der afholdes folkeafstemninger, idet folkeafstemninger, der tidligere har været afholdt i henhold til særlig lov, i kraft af en henvisning i den pågældende særlige lov til folketingsvalglovs regler om folkeafstemninger i det væsentlige har været afholdt efter disse regler. Der henvises til afsnit 2.3.2.1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 17-19 og 24, med tilhørende bemærkninger.

2.3.4. Forholdet til grundloven

Efter grundlovs § 42, stk. 6, 2. pkt., kan det ved særlig lov bestemmes, at der skal finde folkeafstemning sted vedrørende de i grundlovs § 19 nævnte beslutninger, der måtte være i lovs form, dvs. beslutninger om samtykke til de i grundlovs § 19 nævnte udenrigspolitiske dispositioner. Efter grundlovs § 42, stk. 8, fastsættes nærmere regler om folkeafstemning ved lov.

Lovforslaget er i overensstemmelse med grundlovs regler om afholdelse af sådanne folkeafstemninger.

2.4. Ophængningstidspunkt m.v. for valgplakater

2.4.1. Gældende ret

Reglerne om ophængning af valgplakater på offentlige veje er reguleret i §§ 84 og 85 lov om offentlige veje m.v. (vejloven). Tilsvarende regler om ophængning af valgplakater på private fællesveje er reguleret i §§ 66 a og 66 b i lov om private fællesveje (privatvejsloven).

Den nuværende udformning af reglerne om valgplakater blev indført i vejloven og i privatvejsloven ved lov nr. 379 af 2. maj 2011 om ændring af lov om offentlige veje og lov om private fællesveje (Valgplakater på vejareal). I forbindelse med vedtagelsen af lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v. blev reglerne om valgplakater videreført med enkelte tilføjelser.

Det følger af vejlovens § 84, stk. 1, og privatvejslovens § 66 a, stk. 1, at der i perioden fra den fjerde lørdag før valgdagen til 8 dage efter valgdagen i forbindelse med folketingsvalg, kommunale og regionale valg, valg til Europa-Parlamentet, folkeafstemninger og andre valg, der afholdes på offentligretligt grundlag, må ophænges valgplakater på henholdsvis offentlige veje og private fællesveje. Ophængning af valgplakater må ske fra døgnets begyndelse.

Hvis valgplakater er ophængt uden for det angivne tidsrum, kan vejmyndigheden nedtage valgplakaten. Dette følger af vejlovens § 85, stk. 3, 1. pkt. og privatvejslovens § 66 b, stk. 3, 1. pkt.

Det fremgår af vejlovens § 85, stk. 1, og privatvejslovens § 66 b, stk. 1, hvilke oplysninger en valgplakat skal være forsynet med. En valgplakat skal således være forsynet med navn, adresse og telefonnummer på den fysiske eller juridiske person, der har iværksat valgplakatoophængningen. Oplysninger om juridiske personer skal suppleres med navn, adresse og telefonnummer på en fysisk person, der repræsenterer den juridiske person.

Hvis en valgplakat ikke er forsynet med disse oplysninger, kan den fysiske eller juridiske person, der agiteres for på valgplakaten, pålægges at afholde udgifter i forbindelse med nedtagning af valgplakaten efter vejlovens § 85, stk. 3-5, og privatvejslovens § 66 b, stk. 3-5. Tilsvarende gælder for udgifter til udbedring af skader på vejtræer og indretninger, jf. vejlovens § 85, stk. 6, sidste pkt., og privatvejslovens § 66 b, stk. 6, sidste pkt.

2.4.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Social- og Indenrigsministeriet kan konstatere, at der i forbindelse med folketingsvalg ofte opstår tvivl om, hvordan vejlovens og privatvejslovens regler for opsætning af valgplakater skal forstås. Særligt kan der opstå tvivl om, fra hvilket tidspunkt valgplakater lovligt må ophænges. Nogle partier iværksætter således ophængning af valgplakater, inden folketingsvalget er udskrevet i forbindelse med enten statsministerens annoncering af folketingsvalg eller som meddelt ved kongeligt åbent brev. Når det efterfølgende kan konstateres, at valget rent faktisk blev udskrevet f.eks. senere sam-

me dag, hvor ophængningen af valgplakater blev påbegyndt, og hvor ophængningen i øvrigt foregik i perioden fra den fjerde lørdag før valgdagen til 8 dage efter valgdagen, opstår spørgsmålet, om det var i overensstemmelse med reglerne at påbegynde ophængningen fra morgenstunden eller ej. Denne problemstilling kan desuden indebære en skævhed mellem partierne, da nogle partier eller kandidater kan agere mere målrettet vedrørende et forestående folketingsvalg end andre.

Social- og Indenrigsministeriet er desuden fra nogle kommuner blevet gjort bekendt med, at vejlovens og privatvejslovens bestemmelser om, at ophængning af valgplakater må ske fra døgnets begyndelse, i visse tilfælde kan være medvirkende til, at personfarlige situationer opstår. Ved valg, der falder på faste tidspunkter, dvs. ved kommunal- og regionalvalg samt valg til Europa-Parlamentet, eller ved folkeafstemninger, hvor datoen for afstemningen kendes mere end 4 uger i forvejen, giver det angivne begyndelsestidspunkt for plakatoophængning (ved døgnets begyndelse) anledning til, at kandidater og frivillige m.fl. påbegynder ophængning af valgplakater i træer og lygtepæle m.m. midt om natten, hvilket kan være til fare for dem selv og for andre.

Endelig har flere kommuner peget på, at kravene til de oplysninger, en valgplakat skal være forsynet med, ikke altid giver de bedste redskaber, når der skal kommunikeres med den fysiske eller juridiske person, der er ansvarlig for ophængning af en eller flere valgplakater, hvis disse valgplakater er opsat i strid med reglerne og derfor skal nedtages. Disse kommuner har peget på, at det vil være hurtigere og administrativt lettere at kommunikere med kandidaternes kontaktpersoner pr. e-mail frem for pr. brev.

2.4.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås, at der i forbindelse med folketingsvalg først må ophænges valgplakater, når folketingsvalget er udskrevet. Med den foreslåede fristbestemmelse sikres, at der er størst mulig offentlighed og klarhed omkring tidspunktet for, hvornår valgplakater lovligt må ophænges.

Den formelle valgudskrivelse sker, når regenten tiltræder statsministerens anmodning om, at der udsendes et åbent brev til befolkningen om, at der skal afholdes valg på en bestemt dato. I praksis må valget i relation til ophængningstidspunktet anses for udskrevet, når statsministeren offentliggør, at der udskrives folketingsvalg. Dette gælder, uanset om valgudskrivelsen annonceres fra Folketingets talerstol, på et pressemøde eller andre steder.

Det foreslås desuden, at valgplakater, der ophænges i forbindelse med kommunale og regionale valg, valg til Europa-Parlamentet, folkeafstemninger og andre valg, der afholdes på offentligretligt grundlag, tidligst må ophænges kl. 12.00 den 4. lørdag før valgdagen.

Med forslaget varetages hensynet til sikkerheden for de personer, der hænger valgplakater op, idet de således undgår at skulle kravle op på stiger og lignende i mørke og på steder

med dårlig belysning for at komme først til de mest attraktive ophængningssteder. Selv om færdslen formentlig er lidt mere intensiv kl. 12.00 sammenlignet med midnatstidspunktet, vurderes færdselssikkerheden omkring ophængningen af valgplakaterne alt i alt at være bedre, når ophængningen skal ske i dagslys.

Endelig foreslås det, at de gældende krav til de oplysninger om en fysisk eller juridisk person, som en valgplakat skal være forsynet med, suppleres med krav om, at valgplakaterne forsynes med en e-mailadresse på den fysiske eller juridiske person, der har iværksat ophængningen. Herved gøres det hurtigere og lettere for vejmyndigheden at kommunikere med den fysiske eller juridiske person, der har iværksat ophængningen.

Der henvises til lovforslagets §§ 4 og 5 med tilhørende bemærkninger.

2.5. Tidspunkt for tilintetgørelse af valgmateriale, der ønskes anvendt til forskningsformål

2.5.1. Gældende ret

Efter folketingsvalglovens § 104, stk. 1, opbevares valgbogen, afstemningsbøgerne, valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt øvrigt valgmateriale, som valgbestyrelsen har modtaget i forbindelse med folketingsvalg eller folkeafstemninger, af kommunalbestyrelsen. I opstillingskredse, hvori flere kommuner indgår helt eller delvis, opbevares valgmateriale af kommunalbestyrelsen i kreds-kommunen. Efter folketingsvalglovens § 104, stk. 3, skal valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt brevstemmematerialet tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, jf. folketingsvalglovens §§ 88 og 103, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort. Øvrigt valgmateriale skal opbevares som fastsat efter lov om offentlige arkiver m.v.

Efter Europa-Parlamentsvalglovens § 44 opbevares henholdsvis tilintetgøres valgbøgerne, afstemningsbøgerne, valglisterne, valgkortene og stemmesedlerne samt øvrigt valgmateriale, som valgbestyrelsen eller kommunalbestyrelsen har modtaget, efter reglerne i folketingsvalglovens § 104.

Fristen for indgivelse af valgklager er ugedagen (dvs. en uge) efter valget eller afstemningen, jf. folketingsvalglovens § 88 og 103, og Europa-Parlamentsvalglovens § 38. Ved folketingsvalg sker afgørelsen af klagerne i forbindelse med, at Folketinget træder sammen senest 12 søgnedage efter valget for at godkende valget af kandidaterne, jf. grundlovens § 35, stk. 1. Ved folkeafstemninger er der ingen lovbestemt frist for behandlingen af klagerne, som sker hurtigst muligt under hensyn til antallet af klager, karakteren af klagerne og Folketingets øvrige arbejde. Ved Europa-Parlamentsvalg træffer Folketinget afgørelse om valgklagerne i forbindelse med godkendelse af valget af kandidaterne. Der gælder ingen lovbestemt frist, og afgørelsen træffes hurtigst muligt.

Efter Folketingets afgørelse af valgklagerne giver Social- og Indenrigsministeriet meddelelse til kommunerne om, at det valgmateriale, der ikke skal opbevares efter arkivlovgivningen, skal tilintetgøres.

Efter den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 1, opbevarer kommunalbestyrelsen valgbogen til kommunalbestyrelsesvalget, afstemningsbøgerne, valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt øvrigt valgmateriale, som kommunalbestyrelsen eller valgbestyrelsen har modtaget i forbindelse med kommunalbestyrelsesvalget. Tilsvarende opbevarer regionsvalgbestyrelsen valgbogen til regionsrådsvalget samt øvrigt valgmateriale, som regionsrådet eller regionsvalgbestyrelsen har modtaget i forbindelse med regionsrådsvalget. Har regionsvalgbestyrelsen foretaget en fornyet fintælling, opbevarer regionsrådet stemmesedlerne til regionsrådsvalget, jf. § 106, stk. 2. Efter den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 3, skal valglisterne, valgkortene og stemmesedlerne, herunder brevstemmemateriale, tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, jf. § 93, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort. Øvrigt valgmateriale skal opbevares som fastsat efter lov om offentlige arkiver m.v.

Fristen for indgivelse af valgklager er ugedagen (dvs. en uge) efter valget, jf. lovens § 93. Klager afgøres af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet på et møde, der afholdes snarest efter klagefristens udløb. Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådets afgørelser kan indbringes for social- og indenrigsministeren senest 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt klageren. Der er ingen frist for ministeriets afgørelse af klagerne, som sker hurtigst muligt under hensyn til antallet af klager, karakteren af klagerne og ministeriets øvrige opgaver.

I forbindelse med den løbende afgørelse af valgklagerne giver ministeriet de relevante kommuner og regioner meddelelse om, at det valgmateriale, der ikke skal opbevares efter arkivlovgivningen, skal tilintetgøres.

2.5.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Ved flere valg, bl.a. folketingsvalget i 2015 og kommunal- og regionalvalgene i 2009 og 2013, har der været gennemført forskning i valgdeltagelsen på baggrund af de oplysninger, der indeholdes i valglisterne.

Social- og Indenrigsministeriet har ved flere lejligheder opfordret kommunerne til at deltage i undersøgelserne. Ministeriet har i den forbindelse tilkendegivet, at det for de kommuner, som vælger at deltage i undersøgelsen, kan medføre, at den tilintetgørelse af valglisterne, som skal gennemføres efter § 104, stk. 3, i folketingsvalgloven eller § 106, stk. 3, i den kommunale og regionale valglov, ikke skal foretages, så snart klagefristen er udløbet, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort, men skal afvente gennemførelsen af den del af undersøgelsen af valgdeltagelsen, som nødvendigvis adgang til valglisterne. De deltagende kommuner

modtager en særskilt meddelelse fra den pågældende forsker, når valglisterne kan tilintetgøres.

Ministeriet har vurderet, at brugen af valglister til dette formål ikke strider mod bestemmelserne om tilintetgørelse af valglister m.v. Det bemærkes, at brugen af personoplysninger til forskning er reguleret af lov om behandling af personoplysninger (persondataloven, lov nr. 429 af 31. maj 2000 med senere ændringer). Persondatalovens § 5, § 6, stk. 1, nr. 5, og § 10 giver mulighed for at anvende såvel følsomme som ikke-følsomme personoplysninger til forskning og statistik, men sætter samtidig snævre rammer for en eventuel senere anvendelse af oplysningerne. Det er den myndighed, der er i besiddelse af det relevante valgmateriale, der afgør, om myndigheden vil videregive materialet til forskningsformål.

Det er efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse væsentligt, at der forskes inden for valgområdet, f.eks. i valgdeltagelse, og at valglovgivningen ikke indeholder regler, der er eller opleves som en hindring for dette.

For at undgå tvivl om hjemmelsgrundlaget for at fravige reglen om tilintetgørelse af valgmateriale umiddelbart efter afgørelsen af valgklagerne, når valgmateriale anvendes til forskning, finder Social- og Indenrigsministeriet det derfor rigtigst at tilvejebringe udtrykkelig hjemmel hertil. Lovforslagets § 1, nr. 25 og 26, og § 3, nr. 16 og 17, indeholder i overensstemmelse hermed en sådan hjemmel til at fravige reglen om tilintetgørelse af valgmateriale for alle valgtyper svarende til den måde, reglen administreres på i praksis.

2.5.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås udtrykkeligt at lovfæste i folketingsvalgloven, at valgmateriale fra folketingsvalg og folkeafstemninger efter kommunalbestyrelsens bestemmelse kan anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i persondataloven. Reglerne i folketingsvalgloven finder også anvendelse ved Europa-Parlamentsvalg, jf. henvisningen til folketingsvalgloven i Europa-Parlamentsvalglovens § 44, og valgmateriale fra Europa-Parlamentsvalg vil derfor også blive omfattet af den foreslåede regel.

Tilsvarende foreslås det udtrykkeligt at lovfæste i den kommunale og regionale valglov, at valgmateriale fra kommunal- og regionalvalg efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bestemmelse kan anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i persondataloven.

Hvis valgmateriale omfattet af bestemmelserne i folketingsvalglovens § 104, stk. 3, 1. pkt., og den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 3, 1. pkt., anvendes til forskning og statistik, skal valgmateriale tilintetgøres, når materialet ikke længere er nødvendigt til dette formål. Der ændres således ikke ved, at valgmateriale skal tilintetgøres, og at der ikke er pligt til at opbevare det efter lov om offentlige arkiver.

Hvis valgmateriale ikke anvendes til forskning og statistik, skal det fortsat tilintetgøres, når klagefristen for det pågældende valg er udløbet, og eventuelle valgklager er endeligt afgjort. Dette gælder dog ikke valgbogen og afstemningsbogen, som efter såvel de gældende regler som forslaget skal opbevares efter reglerne i arkivlovgivningen. Der henvises til folketingsvalglovens § 104, stk. 3, Europa-Parlamentsvalglovens § 44, jf. folketingsvalglovens § 104, stk. 3, og den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 3.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 25 og 26, og § 3, nr. 16 og 17, med tilhørende bemærkninger.

2.6. Ændring af frist for brevstemmeafgivning i eget hjem

2.6.1. Gældende ret

Perioden for brevstemmeafgivning blev ved lov nr. 1742 af 22. december 2015 ændret for alle landsdækkende valg og folkeafstemninger i Danmark. Med lovændringen er perioden for brevstemmeafgivning i Danmark blevet afkortet med én søgnedag. Det er således muligt at brevstemme i Danmark til og med tredjesidste søgnedag før valgdagen henholdsvis afstemningsdagen, jf. folketingsvalglovens § 56 og § 100, stk. 4, Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, og den kommunale og regionale valglovs § 62. Før lovændringen kunne man brevstemme til og med næstsidste søgnedag før valgdagen henholdsvis afstemningsdagen.

Efter folketingsvalglovens § 54, stk. 4, der finder anvendelse på folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, jf. folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, og den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 4, kan vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, brevstemme i eget hjem. Anmodning om at brevstemme i hjemmet skal som udgangspunkt indgives senest kl. 18 tolv dage før valgdagen henholdsvis afstemningsdagen. Kommunalbestyrelsen kan dog fastsætte en senere frist herfor, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen/afstemningsdagen ved folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, og ved kommunale og regionale valg senest lørdagen før valgdagen, der altid er en tirsdag. Det er således muligt for kommunalbestyrelsen at fastsætte en frist for at ansøge om at brevstemme i eget hjem, der ligger efter fristen for at brevstemme i Danmark, dvs. at man kan søge om at brevstemme i eget hjem på et tidspunkt, hvor det ikke længere er muligt at brevstemme i eget hjem.

2.6.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Den senest mulige frist, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte for at ansøge om at brevstemme i eget hjem, skal i overensstemmelse med den hidtidige lovgivning følge fristen for at brevstemme i Danmark. Bestemmelserne i folketingsvalglovens § 54, stk. 4, og den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 4, bør således ændres i overensstemmelse med den ændring af seneste frist for brevstemmeafgivning i Danmark, der fandt sted ved lov nr. 1742 af 22.

december 2015. Den senest mulige frist, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte for at ansøge om at brevstemme i eget hjem, foreslås således tilsvarende ændret til den tredjesidste søgnedag henholdsvis fredag før afstemningsdagen.

2.6.3. Lovforslagets indhold

Der er tale om en ændring af redaktionel karakter vedrørende fristen for at ansøge om at brevstemme i eget hjem op til et valg henholdsvis en folkeafstemning.

Det foreslås, at den seneste frist for at ansøge om at brevstemme i eget hjem, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte, er den tredjesidste søgnedag før valgdagen, der er den sidste dag, hvor det er muligt at brevstemme i Danmark.

Med forslaget foretages alene ændringer i folketingsvalglovens § 54, stk. 4, og i den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 4, da folketingsvalglovens regler om brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, jf. folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 10, og § 3, nr. 9, med tilhørende bemærkninger.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Den del af lovforslaget, der vedrører hjælpemidler ved stemmeafgivningen, jf. afsnit 2.1.2, er en udmøntning af beslutningsforslag nr. B 32 fra folketingsåret 2015-16. Udmøntningen heraf sker ved en bemyndigelse til social- og indenrigsministeren, der administrativt kan fastsætte regler om, at der ved stemmeafgivningen skal stilles hjælpemidler til rådighed. Selve udmøntningen af B 32, der sker ved en bemyndigelse, har dermed ikke i sig selv økonomiske konsekvenser for det offentlige. Derimod vil udnyttelsen af bemyndigelsen have økonomiske konsekvenser.

Den del af lovforslaget, som giver valgret til Europa-Parlamentsvalg og visse folkeafstemninger for personer, der tager ophold på Færøerne eller i Grønland (jf. afsnit 2.2), indebærer, at lidt flere bliver stemmeberettiget til de nævnte valgtyper. Det kan som nævnt skønsmæssigt dreje sig om i størrelsesordenen højst 500-5000 personer i alt.

Der vil kun være ubetydelige afledte administrative konsekvenser vedrørende selve stemme- eller brevstemmeafgivningen for kommunerne og andre myndigheder, der er involveret i brevstemmeafgivningen, samt ubetydelige afledte administrative konsekvenser vedrørende Københavns Kommunes og Valgnævnets behandling af sager om optagelse af disse personer på valglisten. Forslaget vil ikke give anledning til regulering af bloktilskuddet til kommunerne, og udgiften for Valgnævnet forventes ligeledes at være ubetydelig og at kunne afholdes inden for Social- og Indenrigsministeriets ramme.

Optagelsen på valglisten af den omhandlede persongruppe kan IT-understøttes i CPR-registeret inden for Social- og Indenrigsministeriets ramme.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser er forhandlet med kommunerne.

De øvrige elementer i lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser af betydning for staten, kommunerne og regionerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslagets § 1, nr. 23, og § 2, nr. 6, hvorefter optagelse på valglisten skal ske efter anmodning til Københavns Kommune, vil medføre, at vælgerne skal ansøge om at blive optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark og til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne eller i Grønland, for at kunne stemme til de nævnte valg og afstemninger.

Lovforslagets § 1, nr. 5, 7, 12 og 16, og § 3, nr. 4, 6, 11 og 15, hvorefter vælgere får mulighed for at stemme med personlig bistand fra kun én personligt udpeget hjælper samt for at anvende hjælpemidler, som kommunerne skal stille til rådighed, har positive konsekvenser for borgernes retssikkerhed, idet stemmehemmeligheden for disse vælgere i højere grad vil blive tilgodeset.

De øvrige elementer i lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Artikel 20, stk. 1, 2. pkt., i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) fastsætter, at unionsborgerskab har enhver, der er statsborger i en medlemsstat. I artikel 20, stk. 2, bestemmes det, at unionsborgere har de rettigheder og er underkastet de pligter, der er indeholdt i traktaterne.

Endvidere følger det af TEUF artikel 22, stk. 2, at enhver unionsborger, der har bopæl i en medlemsstat, hvor han/hun ikke er statsborger, har valgret og er valgbar til henholdsvis Europa-Parlamentet og kommunalvalg i den medlemsstat, hvor han/hun har bopæl, på samme betingelser som statsborgere i denne stat. Gennemførelsesbestemmelserne til denne artikel følger af Rådets direktiv nr. 93/109/EF af 6. december 1993 om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsbor-

gere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere.

Dette direktiv blev gennemført i dansk ret ved lov nr. 1086 af 22. december 1993 om ændring af lov om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet (De Europæiske Fællesskabers Forsamling).

I dommen i sag C-300/04, Eman og Sevinger, fastslog EU-Domstolen, at enhver, der er statsborger i en medlemsstat, har unionsborgerskab, og at det i den forbindelse er uden betydning, at den pågældende statsborger i en medlemsstat er hjemmehørende eller bosat på et område, der hører til de oversøiske lande og territorier (OLT), og som er omhandlet af artikel 299, stk. 3, i Traktaten om De Europæiske Fællesskaber (nu TEUF artikel 355). I EU-retten svarer et OLT i vidt omfang til et tredjeland, idet TEUF's almindelige bestemmelser kun finder anvendelse på OLT, når der udtrykkeligt henvises hertil.

Den del af lovforslaget, der handler om valgret til personer med midlertidigt ophold på Færøerne og i Grønland (jf. afsnit 2.2), skal sikre, at danske statsborgere ved midlertidigt ophold på Færøerne eller i Grønland i overensstemmelse med TEUF artikel 20, som fortolket af EU-Domstolen i Eman- og Sevinger-dommen, kan bevare deres valgret til Europa-Parlamentsvalg, i samme omfang som de ville kunne ved midlertidig flytning til udlandet.

8.. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 24. juni 2016 til den 15. august 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademikerne, Alzheimerforeningen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Danmarks Statistik, Dansk Ar-

bejdsgiverforening, Dansk Blindesamfund, Dansk Energi, Dansk Energinet, Dansk Erhverv, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri, Dansk Ledningsejerforum, Dansk Naturfredningsforening, Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Ældreråd, Datatilsynet, De til valg til Folketinget og Europa-Parlamentet opstillingsberettigede partier (Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Venstre, Enhedslisten, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Folkebevægelsen mod EU), Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DESA Dansk Erhvervssammenslutning, Det Centrale Handicapråd, DI – ITEK, Digitaliseringsstyrelsen, DIT – Dansk IT, Domstolsstyrelsen, FDM, Forbrugerrådet Tænk, Forhandlingsfællesskabet, Formandens Departement i Grønlands Selvstyre, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Heilsu- og Innlendismálaráðið (Sundheds- og Indenrigsministeriet på Færøerne), IBOS – Institut for Blinde og Svagsynede, Institut for Menneskerettigheder, IT-politisk forening, ITU/DemTech, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Kommunalteknisk Chefforening, Kommunal Vejteknisk Forening, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Københavns Universitet (Datalogisk Institut og Institut for Statskundskab), Landsforeningen af menighedsråd, Landsorganisationen i Danmark (LO), Netværket af Ungdomsråd (NAU), Prosa, Pårørendegruppen for svage ældre, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden i Grønland, Rådet for Digital Sikkerhed, Rådet for Sikker Trafik, Sammenslutningen af Unge med Handicap, Sjældne Diagnoser, Statsforvaltningen, Teknologirådet, Trafikselskaberne, ULF Udviklingshæmmedes Landsforbund, Valgnævnet, Vestre Landsret, Ældreforum, Ældre Sagen, Østre Landsret og Aarhus Universitet (Institut for Datalogi og Institut for Statskundskab).

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Bemyndigelsen til social- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om hjælpemidler ved stemmeafgivningen har ikke i sig selv økonomiske konsekvenser, men udmøntningen af bemyndigelsen vil have det.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Den del af lovforslaget, der giver valgret til flere personer, vil medføre ubetydelige afledte administrative konsekvenser for kommunerne vedrørende selve stemme- eller brevstemmeafgivningen, samt ubetydelige afledte administrative konsekvenser for Københavns Kommune og Valgnævnet i forbindelse med behandling af disse vælgeres anmodninger om optagelse på valglisten.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Positive konsekvenser for borgernes retssikkerhed i form af en højere grad af sikring af stemmehemmeligheden.	Vælgere med midlertidigt ophold på Færøerne eller i Grønland, der med lovforslaget gives valgret til Europa-Parlamentet og folkeafstemninger, der ikke afholdes i alle dele af riget, kan søge om optagelse på valglisten.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget skal i medfør af det EU-retlige ligebehandlingsprincip give valgret til Europa-Parlamentet til visse personer med dansk indfødsret, som midlertidigt opholder sig på Færøerne eller i Grønland.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej x

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter den gældende bestemmelse i folketingsvalglovens § 17, stk. 1, nr. 1, nedsætter social- og indenrigsministeren et valgnævn, der træffer afgørelse om optagelse på folketingsvalglisten efter folketingsvalglovens § 16, stk. 2, af vælgere, der har haft ophold i udlandet i mere end 4 år, eller hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt en vælger opfylder betingelserne for valgret i folketingsvalglovens § 2.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes et nyt *nr. 2 og 3* i folketingsvalglovens § 17, stk. 1, således at Valgnævnets kompetence ud over optagelse på valglisten efter folketingsvalglovens § 16, stk. 2, tillige omfatter afgørelser om optagelse på valglisten efter den foreslåede § 96 b i folketingsvalgloven og den foreslåede § 14 b i Europa-Parlamentsvalgloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 23, og § 2, nr. 6.

Hermed udvides Valgnævnets afgørelseskompetence til også at omfatte afgørelser om optagelse på valglisten til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, og valg til Europa-Parlamentet i Danmark, der træffes vedrørende personer med dansk indfødsret, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, som anses for at have fast bopæl i Danmark.

Udvidelsen af Valgnævnets afgørelseskompetence sker som konsekvens af lovforslagets udvidelse af valgretten. Som beskrevet i afsnit 2.2.3.1 i de almindelige bemærkninger har Social- og Indenrigsministeriet fundet det mest hensigtsmæssigt, at anmodninger om optagelse på valglisten behandles efter samme procedure som den, der følger af folketingsvalglovens § 16, stk. 2 og 3. De nærmere regler om optagelse på valglisten og ansøgningsproceduren vil blive fastsat ved bekendtgørelse, jf. forslaget § 1, nr. 23, og § 2, nr. 6.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 1, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.1 og 2.2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af folketingsvalglovens § 49, stk. 1, at vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den i valglovgivningen foreskrevne fremgangsmåde ved stemmeafgivning på valgdagen. Der kan herunder gives adgang til, at vælgeren kan foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Med den foreslåede bestemmelse indføres i folketingsvalglovens § 49, stk. 1, en sondring mellem den hjælp til stemmeafgivningen, der ydes af valgstyrere, tilfornordnede vælgere og personligt udpegede hjælpere efter folketingsvalglovens § 49, stk. 2, og den hjælp, der ydes ved brug af eventuelle hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved stemmeafgivningen efter lovforslagets § 1, nr. 7.

Det foreslås i den forbindelse, at den hjælp til stemmeafgivningen, der ydes af valgstyrere, tilfornordnede vælgere og personligt udpegede hjælpere, fremover i valglovgivningen betegnes som "personlig bistand". Baggrunden herfor er, at der med lovforslagets § 1, nr. 7, indføres en ny form for hjælp til stemmeafgivningen i form af hjælp, der ydes ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Betegnelsen "personlig bistand" samt den ovenfor nævnte sondring indsættes dermed for at tydeliggøre, at der er forskel på – herunder visse forskelle i reguleringen af – den hjælp, der ydes af valgstyrere, tilfornordnede vælgere og personligt udpegede hjælpere, og den hjælp, vælgeren kan få ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen vil have mulighed for på samme tid og ved samme valghandling

at få hjælp til stemmeafgivningen både ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved stemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Den personlige bistand vil f.eks. kunne bestå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

Personlig bistand vil som hidtil kunne ydes ved stemmeafgivning uden for stemmelokalet. De hjælpemidler, som social- og indenrigsministeren efter lovforslagets § 1, nr. 7, kan bestemme skal stilles til rådighed, skal være stillet til rådighed ved stemmeafgivningen og dermed ikke kun i stemmerummet. Det betyder, at også vælgere, der foretager stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, vil have mulighed for at få hjælp til stemmeafgivningen ved brug af hjælpemidler.

Lovforslagets § 1, nr. 2, vil ud over folketingsvalg finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om afstemning på valgdagen finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 og 4

Der er alene tale om en ændring af terminologien i bestemmelserne i folketingsvalglovens § 49, stk. 2-4, og § 61, stk. 4, 2. og 3. pkt., og stk. 5 og 6, således at den hjælp til stemmeafgivning og brevstemmeafgivning, der ydes af personer, dvs. valgstyrelse, tilforordnede vælgere, stemmemodtagere og eventuelt tillige en personligt udpeget hjælper, fremover i valglovgivningen betegnes som ”personlig bistand”, idet udtrykket hjælp fremover vil omfatte både personlig bistand og hjælpemidler stillet til rådighed ved stemmeafgivningen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af folketingsvalglovens § 49, stk. 2, at hjælp til stemmeafgivning ydes af to valgstyrelse eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrelse eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Med den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 49, stk. 2, får vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen mulighed for at vælge, at hjælp til stemmeafgivningen alene skal ydes af en person, der er udpeget af vælgeren selv, dvs. uden at der tillige skal medvirke en myndigheds-person i form af en valgstyrelse eller tilforordnet vælger.

Vælgeren vil således fremover have mulighed for at vælge, at personlig bistand til stemmeafgivningen skal ydes enten af to myndighedspersoner, af én myndigheds-person og én personligt udpeget hjælper eller som noget nyt alene af én personligt udpeget hjælper.

Den personligt udpegede hjælper må godt være en kandidat, der er opstillet i storkredsen, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 3, modsætningsvis.

Efter forslaget er det en betingelse for, at hjælpen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, at vælgeren over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal således være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper, og valgstyrelse og de tilforordnede vælgere har således ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper. Det vil være valgstyrelse eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Valgstyrelse eller den tilforordnede vælgers vurdering af, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er således ikke pligt for valgstyrelse eller den tilforordnede vælger til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt. En vælger, der er utilfreds med en beslutning herom, har dog mulighed for at indgive en valgklage, jf. folketingsvalglovens § 88 og § 103 og Europa-Parlamentsvalglovens § 38. Valgstyrelse eller den tilforordnede vælger bør i medfør af den almindelige vejledningspligt efter omstændighederne vejlede vælgeren om denne klagemulighed, som indebærer, at Folketinget træffer afgørelse i sagen.

Lovforslagets § 1, nr. 5, der ændrer i folketingsvalglovens § 49, stk. 2, vil ud over folketingsvalg finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om afstemning på valgdagen finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 5, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af folketingsvalglovens § 49, stk. 4, at hjælp til afkrydsning af stemmesedlen ved afstemning på valgdagen

kun kan ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Lovforslagets § 1, nr. 6, der ændrer i folketingsvalglovens § 49, stk. 4, er en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 5, hvorefter personlig bistand til stemmeafgivningen fremover ikke i alle tilfælde vil skulle ydes af to personer, dvs. to myndigheds personer eller én myndigheds person og én personligt udpeget hjælper, men fremover også vil kunne ydes alene af én personligt udpeget hjælper.

Til nr. 7

Der er ikke i valglovgivningen en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter social- og indenrigsministeren administrativt kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Med den foreslåede bestemmelse bemyndiges social- og indenrigsministeren til administrativt at fastsætte regler om hjælpemidler, der af kommunalbestyrelsen skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Kommunalbestyrelsen kan således forpligtes til at stille hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen.

Der vil ikke med bemyndigelsen kunne indføres elektronisk stemmeafgivning (e-valg), hvorved forstås, at vælgerens stemme helt eller delvist registreres og eventuelt senere optælles i en maskine. Med bemyndigelsen vil der f.eks. kunne stilles hjælpemidler til rådighed, der giver særligt gode lysforhold, hjælpemidler, der giver mulighed for forstørrelse af tekst og særlige skriveredskaber.

Med denne bemyndigelse ændres vælgerens mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriverekskab) ved stemmeafgivningen ikke.

Social- og indenrigsministeren vil med denne bemyndigelse, der indsættes som *stk. 5* i folketingsvalglovens § 49, løbende ved bekendtgørelse kunne fastsætte regler om, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen. Med denne løsning tages der højde for den løbende teknologiske udvikling. Der tages samtidig højde for, at man på et senere tidspunkt vil kunne stille hjælpemidler til rådighed, der i dag ikke er udviklet, og at der med tiden kan blive tale om at stille nye eller ændrede krav om hjælpemidler.

Ved udmøntningen af bemyndigelsen vil der blandt andet kunne tages stilling til, om de hjælpemidler, som skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, skal stilles til rådighed på samtlige afstemningssteder her i landet, eller om hjælpemidlerne alene skal stilles til rådighed på ét eller nogle afstemningssteder i hver kommune. Det bemærkes, at vælgere med handicap eller nedsat førlighed efter den gældende valglovgivning har mulighed for at blive overført til et andet afstemningssted, jf. folketingsvalglovens § 47 a og § 99, stk.

2, og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2. Vælgeren vil derfor kunne overføres til det afstemningssted, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed.

Lovforslagets § 1, nr. 7, vil ud over folketingsvalg finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om afstemning på valgdagen finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Der vil i forbindelse med udmøntningen af bemyndigelsen skulle tages højde for, at nogle former for hjælpemidler vil kunne anvendes til flere valgtyper, f.eks. særlige skriveredskaber, hvorimod andre hjælpemidler alene vil kunne anvendes ved en enkelt valgtype. Et hjælpemiddel, der alene vil kunne anvendes ved én valgtype, kan f.eks. være en overlægningsplade, der lægges over stemmesedlen, med punkt-skrift over teksten og huller ved afkrydsningsrubrikkerne, således at blinde og svagsynede kan sætte krydset selv. En overlægningsplade vil formentlig alene kunne anvendes ved folkeafstemninger, hvor stemmesedlen adskiller sig betydeligt i indhold og omfang fra de øvrige valgtyper, da det kun er muligt at sætte kryds ved »Ja« eller »Nej«. Der vil også skulle tages højde for, at stemmesedlen ved Europa-Parlamentsvalg og folkeafstemninger har samme indhold i hele landet, hvilket ikke er tilfældet ved folketingsvalg, hvor stemmesedlen indholdsmæssigt varierer fra opstillingskreds til opstillingskreds.

Udmøntningen af bemyndigelsen kan endvidere ske ved, at der gennemføres forsøgsordninger i enkelte kommuner ved kommende valg. En sådan forsøgsordning vil f.eks. kunne bestå i, at kommunerne pålægges at stille ét eller flere konkrete hjælpemidler til rådighed på ét eller flere afstemningssteder i kommunen henholdsvis opstillingskredsen. Formålet med en forsøgsordning er at få et så oplyst beslutningsgrundlag som muligt om et konkret hjælpemiddels effekt. Forsøget vil efterfølgende skulle evalueres, inden der tages stilling til, om der skal fastsættes regler om, at det pågældende hjælpemiddel skal stilles til rådighed i alle kommuner henholdsvis opstillingskredse og i hvilket omfang.

Der vil med lovforslagets § 1, nr. 7, kunne fastsættes bestemmelser om, at der skal anvendes forskellige hjælpemidler ved folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 7, henvises til afsnit 2.1.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det følger af folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., at de personer, der forestår afstemningen på valgdagen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren

skal stemme på. Det følger videre af lovens § 51, stk. 1, 2. pkt., at de personer, der forestår afstemningen, ikke over for uvedkommende må oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Med den foreslåede bestemmelse udvides den personkreds, der er omfattet af folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., således at personer, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Bestemmelsen i folketingsvalglovens § 51 er strafbelagt. Overtrædelse heraf straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, jf. folketingsvalglovens § 106, stk. 1.

Den person, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand, vil, uanset om den personligt udpegede hjælper yder den personlige bistand alene, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, eller sammen med en myndighedsperson, således kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, såfremt den pågældende under afstemningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Der pålægges ikke med lovforslagets § 1, nr. 8, valgstyrelserne og de tilforordnede vælgere en pligt til at vejlede de personligt udpegede hjælpere om, at de ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på, samt at de personligt udpegede hjælpere vil kunne straffes herfor. Der kan dog efter omstændighederne være anledning til, at valgstyrelserne eller den tilforordnede vælger vejleder den personligt udpegede hjælper herom.

Det bemærkes, at det foreslås, at de personligt udpegede hjælpere alene bliver omfattet af folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., og dermed ikke af bestemmelsens 2. pkt., hvorefter de personer, der forestår afstemningen, har tavshedspligt ved ikke over for uvedkommende at måtte oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Lovforslagets § 1, nr. 8, vil ud over folketingsvalg finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om afstemning på valgdagen finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg. Ved Europa-Parlamentsvalg er bestemmelsen i folketingsvalglovens § 51 strafbelagt i Europa-Parlamentsvalglovens § 46, stk. 1, nr. 1, hvor strafferammen er den samme som i folketingsvalglovens § 106, stk. 1.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 8, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

De personer, der forestår afstemningen på valgdagen, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, jf. folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt. De samme personer må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning, jf. lovens § 51, stk. 1, 2. pkt.

Den nuværende affattelse af folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 2. pkt., henviser til persongruppen i bestemmelsens 1. pkt., der med lovforslagets § 1, nr. 8, fremover både omfatter de personer, der forestår afstemningen, samt de personligt udpegede hjælpere. Det er imidlertid ikke hensigten, at de personligt udpegede hjælpere skal omfattes af tavshedspligten i folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 2. pkt., men alene af folketingsvalglovens forbud mod valgagitation i bestemmelsens 1. pkt.

Med lovforslagets § 1, nr. 9, foreslås det derfor at ændre ordlyden i folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 2. pkt., således at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at det alene er de personer, der forestår afstemningen, der er omfattet af tavshedspligten i bestemmelsens 2. pkt.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 9, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Der er tale om en ændring af redaktionel karakter vedrørende fristen for at ansøge om at brevstemme i eget hjem op til et valg henholdsvis en folkeafstemning.

Med den foreslåede bestemmelse ændres folketingsvalglovens § 54, stk. 4, således at den seneste frist for at ansøge om at brevstemme i eget hjem, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte, er den sidste dag, som det i Danmark er muligt at brevstemme.

Lovforslagets § 1, nr. 10, vil ud over ved folketingsvalg finde anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger, jf. folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og ved Europa-Parlamentsvalg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.6.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 1. pkt., at hvis vælgeren i forbindelse med brevstemmeafgivning ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp.

Med den foreslåede bestemmelse indføres i folketingsvalglovens § 61, stk. 4, der omhandler brevstemmeafgivning, en sontring svarende til den, der foreslås indført med lovforslagets § 1, nr. 2, der omhandler afstemning på valgdagen. Det vil sige, at der indføres en sontring mellem den hjælp til brevstemmeafgivningen, der ydes af stemmemodtagere og personligt udpegede hjælpere efter folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 2. pkt., og den hjælp, der ydes ved brug af eventuelle hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved brevstemmeafgivningen efter lovforslagets § 1, nr. 16.

Det foreslås tilsvarende med lovforslagets § 1, nr. 11, at den hjælp til brevstemmeafgivningen, der ydes af stemmemodtagere og personligt udpegede hjælpere, fremover i valglovgivningen betegnes som ”personlig bistand”. Baggrunden herfor er, at der med lovforslagets § 1, nr. 16, indføres en ny form for hjælp til brevstemmeafgivningen i form af hjælp, der ydes ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Betegnelsen ”personlig bistand” samt den ovenfor nævnte sontring indsættes dermed for at tydeliggøre, at der er forskel på – herunder visse forskelle i reguleringen af – den hjælp, der ydes af stemmemodtagere og personligt udpegede hjælpere, og den hjælp vælgeren kan få ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Vælgere med behov for hjælp til brevstemmeafgivningen vil have mulighed for på samme tid og ved samme valghandling at få hjælp til brevstemmeafgivningen både ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Den personlige bistand vil f.eks. kunne bestå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

Lovforslagets § 1, nr. 11, vil ud over folketingsvalg finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det følger af folketingsvalglovens § 61, stk. 4, at hjælp til brevstemmeafgivning ydes af den eller de stemmemodtagere,

brevstemmen afgives til. Vælgeren kan udpege en personlig hjælper, der yder hjælpen sammen med stemmemodtageren eller – i det tilfælde, hvor der medvirker flere stemmemodtagere – i stedet for den ene af stemmemodtagerne.

Med den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 61, stk. 4, får vælgere med behov for hjælp til brevstemmeafgivningen mulighed for at vælge, at hjælp til brevstemmeafgivningen alene skal ydes af en person, der er udpeget af vælgeren selv, dvs. uden at der tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en stemmemodtager.

Vælgeren vil således fremover have mulighed for at vælge, at personlig bistand til brevstemmeafgivningen skal ydes enten af én/to stemmemodtager(e), af én stemmemodtager og én personligt udpeget hjælper eller som noget nyt alene af én personligt udpeget hjælper.

Den personligt udpegede hjælper må godt være en kandidat, der er opstillet i storkredsen, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 5, modsætningsvis.

Efter forslaget er det en betingelse for, at hjælpen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, at vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal således være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er vælgeren selv, der over for en stemmemodtager skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper, og stemmemodtageren har således ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til brevstemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper. Det vil være stemmemodtageren, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Stemmemodtagerens vurdering af, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er således ikke pligt for stemmemodtageren til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt. En vælger, der er utilfreds med en beslutning herom, har dog mulighed for at indgive en valgklage, jf. folketingsvalglovens § 88 og § 103 og Europa-Parlamentsvalglovens § 38. Stemmemodtageren bør i medfør af den almindelige vejledningspligt efter omstændighederne vejlede vælgeren om denne klagemulighed, som indebærer, at Folketinget træffer afgørelse i sagen.

Lovforslagets § 1, nr. 12, vil ud over folketingsvalg finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 12, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det følger af folketingsvalglovens § 61, stk. 6, at hjælp til udfyldning af stemmesedlen ved brevstemmeafgivningen kun kan ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Lovforslagets § 1, nr. 13, der ændrer i folketingsvalglovens § 61, stk. 6, har karakter af en redaktionel ændring af bestemmelsen, da hjælp til udfyldning af stemmesedlen ved brevstemmeafgivningen – både efter de gældende regler i folketingsvalglovens § 61, stk. 6, og med forslaget – kan ydes af enten én eller to personer.

Derudover er der tale om en redaktionel ændring, der ensretter sprogbrugen i reglerne om hjælp til afkrydsning af stemmesedlen ved afstemning på valgdagen, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 4, der foreslås ændret med forslagens § 1, nr. 6, og reglerne om udfyldning af stemmesedlen ved brevstemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 6, der foreslås ændret med forslagens § 1, nr. 13.

Til nr. 14

Det følger af folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 1. pkt., at stemmemodtagere ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. Det følger videre af lovens § 62, stk. 1, 2. pkt., at stemmemodtagerne ikke over for uvedkommende må oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Med den foreslåede bestemmelse udvides den personkreds, der er omfattet af folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 1. pkt., således at personer, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, ikke under brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Bestemmelsen i folketingsvalglovens § 62 er strafbelagt. Overtrædelse heraf straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, jf. folketingsvalglovens § 106, stk. 1.

Den person, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand, vil, uanset om den personligt udpegede hjælper yder den personlige bistand alene, jf. lovforslagets § 1, nr. 12, eller sammen med en stemmemodtager, således kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, såfremt den pågældende under brevstemmeafgivningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Der pålægges ikke med lovforslagets § 1, nr. 14, stemmemodtagerne en pligt til at vejlede de personligt udpegede hjælpere om, at de ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på, samt at de personligt udpegede hjælpere vil kunne straffes herfor. Der kan dog efter omstændighederne være anledning til, at stemmemodtageren vejleder den personligt udpegede hjælper herom.

Det bemærkes, at det foreslås, at de personligt udpegede hjælpere alene bliver omfattet af folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 1. pkt., og dermed ikke af bestemmelsens 2. pkt., hvorefter stemmemodtagerne har tavshedspligt ved ikke over for uvedkommende at måtte oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Lovforslagets § 1, nr. 14, vil ud over folketingsvalg finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg. Ved Europa-Parlamentsvalg er bestemmelsen i folketingsvalglovens § 62 strafbelagt i Europa-Parlamentsvalglovens § 46, stk. 1, nr. 2, hvor strafferammen er den samme som i folketingsvalglovens § 106, stk. 1.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 14, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Stemmemodtagere må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, jf. folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 1. pkt. De samme personer må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning, jf. lovens § 62, stk. 1, 2. pkt.

Den nuværende affattelse af folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 2. pkt., henviser til persongruppen i bestemmelsens 1. pkt., der med lovforslagets § 1, nr. 14, fremover både omfatter stemmemodtagere og de personligt udpegede hjælpere. Det er imidlertid ikke hensigten, at de personligt udpegede hjælpere skal omfattes af tavshedspligten i folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 2. pkt., men alene af folketingsvalglovens forbud mod valgagitation i bestemmelsens 1. pkt.

Med lovforslagets § 1, nr. 15, foreslås det derfor at ændre ordlyden i folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 2. pkt., således at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at det alene er stemmemodtagere, der er omfattet af tavshedspligten i bestemmelsens 2. pkt.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 15, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Det følger af folketingsvalglovens § 63, at social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme. Der er ikke i valglovgivningen en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter social- og indenrigsministeren administrativt kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes endnu en bemyndigelse i folketingsvalglovens § 63, således at social- og indenrigsministeren bemyndiges til administrativt at fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Kommunalbestyrelsen og de øvrige myndigheder og brevstemmemodtagere, der varetager brevstemmeafgivningen, kan således forpligtes til at stille hjælpemidler til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Der vil ikke med bemyndigelsen kunne indføres elektronisk stemmeafgivning (e-valg), hvorved forstås, at vælgerens stemme helt eller delvist registreres og eventuelt senere optælles i en maskine. Med bemyndigelsen vil der f.eks. kunne stilles hjælpemidler til rådighed, der giver særligt gode lysforhold, hjælpemidler, der giver mulighed for forstørrelse af tekst og særlige skriveredskaber.

Med denne bemyndigelse ændres vælgerens mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved stemmeafgivningen ikke.

Social- og indenrigsministeren vil med denne bemyndigelse løbende ved bekendtgørelse kunne fastsætte regler om, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Med denne løsning tages der højde for den løbende teknologiske udvikling. Der tages samtidig højde for, at man på et senere tidspunkt vil kunne stille hjælpemidler til rådighed, der i dag ikke er udviklet, og at der med tiden kan blive tale om at stille nye eller ændrede krav om hjælpemidler.

Ved udmøntningen af bemyndigelsen vil der blandt andet kunne tages stilling til, om de hjælpemidler, som skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, skal stilles til rådighed på samtlige steder i kommunerne, hvor enhver vælger har mulighed for at brevstemme her i landet. Det bemærkes, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet. De steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, er hovedsageligt borgerservicecentre. I nogle kommuner

er det ligeledes muligt at brevstemme på f.eks. biblioteker og lignende steder.

Lovforslagets § 1, nr. 16, vil ud over folketingsvalg ligeledes finde anvendelse på folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, da folketingsvalglovens regler om brevstemmeafgivning finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Der vil i forbindelse med udmøntningen af bemyndigelsen skulle tages højde for, at nogle former for hjælpemidler vil kunne anvendes til flere valgtyper, f.eks. særlige skriveredskaber, hvorimod andre hjælpemidler alene vil kunne anvendes ved en enkelt valgtipe. Et hjælpemiddel, der alene vil kunne anvendes ved én valgtipe, kan f.eks. være en overlægningsplade, der lægges over stemmesedlen, med punkt-skrift over teksten og huller til afkrydsning, således at blinde og svagsynede kan sætte krydset selv. En overlægningsplade vil formentlig alene kunne anvendes ved folkeafstemninger, hvor brevstemmesedlen adskiller sig i indhold fra de øvrige valgtyper, da det kun er muligt at sætte kryds ved "Ja" eller "Nej". Der vil også skulle tages højde for, at brevstemmematerialet ved folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg rent indholdsmæssigt er identisk, og at dette brevstemmemateriale adskiller sig indholdsmæssigt fra brevstemmematerialet ved folkeafstemninger.

Udmøntningen af bemyndigelsen kan endvidere ske ved, at der gennemføres forsøgsordninger i enkelte kommuner ved kommende valg. En sådan forsøgsordning vil f.eks. kunne bestå i, at kommunerne pålægges at stille ét eller flere konkrete hjælpemidler til rådighed på ét eller flere steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Formålet med en forsøgsordning er at få et så oplyst beslutningsgrundlag som muligt om et konkret hjælpemiddels effekt. Forsøget vil efterfølgende skulle evalueres, inden der tages stilling til, om der skal fastsættes regler om, at det pågældende hjælpemiddel skal stilles til rådighed på steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme og i hvilket omfang.

Der vil med lovforslagets § 1, nr. 16, kunne fastsættes bestemmelser om, at der skal anvendes forskellige hjælpemidler ved folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 16, henvises til afsnit 2.1.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Efter folketingsvalglovens § 94 finder bestemmelserne i lovens kapitel 12 om folkeafstemninger anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter grundlovens § 20, stk. 2, § 29, stk. 2, § 42 og § 88.

Med den foreslåede ændring præciseres det, at henvisningen i folketingsvalglovens § 94 til grundlovens § 42 i overensstemmelse med den hidtidige forståelse af bestemmelsen tager sigte på både grundlovsumiddelbare folkeafstemninger om lovforslag efter grundlovens § 42, stk. 1, og grundlovsumiddelbare folkeafstemninger om en stadfæstet lov efter grundlovens § 42, stk. 7, der henviser til § 42, stk. 1.

Den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 94 skal ses i sammenhæng med, at det foreslås, at bestemmelserne i folketingsvalglovens § 95, stk. 3 og 4, og §§ 96-103 om folkeafstemninger endvidere skal finde anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, medmindre andet følger af den særlige lov.

Den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 95, *stk. 2, 2. pkt.*, er en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 94 og indebærer, at folkeafstemning efter grundlovens § 20, stk. 2, og § 42, stk. 1 og 7, skal afholdes tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter bekendtgørelsen.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 17, henvises til afsnit 2.3.2 i de almindelige bemærkninger om Social- og Indenrigsministeriets overvejelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Det følger af folketingsvalglovens § 94, at bestemmelserne i lovens kapitel 12 om folkeafstemninger finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes direkte efter grundlovens § 20, stk. 2, § 29, stk. 2, § 42 og § 88.

Med forslaget indsættes et nyt punktum i folketingsvalglovens § 94, hvorved det tilføjes, at § 95, stk. 3 og 4, og §§ 96-103 om folkeafstemninger ligeledes finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, medmindre andet følger af den særlige lov.

Med den foreslåede tilføjelse til folketingsvalglovens § 94 udvides folketingsvalglovens regler om folkeafstemninger til at gælde for folkeafstemninger udskrevet i henhold til særlig lov, herunder vejledende folkeafstemninger. En folkeafstemning i henhold til særlig lov omfatter både tilfælde, hvor der afholdes en bindende folkeafstemning i henhold til grundlovens § 42, stk. 6, 2. pkt., samt tilfælde, hvor der afholdes en vejledende folkeafstemning. Forslaget vil indebære, at enhver landsdækkende folkeafstemning herefter skal afholdes direkte efter folketingsvalglovens regler om folkeafstemninger, medmindre andet følger af den særlige lov. De vejledende folkeafstemninger, som kommunalbestyrelsen kan afholde om emner, der kan gøres til genstand for forhandling i kommunalbestyrelsen, er som følge af, at folkeafstemningen efter sagens natur ikke afholdes i henhold til særlig lov, men i henhold til kommunalbestyrelsens beslutning herom, ikke omfattet af den foreslåede tilføjelse. Så-

danne afstemninger vil som hidtil skulle tilrettelægges i overensstemmelse med almindelige grundlæggende principper for afholdelse af valg.

Retsvirkningen af, at de nævnte landsdækkende folkeafstemninger herefter er omfattet af folketingsvalglovens § 94, er, at de pågældende folkeafstemninger skal afholdes direkte efter folketingsvalglovens § 95, stk. 3 og 4, og §§ 96-103 om folkeafstemninger, medmindre andet følger af den særlige lov om afholdelsen af folkeafstemningen.

Bestemmelserne i folketingsvalglovens kapitel 13 finder allerede i dag anvendelse for de folkeafstemninger, der er omfattet af lovens kapitel 12, og lovens kapitel 13 vil følgelig også finde anvendelse for de folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov.

Folketingsvalglovens § 95, stk. 1 og 2, vil ligesom i dag alene finde anvendelse for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, der er omfattet af folketingsvalglovens regler, jf. lovens § 94, 1. pkt.

Forslaget indebærer, at folketingsvalglovens § 95, stk. 3, der med forslaget § 1, nr. 19, bliver stk. 4, om at folkeafstemning foregår i de samme afstemningsområder som valg til Folketinget, finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, medmindre andet følger af den særlige lov. Endvidere indebærer forslaget, at folketingsvalglovens §§ 96-103 finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, medmindre andet følger af den særlige lov. Bestemmelserne indeholder bl.a. en henvisning til folketingsvalglovens kapitel 4 om valglisten, valgkort og Valgnævnet, til lovens kapitel 7 om afstemning på valgdagen og til lovens kapitel 8 om brevstemmeafgivning med de modifikationer, der nødvendigvis følger af, at der er tale om en folkeafstemning og ikke et folketingsvalg.

Om anvendelsen af folketingsvalglovens § 95, stk. 3, som indsat ved lovforslagets § 1, nr. 19, henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Som anført følger det endvidere af lovforslagets § 1, nr. 18, at bestemmelserne i folketingsvalgloven viger for bestemmelser fastsat i den særlige lov, i kraft af hvilken folkeafstemningen afholdes. Det indebærer bl.a., at folkeafstemningen skal afholdes på den dato, som eventuelt måtte være fastsat i den særlige lov, i henhold til hvilken folkeafstemningen afholdes.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 18, henvises til afsnit 2.3.2 i de almindelige bemærkninger om Social- og Indenrigsministeriets overvejelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 19

Det følger af folketingsvalglovens § 95, stk. 1, at meddelelse om, at der skal afholdes folkeafstemning om et lovforslag eller en stadfæstet lov, gives af Folketingets formand til statsministeren og social- og indenrigsministeren. Endvidere følger det af folketingsvalglovens § 95, stk. 2, at statsministeren bekendtgør lovforslaget eller loven i Statstidende med meddelelse om, hvilken dag folkeafstemning finder sted. Desuden fremgår det, at folkeafstemning efter grundlovens § 20, stk. 2, og § 42 – hvilket med lovforslagets § 1, nr. 17, præciseres til alene at omfatte § 42, stk. 1 og 7 – skal afholdes tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter bekendtgørelsen. Endelig fremgår det, at folkeafstemning efter grundlovens § 88 skal afholdes inden et halvt år efter Folketingets endelige vedtagelse af forslaget.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes et nyt *stk. 3* i folketingsvalglovens § 95.

Med det foreslåede nye *stk. 3* i folketingsvalglovens § 95 fastsættes det i 1. pkt., at hvis folkeafstemningen afholdes i henhold til særlig lov, skal statsministeren bekendtgøre folkeafstemningens tema i Statstidende med meddelelse om, hvilken dag folkeafstemningen finder sted. For grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, som efter § 94, 1. pkt., er omfattet af folketingsvalglovens regler om folkeafstemninger, gælder § 95, stk. 1 og 2.

Der foreslås med den foreslåede tilføjelse i *stk. 3* ikke fastsat nogen tidsfrist for statsministerens bekendtgørelse i Statstidende, eftersom folkeafstemningen er vedtaget ved lov og dermed afholdes i medfør af en flertalsbeslutning i Folketinget. Det forudsættes dog, at folkeafstemningen udskrives så hurtigt, som det efter forholdene er muligt, til afholdelse på et tidspunkt, hvor det af hensyn til vælgerne deltagelse i folkeafstemningen skønnes hensigtsmæssigt, i det omfang datoen for folkeafstemningen ikke er fastsat i den særlige lov.

Kravet om, at folkeafstemningens tema skal være bekendtgjort i Statstidende, vil være opfyldt ved en bekendtgørelse af loven om afholdelse af folkeafstemningen.

Kravet om, at folkeafstemningens tema skal være bekendtgjort i Statstidende, suppleres af kravet om, at social- og indenrigsministeren senest 10 dage før folkeafstemningen i landets dagblade bekendtgør dag og tid for afstemningen samt, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og at indsigelser om manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen, jf. folketingsvalglovens § 96, stk. 3, jf. § 21.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 19, henvises til afsnit 2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Efter den gældende bestemmelse i folketingsvalglovens § 96, stk. 1, har enhver, der har valget til Folketinget og er optaget på valglisten, ret til at deltage i folkeafstemninger. Man optages efter folketingsvalglovens § 96, stk. 2, jf. § 15, på valglisten i den kommune, hvor man er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR).

Med den foreslåede bestemmelse indsættes et nyt 2. *pkt.* i folketingsvalglovens § 96, stk. 1, hvorefter personer, der har fast bopæl i de dele af riget, hvor folkeafstemningen ikke afholdes, ikke har valget til folkeafstemningen, jf. dog § 96 a.

Med bestemmelsen lovfæstes, at det kun er folketingsvælgerne i de dele af riget, hvor folkeafstemningen afholdes, der har valget til folkeafstemningen. Dette princip er allerede gældende i dag. Princippet findes lovfæstet i § 77 i lov nr. 458 af 30. juni 1993 om folketingsvalg på Færøerne og i § 70 i lov om folketingsvalg i Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 255 af 28. april 1999. Af disse bestemmelser følger det, at folkeafstemninger efter grundlovens § 29, stk. 2, og § 88 afholdes på Færøerne og i Grønland. Det samme gælder folkeafstemninger efter grundlovens § 20, stk. 2, og § 42, såfremt den pågældende lov skal gælde for Færøerne henholdsvis Grønland, eller ved anordning kunne sættes i kraft på Færøerne henholdsvis i Grønland.

Reglen om, at det kun er folketingsvælgerne i de dele af riget, hvor folkeafstemningen afholdes, der har valget til folkeafstemningen, gælder, medmindre vælgeren er omfattet af den foreslåede § 96 a i folketingsvalgloven om valget til personer med dansk indfødsret, der anses for at have fast bopæl i Danmark, uanset at de midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, jf. lovforslagets § 1, nr. 23.

Forslaget indebærer, at en person med fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, der har valget til Folketinget på Færøerne henholdsvis i Grønland, ikke alene i kraft af valget til Folketinget opnår valget til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland. En person med dansk indfødsret med ophold på Færøerne henholdsvis i Grønland kan dog opnå valget til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, hvis personen anses for at have fast bopæl i Danmark, jf. den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a (lovforslagets § 1, nr. 23).

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 20, henvises til afsnit 2.2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Efter den gældende bestemmelse i folketingsvalglovens § 96, stk. 2, 1. pkt., om optagelse på valglisten til folkeafstemninger skal kommunalbestyrelsen, når dagen for en folkeafstemning er fastsat, udarbejde en valgliste over kommunens vælgere og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i folketingsvalglovens kapitel 4.

Med den foreslåede bestemmelse tilføjes det som et nyt 2. pkt. i folketingsvalglovens § 96, stk. 2, at personer omfattet af den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a optages på valglisten efter reglerne i den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 23, jf. herom nedenfor.

Som konsekvens af udvidelsen af valgretten for personer med dansk indfødsret, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller Grønland, til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne eller i Grønland, tydeliggøres det i § 96, stk. 2, at der efter den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 b gælder et særligt regelsæt for optagelse på valglisten for personer, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a, dvs. personer, der anses for at have fast bopæl i Danmark uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, jf. lovforslagets § 1, nr. 23.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 21, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 22

Det følger af den gældende bestemmelse i folketingsvalglovens § 96, stk. 2, 2. pkt., at der ved folkeafstemninger, der ikke afholdes i alle dele af riget, gælder samme regler om optagelse på valglisten, henholdsvis slettelse af valglisten, ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, den eller de dele af riget, hvor der ikke afholdes folkeafstemning, som ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Bestemmelsen betyder, at Færøerne henholdsvis Grønland ved folkeafstemninger, der alene afholdes i Danmark, sidestilles med udlandet i henseende til optagelse på henholdsvis slettelse af valglisten, herunder de særlige frister, der gælder herfor i forbindelse med flytning.

Med den foreslåede bestemmelse foreslås folketingsvalglovens § 96, stk. 2, 2. pkt., affattet således, at der ved folkeafstemninger, der ikke afholdes i alle dele af riget, uden for de i 2. pkt. nævnte tilfælde gælder samme regler om optagelse på valglisten, henholdsvis slettelse fra valglisten, ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, den eller de dele af riget, hvor der ikke afholdes folkeafstemning, som ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Med den foreslåede bestemmelse indføres således som noget nyt en undtagelse til den nævnte regulering i folketingsvalglovens § 96, stk. 2, 2. pkt., for personer med dansk indfødsret, der opnår valgret efter den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a. Personer med dansk indfødsret, der er flyttet til Færøerne eller Grønland, skal således ikke slettes af valglisten til en folkeafstemning, hvis de opfylder betingelserne for valgret efter den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a og opfylder betingelserne for

optagelse på valglisten efter den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 b.

Ændringen indføres som konsekvens af udvidelsen af valgretten til personer med dansk indfødsret, der anses for at have fast bopæl i Danmark, uanset at de midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, jf. den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 b, og som derfor ikke skal omfattes af de regler, der gælder ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 22, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 23

Efter de gældende regler har en person med dansk indfødsret, der flytter til Færøerne eller Grønland, ikke ret til at deltage i folkeafstemninger, der ikke afholdes i den del af riget, hvor personen opholder sig, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 20.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes en ny § 96 a i folketingsvalgløven, der udvider valgretten til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland. Bestemmelsen gælder grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og foreslås som følge af forslaget § 1, nr. 18, også at gælde folkeafstemninger, der afholdes i medfør af særlig lov.

Det foreslås med bestemmelsen i folketingsvalglovens § 96 a, stk. 1, at der gives valgret til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland for personer med dansk indfødsret, der opfylder de i § 96 a, stk. 2-5, angivne betingelser for at anses for at have fast bopæl i Danmark. Betingelserne er identiske med dem, der gælder for optagelse af udlændingsdanskere på folketingsvalglisten, jf. folketingsvalglovens § 2.

Bestemmelsen omfatter også den situation, hvor en folkeafstemning afholdes i flere dele af riget, men ikke i den del, hvor personen, der anmoder om optagelse på valglisten, opholder sig. Bestemmelsen omfatter eksempelvis den situation, hvor en folkeafstemning afholdes på Færøerne og i Danmark, men ikke i Grønland. I en sådan situation vil reglerne gælde for en person, der anses for at have fast bopæl i Danmark uanset midlertidigt ophold i Grønland.

Det foreslås med bestemmelsen i folketingsvalglovens § 96 a, stk. 2, at en person anses for at have fast bopæl i Danmark, hvis personen er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland. Disse personer anses efter bestemmelsen for at have fast bopæl i Danmark under hele den beordrede tjeneste på Færøerne eller i Grønland uanset varigheden af opholdet. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folke-

tingsvalglisten alene omfatte sådanne udsendte medarbejdere, som efter statsmyndighedens bestemmelse er forpligtet til at lade sig forflytte fra Danmark til Færøerne eller Grønland og tilbage igen. Det drejer sig eksempelvis om udsendte til internationale organisationer som f.eks. NATO og udsendte af forsvaret eller Beredskabsstyrelsen m.fl. til fredsbevarende opgaver uden for Danmark.

Derudover foreslås det med bestemmelsen i folketingsvalglovens § 96 a, stk. 3, at en person anses for at have fast bopæl i Danmark, hvis personen midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland af en af de i bestemmelsens nr. 1-6 opregnede årsager. Denne midlertidighedsbetingelse vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten betyde, at personer, der på ansøgningstidspunktet har opholdt sig i mere end 8 år på Færøerne eller i Grønland, normalt ikke vil blive optaget på valglisten efter bestemmelsens nr. 1-6.

I *nr. 1* foreslås det, at personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten omfatte offentlige, regionale eller kommunale ansatte, der er udsendt til at gøre tjeneste på Færøerne eller Grønland uden at være pligtige til en sådan udsendelse. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten ligeledes omfatte ansatte i en herværende dansk virksomhed, der udstationeres til virksomhedens filial eller datterselskab på Færøerne eller i Grønland.

I *nr. 2* foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer ansat i EU, FN og NATO samt disse organisationers underorganisationer. Bestemmelsen omfatter ikke internationale organisationer, der ikke er sammenslutninger af stater – de såkaldte Non Governmental Organizations (NGO).

I *nr. 3* foreslås det, at personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland af en dansk hjælpeorganisation, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer udsendt af Dansk Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp, Mellemfolkeligt Samvirke og Oxfam IBIS.

I *nr. 4* foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland i uddannelsesøjemed, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer, der er indskrevet ved en læreanstalt og følger en skolemæssig eller skemalagt undervisning med henblik på opnåelse af en grad som student, ba-

chelor (BA), kandidat (master) eller licentiat (ph.d.). Omfattet er ligeledes erhvervsfaglige og kunstneriske uddannelser, såsom svend, teknikumingeniør, merkonom, skuespiller, musiker, kiropraktor, terapeut osv. Det afgørende er efter nævnets praksis, om der med det danske samfunds baggrund er tale om en uddannelse med et nogenlunde fastlagt forløb og med noget, der ligner en erhvervskompetence som resultat.

I *nr. 5* foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland af helbredsmæssige grunde, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer, der på grund af alvorlig sygdom eller høj alder tager til Færøerne eller Grønland for at blive plejet af pårørende.

I *nr. 6* foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, og som i henseende til tilknytningen til Danmark ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5, anses for at have fast bopæl i Danmark.

Endvidere foreslås det med § 96 a, stk. 4, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten omfatte personer, der ved underskreven erklæring oplyser, at vedkommende agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen fra Danmark.

Det foreslås også med § 96 a, stk. 5, at ægtefæller, registrerede partnere og samlever til personer, der er omfattet af stk. 2, 3 og 4, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de samlever på fælles bopæl med personen omfattet af stk. 2, 3 og 4, og de havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.

Forslaget har til formål at sidestille personer, der flytter til Færøerne eller Grønland, med personer, der flytter til udlandet, i henseende til reglerne om valget til folkeafstemninger trods ophold i udlandet. Herved kan disse personer bevare valgretten til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, på samme måde som de ville kunne ved flytning til udlandet.

Bestemmelsen skal forstås på samme måde som folketingsvalglovens § 2 og vil ligesom folketingsvalglovens § 2 skulle administreres af Valgnævnet, jf. lovforslagets § 1, nr. 1. Om Valgnævnets praksis vedrørende anvendelsen af folketingsvalglovens § 2 henvises til seneste beretning om Valgnævnets virksomhed i perioden 2007-2013.

Efter de gældende regler i folketingsvalglovens § 96, stk. 2, udarbejder kommunen, når dagen for en folkeafstemning er fastsat, en valgliste over kommunens vælgere i overensstemmelse med reglerne i kapitel 4 i folketingsvalgloven.

Efter reglerne i folketingsvalglovens kapitel 4 optages vælgerne på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsre-

gistreret i CPR, eller på valglisten i den kommune, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, hvis vælgerne uanset midlertidigt ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2 anses for at have fast bopæl her i landet, jf. afsnit 2.2.1.1.3.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes en ny § 96 b i folketingsvalgloven, som indeholder regler om optagelse på valglisten af personer, der anses for at have fast bopæl i Danmark efter den foreslåede § 96 a, og som enten er registreret i Det Centrale Personregister (CPR) som udrejst eller er registreret i CPR med bopæl i Grønland.

Det bemærkes, at udtrykket ”udrejst” i den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 b omfatter såvel vælgere, der er udrejst fra Danmark direkte til Færøerne, som vælgere, der er udrejst fra Danmark til udlandet og derfra videre til Færøerne, og som opholder sig midlertidigt på Færøerne, jf. den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a.

Om reglerne for folkeregistrering på Færøerne henvises til afsnit 2.2.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at personer omfattet af den foreslåede § 96 a efter anmodning skal optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune, og at optagelse på valglisten vil ske efter en tilsvarende procedure som for personer, der anses for at have fast bopæl i Danmark uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 2 og 3.

Det foreslås, at anmodning om optagelse skal indgives til Københavns Kommune (i modsætning til ansøgning om optagelse på folketingsvalglisten, som indgives til den kommune, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR). Dette gælder, uanset om ansøgeren sidst måtte have haft bopæl i en anden kommune i Danmark end Københavns Kommune, jf. den foreslåede § 96 b, stk. 1.

Ansøgningen skal i øvrigt behandles efter den procedure, som gælder for optagelse på folketingsvalglisten af vælgere omfattet af folketingsvalglovens § 2, jf. den foreslåede § 96 b, stk. 2. Københavns Kommune skal således videresende ansøgninger om optagelse af vælgere, der har haft ophold på Færøerne eller i Grønland i mere end 4 år, eller hvor der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt en vælger opfylder betingelserne for valgret efter den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a, til Valgnævnet med henblik på Valgnævnets afgørelse og skal ellers optage vælgeren på denne særlige valgliste.

Forslaget indebærer endvidere, at afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a, stk. 2 eller 3, eller § 96 a, stk. 5, jf. stk. 2 eller 3 (dvs. vælgere, som er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, eller som midlertidigt opholder sig der af en nærmere angiven særlig årsag, samt deres samboende ægtefæller m.v.), gælder i 2 år fra afgørelsens dato. Indgiver vælgeren inden udløbet af de to år anmodning om fornyet optagelse

på valglisten, forlænges perioden, indtil der er truffet afgørelse. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 96 a, stk. 4 (dvs. en vælger, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, men agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen), gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen til Færøerne eller flytningen til Grønland. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a, stk. 5, jf. stk. 4, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen til Færøerne eller flytningen til Grønland for den person omfattet af § 96 a, stk. 4, vælgeren har den i § 96 a, stk. 5, nævnte tilknytning til. Der henvises til den foreslåede § 96 b, stk. 3.

Endvidere foreslås det i § 96 b, stk. 4, at social- og indenrigsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om optagelse på valglisten og om listens udarbejdelse. Med hjemmel i bemyndigelsen vil der kunne fastsættes regler om, at ansøgning skal ske på et særligt skema, som Social- og Indenrigsministeriet udformer. Der vil desuden kunne fastsættes regler om, i hvilket omfang og i hvilket tidsrum Københavns Kommune og Valgnævnet skal træffe afgørelse om optagelse på valglisten til såvel folkeafstemninger som Europa-Parlamentsvalg på baggrund af samme ansøgning, idet der herved kan tages højde for, at Europa-Parlamentsvalg holdes fast hvert femte år.

Information om muligheden for at ansøge om optagelse på valglisten til folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, til personer, der udrejser til Færøerne eller flytter til Grønland, vil blive givet ved hjælp af rigsombuddene på Færøerne og i Grønland. Information kan f.eks. ske gennem annoncering i lokale medier. Social- og Indenrigsministeriet har fundet dette hensigtsmæssigt, eftersom vælgeren ikke ved flytning til disse to dele af riget på samme måde som ved flytning til udlandet er i kontakt med sin seneste danske bopælskommune, som informationen om muligheden for at søge om optagelse på valglisten normalt gives af. Ved flytning til Grønland er vælgeren kun i kontakt med tilflytningskommunen, mens vælgeren ved udrejse til Færøerne er i kontakt med både fraflytnings- og tilflytningskommunen, jf. nærmere afsnit 2.2.1.3.

Om baggrunden for lovforslagets § 1, nr. 23, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Efter folketingsvalglovens § 99, stk. 4, 1. pkt., skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmekasser til brug for hver afstemning, hvis der samme dag afholdes afstemning om to eller flere lovforslag eller love.

Det foreslås, at bestemmelserne i folketingsvalglovens kapitel 12 om folkeafstemninger finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, medmindre

andet følger af den særlige lov, jf. lovforslagets § 1, nr. 18. Med lovforslaget bringes folketingsvalglovens regler således til anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, herunder vejledende folkeafstemninger, hvor der ikke nødvendigvis vil være tale om en afstemning om et lovforslag eller en lov.

Lovforslagets § 1, nr. 24, ændrer som konsekvens heraf folketingsvalglovens § 99, stk. 4, 1. pkt., således at der tages højde for, at folkeafstemninger kan afholdes om et afstemningstema, som ikke er et lovforslag eller en lov.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 25 og 26

Efter folketingsvalglovens § 104, stk. 1, skal valgbogen, afstemningsbøgerne, valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt øvrigt valgmateriale, som valgbestyrelsen har modtaget i forbindelse med folketingsvalg eller folkeafstemninger, opbevares af kommunalbestyrelsen. Efter folketingsvalglovens § 104, stk. 3, skal valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt brevstemmematerialet tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort. Øvrigt valgmateriale skal opbevares som fastsat efter lov om offentlige arkiver m.v.

I praksis anvendes valgmateriale til forskning og statistik. I givet fald tilintetgøres valgmateriale, når det ikke længere er nødvendigt til det givne forskningsprojekt m.v.

Med den foreslåede bestemmelse lovfæstes det udtrykkeligt i folketingsvalglovens § 104, stk. 4, at valgmateriale omfattet af lovens § 104, stk. 3, 1. pkt., efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bestemmelse kan anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i lov om behandling af personoplysninger (persondataloven). Hvis valgmateriale omfattet af bestemmelsen anvendes til forskning og statistik, skal valgmateriale først tilintetgøres, når materialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.

Folketingsvalglovens § 104 gælder både for folketingsvalg, folkeafstemninger og – i kraft af henvisningen i Europa-Parlamentsvalglovens § 44 – for Europa-Parlamentsvalg.

Om den tilsvarende foreslåede ordning for kommunal- og regionalvalg henvises til lovforslagets § 3, nr. 16 og 17, med tilhørende bemærkninger.

Hvis valgmateriale omfattet af bestemmelsen i folketingsvalglovens § 104, stk. 3, 1. pkt., anvendes til forskning og statistik, skal valgmateriale tilintetgøres, når materialet ikke længere er nødvendigt til dette formål.

Hvis valgmateriale ikke anvendes til forskning og statistik, skal det fortsat tilintetgøres, når klagefristen for det pågældende valg er udløbet, og eventuelle valgklager er endeligt afgjort. Dette gælder dog ikke valgbogen og afstemnings-

bogen, som efter såvel de gældende regler som forslaget skal opbevares efter reglerne i arkivlovgivningen, jf. folketingsvalglovens § 104, stk. 3.

Med forslaget ændres ikke på adgangen til at lade valgbogen og afstemningsbogen anvende til forskning og statistik. Adgangen til at videregive disse bøger eller oplysninger deri reguleres således uændret af persondataloven eller forvaltningsloven, afhængig af om der er tale om videregivelse af oplysninger i manuel form, og om videregivelsen sker til en privat forsker (enkeltperson) eller en offentlig myndighed eller forskningsinstitution.

Kompetencen til at beslutte at lade valgmateriale anvende til forskning og statistik ligger efter forslaget hos kommunalbestyrelsen.

Med forslaget pålægges der ikke kommunalbestyrelserne nogen pligt til at videregive valgmateriale eller til at medvirke ved forskningen, f.eks. ved at indtaste oplysninger fra valgmateriale til brug for forskningen, hvis en forsker anmoder herom. Kommunalbestyrelsen står således frit med hensyn til beslutningen om, hvorvidt valgmateriale skal videregives, eller kommunen skal medvirke til forskningen, men afgørelsen herom skal træffes inden for rammerne af almindelige forvaltningsretlige principper, herunder lighedsgrundsætningen og forbuddet mod varetagelse af usaglige hensyn.

Kommunalbestyrelserne kan ved afgørelsen om at videregive valgmateriale eller medvirke til forskningen stille vilkår, f.eks. om at forskeren har indhentet de nødvendige tilladelser fra Datatilsynet eller andre relevante myndigheder.

Der tillægges ikke med forslaget Social- og Indenrigsministeriet nogen kompetence til at pålægge kommunalbestyrelserne at medvirke til forskningsprojekter, herunder ved at udlevere valgmateriale. Ministeriet vil imidlertid som hidtil kunne opfordre kommunalbestyrelserne til at medvirke i sådanne projekter, ligesom ministeriet vil kunne facilitere og koordinere kommunernes medvirken i sådanne projekter.

Da den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 104, stk. 4, har karakter af en undtagelse til hovedreglen i folketingsvalglovens § 104, stk. 3, om tilintetgørelse af valglister, foreslås det med lovforslagets § 1, nr. 25, at indsætte en henvisning til stk. 4 i lovens § 104, stk. 3, 1. pkt.

Om baggrunden for forslaget henvises til afsnit 2.5.2.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.5.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Efter gældende bestemmelse i § 3, stk. 2, har personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, ikke valgret til Europa-Parlamentet.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes der i Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 2, en henvisning til den foreslåede bestemmelse om valgret i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, hvorved personer med dansk indfødsret, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, som anses for at have fast bopæl i Danmark, opnår valgret til Europa-Parlamentet i Danmark, jf. lovforslagets 2, nr. 2.

Forslaget indebærer, at visse personer med dansk indfødsret, som opholder sig midlertidigt på Færøerne eller i Grønland, efter anmodning kan opnå valgret til Europa-Parlamentet i Danmark, hvis de opfylder en af betingelserne for at blive anset for at have fast bopæl i Danmark. Personer med ophold på Færøerne eller i Grønland, der ikke opfylder betingelserne for at blive anset for at have fast bopæl i Danmark, vil fortsat være omfattet af hovedreglen om ikke at have valgret til Europa-Parlamentet, eftersom der ikke afholdes Europa-Parlamentsvalg på Færøerne eller i Grønland, da disse dele af riget står uden for EU-samarbejdet.

Om baggrunden for lovforslagets § 2, nr. 1, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter de gældende regler om valgret til Europa-Parlamentet, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3, har enhver, der på valgdagen enten 1) har valgret til Folketinget, eller 2) har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, eller 3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol, eller 4) uden at være omfattet af nr. 1 har dansk indfødsret, har opnået valgretsalderen til Folketinget og har bopæl i Danmark, valgret til Europa-Parlamentet i Danmark.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes en ny § 3 a i Europa-Parlamentsvalgloven, der udvider valgreten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark til også at omfatte personer med dansk indfødsret, der, uanset at de midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark.

Med den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a gives der valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark for personer med dansk indfødsret, der opfylder de i § 3 a, stk. 1-4, angivne betingelser for at anses for at have fast bopæl i Danmark. Betingelserne er identiske med dem, der gælder for optagelse af udlandsdanskere på folke-

tingsvalglisten, jf. folketingsvalglovens § 2, og som vil gælde efter den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 96 a, stk. 2-5, jf. lovforslagets § 1, nr. 23.

Det foreslås med bestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 1, at en person anses for at have fast bopæl i Danmark, hvis personen er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland. Disse personer anses efter bestemmelsen for at have fast bopæl i Danmark under hele den beordrede tjeneste på Færøerne eller i Grønland uanset varigheden af opholdet. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten alene omfatte sådanne udsendte medarbejdere, som efter statsmyndighedens bestemmelse er forpligtet til at lade sig forflytte fra Danmark til Færøerne eller Grønland og tilbage igen. Det drejer sig eksempelvis om udsendte til internationale organisationer som f.eks. NATO og udsendte af forsvarret eller Beredskabsstyrelsen m.fl. til fredsbevarende opgaver uden for Danmark.

Derudover foreslås det med bestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 2, at en person anses for at have fast bopæl i Danmark, hvis personen midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland af en af de i bestemmelsens nr. 1-6 opregnede årsager. Denne midlertidighedsbetingelse vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten betyde, at personer, der på ansøgningstidspunktet har opholdt sig i mere end 8 år på Færøerne eller i Grønland, normalt ikke vil blive optaget på valglisten efter bestemmelsens nr. 1-6.

I nr. 1 foreslås det, at personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten omfatte offentlige, regionale eller kommunale ansatte, der er udsendt til at gøre tjeneste på Færøerne eller Grønland uden at være pligtige til en sådan udsendelse. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten ligeledes omfatte ansatte i en herværende dansk virksomhed, der udstationeres til virksomhedens filial eller datterselskab på Færøerne eller i Grønland.

I nr. 2 foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer ansat i EU, FN og NATO samt disse organisationers underorganisationer. Bestemmelsen omfatter ikke internationale organisationer, der ikke er sammenslutninger af stater – de såkaldte Non Governmental Organizations (NGO).

I nr. 3 foreslås det, at personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland af en dansk hjælpeorganisation, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestem-

melsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer udsendt af Dansk Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp, Mellemfolkeligt Samvirke og Oxfam IBIS.

I nr. 4 foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland i uddannelsesøjemed, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer, der er indskrevet ved en læreanstalt og følger en skolemæssig eller skemalagt undervisning med henblik på opnåelse af en grad som student, bachelor (BA), kandidat (master) eller licentiat (ph.d.). Omfattet er ligeledes erhvervsfaglige og kunstneriske uddannelser, såsom svend, teknikumingeniør, merkonom, skuespiller, musiker, kiropraktor, terapeut osv. Det afgørende er efter nævnets praksis, om der med det danske samfunds baggrund er tale om en uddannelse med et nogenlunde fastlagt forløb og med noget, der ligner en erhvervskompetence som resultat.

I nr. 5 foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland af helbredsmæssige grunde, anses for at have fast bopæl i Danmark. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten bl.a. omfatte personer, der på grund af alvorlig sygdom eller høj alder tager til Færøerne eller Grønland for at blive plejet af pårørende.

I nr. 6 foreslås det, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, og som i henseende til tilknytningen til Danmark ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5, anses for at have fast bopæl i Danmark.

Endvidere foreslås det med § 3 a, stk. 4, at personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen. Bestemmelsen vil i kraft af Valgnævnets praksis ved afgørelser om optagelse på folketingsvalglisten omfatte personer, der ved underskrevet erklæring oplyser, at vedkommende agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen fra Danmark.

Det foreslås også med § 3 a, stk. 5, at ægtefæller, registrerede partnere og samlever til personer, der er omfattet af stk. 2, 3 og 4, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de samlever på fælles bopæl med personen omfattet af stk. 2, 3 og 4, og de havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.

Forslaget har til formål at sidestille personer, der flytter til Færøerne eller Grønland, med personer, der flytter til udlandet, i henseende til reglerne om valgret til Europa-Parlamentet trods ophold i udlandet. Herved kan disse personer bevare valgretten til Europa-Parlamentet, på samme måde som de ville kunne ved flytning til udlandet.

Bestemmelsen skal forstås på samme måde som folketingsvalglovens § 2 og vil ligesom folketingsvalglovens § 2 skulle administreres af Valgnævnet, jf. lovforslagets § 1, nr. 1. Om Valgnævnets praksis vedrørende anvendelsen af folke-

tingsvalglovens § 2 henvises til seneste beretning om Valgnævnets virksomhed i perioden 2007-2013.

Om baggrunden for lovforslagets § 2, nr. 2, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Efter den gældende bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 1, er enhver, der har valget efter lovens § 3, stk. 1, valgbar til Europa-Parlamentet.

Med den foreslåede bestemmelse sikres det, at bestemmelsen om valgbarhed i Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 1, omfatter begge de bestemmelser, der regulerer reglerne om valgret til Europa-Parlamentet. Ændringen er således dels en redaktionel ændring, dels en konsekvens af, at der med den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a sker en udvidelse af valgretten til Europa-Parlamentsvalg.

Ændringen af bestemmelsen indebærer, at en person med dansk indfødsret, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, som anses for at have fast bopæl i Danmark, er valgbar til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, og at der fremover er overensstemmelse imellem reglerne om valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Om baggrunden for lovforslagets § 2, nr. 3, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter den gældende bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, om optagelse på valglisten finder reglerne om valglisten i folketingsvalgloven tilsvarende anvendelse for udarbejdelse og for optagelse på valglisten af personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 1 og 4, dvs. folketingsvælgere samt personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, og som i øvrigt opfylder betingelserne for valgret til Folketinget. Det betyder, at personer omfattet af § 3, stk. 1, nr. 1 og 4 optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR, jf. folketingsvalglovens § 15, eller, hvis de er bosiddende i udlandet, i den kommune, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, jf. folketingsvalglovens § 16, jf. § 2.

Med den foreslåede bestemmelse tilføjes det som et nyt 2. pkt. i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, at personer omfattet af den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, optages på valglisten efter reglerne

i den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, jf. lovforslagets § 2, nr. 6, jf. herom nedenfor.

Som konsekvens af udvidelsen af valgretten til Europa-Parlamentet for personer med dansk indfødsret, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, tydeliggøres det i § 14, stk. 2, at der efter den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b gælder et særligt regelsæt for optagelse på valglisten for personer, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, dvs. personer, der anses for at have fast bopæl i Danmark, uanset at de midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, jf. lovforslagets § 2, nr. 5.

Om baggrunden for lovforslagets § 2, nr. 4, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af den gældende bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 2. pkt., at der ved valg til Europa-Parlamentet gælder samme regler om optagelse på valglisten, henholdsvis slettelse af valglisten, ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, den eller de dele af riget, hvor der ikke afholdes folkeafstemning, som ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Bestemmelsen betyder, at Færøerne henholdsvis Grønland ved valg til Europa-Parlamentet sidestilles med udlandet i henseende til optagelse på henholdsvis slettelse af valglisten, herunder de særlige frister, der gælder herfor i forbindelse med flytning.

Med den foreslåede bestemmelse foreslås Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 2. pkt., affattet således, at der for tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, Færøerne eller Grønland uden for de i 2. pkt. nævnte tilfælde gælder samme regler om optagelse på valglisten, henholdsvis slettelse af valglisten, ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Med lovforslagets § 2, nr. 5, indføres som noget nyt en undtagelse til den nævnte bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 2. pkt., for personer med dansk indfødsret, der opnår valgret efter den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a. Personer, der er flyttet til Færøerne eller Grønland, skal således ikke slettes af valglisten, hvis de opfylder betingelserne for valgret efter den foreslåede § 3 a og anmoder om optagelse på valglisten efter den foreslåede § 14 b. Bestemmelsen svarer til den, som med lovforslagets § 1, nr. 22, foreslås indført for folkeafstemninger, der ikke afholdes i alle dele af riget.

Ændringen indføres om konsekvens af udvidelsen af valgretten til personer med dansk indfødsret, der anses for at ha-

ve fast bopæl i Danmark, uanset at de midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, jf. den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, og som derfor ikke skal omfattes af de regler, der gælder ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Om baggrunden for lovforslagets § 2, nr. 5, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Efter den gældende bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, optages personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1 og 4, dvs. folketingsvælgere samt personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, og som i øvrigt opfylder betingelserne for valgret til Folketinget, på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR, jf. folketingsvalglovens § 15. Hvis de er bosiddende i udlandet, optages de på valglisten i den kommune, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, jf. folketingsvalglovens § 16, jf. § 2.

Efter den gældende bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 3, optages personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 2, dvs. danskere bosat i et andet EU-land, og som ikke optages på valglisten efter § 14, stk. 2, efter anmodning på en særlig valgliste i Københavns Kommune.

Efter den gældende bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a optages personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, dvs. herboende EU-borgere, efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR. Personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, og som er registreret i Udenrigsministeriets protokol, dvs. herboende EU-diplomater, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig. Disse personer kan dog optages på samme måde som personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1, dvs. folketingsvælgere, hvis opfylder de i § 14 a, stk. 2, nævnte betingelser, dvs. såfremt de pågældende personer var optaget på valglisten til det sidst afholdte Europa-Parlamentsvalg, siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark henholdsvis været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes en ny § 14 b i Europa-Parlamentsvalgloven, som indeholder regler om optagelse på valglisten af personer, der anses for at have fast bopæl i Danmark efter den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, og som enten er registreret i Det Centrale Personregister (CPR) som udrejst eller er registreret i CPR med bopæl i Grønland.

Det bemærkes, at udtrykket »udrejst« i den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, omfatter

såvel vælgere, der er udrejst fra Danmark direkte til Færøerne, som vælgere, der er udrejst fra Danmark til udlandet og derfra videre til Færøerne, og som opholder sig midlertidigt på Færøerne jf. den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a.

Om reglerne for folkeregistrering på Færøerne henvises til afsnit 2.2.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at personer omfattet af den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a efter anmodning skal optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune, og at optagelse på valglisten vil ske efter en tilsvarende procedure som for personer, der ved folketingsvalg anses for at have fast bopæl i Danmark uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 2 og 3.

Det foreslås, at anmodning om optagelse skal indgives til Københavns Kommune (i modsætning til ansøgninger om optagelse på folketingsvalglisten, som indgives til den kommune, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR). Dette gælder, uanset om ansøgeren sidst måtte have haft bopæl i en anden kommune i Danmark end Københavns Kommune, jf. den foreslåede § 14 b, stk. 1.

Ansøgningen skal i øvrigt behandles efter den procedure, som gælder for optagelse på folketingsvalglisten af vælgere omfattet af folketingsvalglovens § 2, jf. den foreslåede § 14 b, stk. 2. Københavns Kommune skal således videresende ansøgninger om optagelse af vælgere, der har haft ophold på Færøerne eller i Grønland i mere end 4 år, eller hvor der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt en vælger opfylder betingelserne for valgret efter den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, til Valgnævnet med henblik på Valgnævnets afgørelse og skal ellers optage vælgeren på denne særlige valgliste.

Forslaget indebærer endvidere, at afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 1 eller 2, eller § 3 a, stk. 4, jf. stk. 1 eller 2 (dvs. vælgere, som er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, eller som midlertidigt opholder sig der af en nærmere angiven særlig årsag, samt deres samboende ægtefæller m.v.), gælder i 2 år fra afgørelsens dato. Indgiver vælgeren inden udløbet af de to år anmodning om fornyet optagelse på valglisten, forlænges perioden, indtil der er truffet afgørelse. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 3 a, stk. 3 (dvs. en vælger, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, men agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen), gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen til Færøerne eller flytningen til Grønland. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 4, jf. stk. 3, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen til Færøerne eller flytningen til Grønland for den person omfattet af § 3 a, stk. 3, vælgeren har den i § 3 a, stk. 4, nævnte tilknytning til. Der henvises til den foreslåede § 14 b, stk. 3.

Endvidere foreslås det i § 14 b, stk. 4, at social- og indenrigsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om optagelse på valglisten og om listens udarbejdelse. Med hjemmel i bemyndigelsen vil der kunne fastsættes regler om, at ansøgning skal ske på et særligt skema, som Social- og Indenrigsministeriet udformer. Der vil desuden kunne fastsættes regler om, i hvilket omfang og i hvilket tidsrum Københavns Kommune og Valgnævnet skal træffe afgørelse om optagelse på valglisten til såvel folkeafstemninger som Europa-Parlamentsvalg på baggrund af samme ansøgning, idet der herved kan tages højde for, at Europa-Parlamentsvalg holdes fast hvert femte år.

Information om muligheden for at ansøge om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark til personer, der udrejser til Færøerne eller flytter til Grønland, skal gives ved hjælp af rigsombuddene på Færøerne og i Grønland. Informationen kan f.eks. ske gennem annoncering i lokale medier i forbindelse med Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Social- og Indenrigsministeriet har fundet dette hensigtsmæssigt, eftersom vælgeren ikke ved flytning til disse to dele af riget på samme måde som ved flytning til udlandet er i kontakt med sin seneste danske bopælskommune, hvor informationen normalt gives. Ved flytning fra Danmark til Grønland er vælgeren kun i kontakt med tilflytningskommunen, mens vælgeren ved udrejse fra Danmark til Færøerne er i kontakt med både fraflytnings- og tilflytningskommunen, jf. nærmere i afsnit 2.2.1.3.

Om baggrunden for lovforslagets § 2, nr. 6, henvises til afsnit 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Der er alene tale om en ændring af terminologien i bestemmelserne i Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 4, og § 26, stk. 5, således at den hjælp til stemmeafgivning og brevstemmeafgivning, der ydes af personer, dvs. valgstyrelse, tilfornordnede vælgere, stemmemodtagere og eventuelt tillige en personligt udpeget hjælper, fremover i valglovgivningen betegnes som ”personlig bistand”, idet udtrykket hjælp fremover vil omfatte både personlig bistand og hjælpemidler stillet til rådighed ved stemmeafgivningen.

Til § 3

Til nr. 1

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 1, at vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den i valglovgivningen foreskrevne fremgangsmåde ved stemmeafgivning på valgdagen. Der kan herunder gives ad-

gang til, at vælgeren kan foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Med den foreslåede bestemmelse indføres i den kommunale og regionale valglovs § 55, *stk. 1*, en sondring mellem den hjælp til stemmeafgivningen, der ydes af valgstyrelse, tilforordnede vælgere og personligt udpegede hjælpere efter den kommunale og regionale valglovs § 55, *stk. 2*, og den hjælp, der ydes ved brug af eventuelle hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved stemmeafgivningen efter lovforslagets § 3, nr. 6.

Det foreslås i den forbindelse, at den hjælp til stemmeafgivningen, der ydes af valgstyrelse, tilforordnede vælgere og personligt udpegede hjælpere, fremover i valglovgivningen betegnes som ”personlig bistand”. Baggrunden herfor er, at der med lovforslagets § 3, nr. 6, indføres en ny form for hjælp til stemmeafgivningen i form af hjælp, der ydes ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Betegnelsen ”personlig bistand” samt den ovenfor nævnte sondring indsættes dermed for at tydeliggøre, at der er forskel på – herunder visse forskelle i reguleringen af – den hjælp, der ydes af valgstyrelse, tilforordnede vælgere og personligt udpegede hjælpere, og den hjælp, vælgeren kan få ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen vil have mulighed for på samme tid og ved samme valghandling at få hjælp til stemmeafgivningen både ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved stemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Den personlige bistand vil f.eks. kunne bestå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

Personlig bistand vil som hidtil kunne ydes ved stemmeafgivning uden for stemmelokalet. De hjælpemidler, som social- og indenrigsministeren efter lovforslagets § 3, nr. 6, kan bestemme skal stilles til rådighed, skal være stillet til rådighed ved stemmeafgivningen og dermed ikke kun i stemmerummet. Det betyder, at også vælgere, der foretager stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, vil have mulighed for at få hjælp til stemmeafgivningen ved brug af hjælpemidler.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3

Der er alene tale om en ændring af terminologien i bestemmelserne i den kommunale og regionale valglovs § 55, *stk. 2-4*, og § 67, *stk. 4, 2. og 3. pkt., og stk. 5 og 6*, således at den hjælp til stemmeafgivning og brevstemmeafgivning, der ydes af personer, dvs. valgstyrelse, tilforordnede vælgere, stemmemodtagere og eventuelt tillige en personligt udpeget hjælper, fremover i valglovgivningen betegnes som ”person-

lig bistand”, idet udtrykket hjælp fremover vil omfatte både personlig bistand og hjælpemidler stillet til rådighed ved stemmeafgivningen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 55, *stk. 2*, at hjælp til stemmeafgivning ydes af to valgstyrelse eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrelse eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Med den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 55, *stk. 2*, får vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen mulighed for at vælge, at hjælp til stemmeafgivningen alene skal ydes af en person, der er udpeget af vælgeren selv, dvs. uden at der tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrelse eller tilforordnet vælger.

Vælgeren vil således fremover have mulighed for at vælge, at personlig bistand til stemmeafgivningen skal ydes enten af to myndighedspersoner, af én myndighedsperson og én personligt udpeget hjælper eller som noget nyt alene af én personligt udpeget hjælper.

Den personligt udpegede hjælper må godt være en kandidat, der er opstillet i kommunen eller regionen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 55, *stk. 3*, modsætningsvis.

Efter forslaget er det en betingelse for, at hjælpen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, at vælgeren over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal således være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper, og valgstyrelse og de tilforordnede vælgere har således ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper. Det vil være valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Valgstyrelsen eller den tilforordnede vælgers vurdering af, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er således ikke pligt for valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt. En vælger, der er utilfreds med en beslutning herom, har dog mulighed for at indgive en valg-

klage, jf. den kommunale og regionale valglovs § 93, stk. 1. Valgstyrelsen eller den tilfornordnede vælger bør i medfør af den almindelige vejledningspligt efter omstændighederne vejlede vælgeren om denne klagemulighed, som indebærer, at kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet træffer afgørelse i sagen med mulighed for, at sagen efterfølgende kan indbringes for Social- og Indenrigsministeriet.

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 4, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 4, at hjælp til afkrydsning af stemmesedlen ved afstemning på valgdagen kun kan ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Lovforslagets § 3, nr. 5, der ændrer i den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 4, er en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 3, nr. 4, hvorefter personlig bistand til stemmeafgivningen fremover ikke i alle tilfælde vil skulle ydes af to personer, dvs. to myndigheds personer eller én myndigheds person og én personligt udpeget hjælper, men fremover også vil kunne ydes alene af én personligt udpeget hjælper.

Til nr. 6

Der er ikke i valglovgivningen en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter social- og indenrigsministeren administrativt kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Med den foreslåede bestemmelse bemyndiges social- og indenrigsministeren til administrativt at fastsætte regler om hjælpemidler, der af kommunalbestyrelsen skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Kommunalbestyrelsen kan således forpligtes til at stille hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen.

Der vil ikke med bemyndigelsen kunne indføres elektronisk stemmeafgivning (e-valg), hvorved forstås, at vælgerens stemme helt eller delvist registreres og eventuelt senere optælles i en maskine. Med bemyndigelsen vil der f.eks. kunne stilles hjælpemidler til rådighed, der giver særligt gode lysforhold, hjælpemidler, der giver mulighed for forstørrelse af tekst og særlige skriveredskaber.

Med denne bemyndigelse ændres vælgerens mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved stemmeafgivningen ikke.

Social- og indenrigsministeren vil med denne bemyndigelse, der indsættes som *stk. 5* i den kommunale og regionale valglovs § 55, løbende ved bekendtgørelse kunne fastsætte regler om, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen. Med denne løsning tages der højde for den løbende teknologiske udvikling. Der tages samtidig højde for, at man på et senere tidspunkt vil kunne stille hjælpemidler til rådighed, der i dag ikke er udviklet, og at der med tiden kan blive tale om at stille nye eller ændrede krav om hjælpemidler.

Ved udmøntningen af bemyndigelsen vil der blandt andet kunne tages stilling til, om de hjælpemidler, som skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, skal stilles til rådighed på samtlige afstemningssteder her i landet, eller om hjælpemidlerne alene skal stilles til rådighed på ét eller nogle afstemningssteder i hver kommune. Det bemærkes, at vælgere med handicap eller nedsat førtilighed efter den gældende valglovgivning har mulighed for at blive overført til et andet afstemningssted, jf. den kommunale og regionale valglovs § 53 a. Vælgeren vil derfor kunne overføres til det afstemningssted, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed.

Der vil i forbindelse med udmøntningen af bestemmelsen skulle tages højde for, at stemmesedlen til kommunalvalg indholdsmæssigt varierer fra kommune til kommune, og at stemmesedlen til regionalvalg indholdsmæssigt varierer fra region til region.

Udmøntningen af bemyndigelsen kan endvidere ske ved, at der gennemføres forsøgsordninger i enkelte kommuner ved kommende valg. En sådan forsøgsordning vil f.eks. kunne bestå i, at kommunerne pålægges at stille ét eller flere konkrete hjælpemidler til rådighed på ét eller flere afstemningssteder i kommunen. Formålet med en forsøgsordning er at få et så oplyst beslutningsgrundlag som muligt om et konkret hjælpemiddels effekt. Forsøget vil efterfølgende skulle evalueres, inden der tages stilling til, om der skal fastsættes regler om, at det pågældende hjælpemiddel skal stilles til rådighed i alle kommuner og i hvilket omfang.

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 6, henvises til afsnit 2.1.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 1. pkt., at de, der forestår afstemningen på valgdagen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. Det følger videre af lovens § 57, stk. 1, 2. pkt., at de, der forestår afstemningen, ikke over for uvedkommende må oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Med den foreslåede bestemmelse udvides den personkreds, der er omfattet af den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 1. pkt., således at personer, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Bestemmelsen i den kommunale og regionale valglovs § 57 er strafbelagt. Overtrædelse heraf straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, jf. den kommunale og regionale valglovs § 108, stk. 1.

Den person, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand, vil, uanset om den personligt udpegede hjælper yder den personlige bistand alene, jf. lovforslagets § 3, nr. 4, eller sammen med en myndighedsperson, således kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, såfremt den pågældende under afstemningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Der pålægges ikke med lovforslagets § 3, nr. 7, valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere en pligt til at vejlede de personligt udpegede hjælpere om, at de ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på, samt at de personligt udpegede hjælpere vil kunne straffes herfor. Der kan dog efter omstændighederne være anledning til, at valgstyrrerne eller den tilforordnede vælger vejleder den personligt udpegede hjælper herom.

Det bemærkes, at det foreslås, at de personligt udpegede hjælpere alene bliver omfattet af den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 1. pkt., og dermed ikke af bestemmelsens 2. pkt., hvorefter de personer, der forestår afstemningen, har tavshedspligt ved ikke over for uvedkommende at måtte oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Der er endvidere med lovforslagets § 3, nr. 7, tale om en redaktionel ændring, der ensretter sprogbrugen i den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 1. pkt., hvor der henvises til "De, der forestår afstemningen", med sprogbrugen i den tilsvarende bestemmelse i folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., hvor der henvises til "De personer, der forestår afstemningen".

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 7, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

De, der forestår afstemningen på valgdagen, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, jf. den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 1. pkt. De samme personer må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning, jf. lovens § 57, stk. 1, 2. pkt.

Den nuværende affattelse af den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 2. pkt., henviser til persongruppen i bestemmelsens 1. pkt., der med lovforslagets § 3, nr. 7, fremover både omfatter de personer, der forestår afstemningen, samt de personligt udpegede hjælpere. Det er imidlertid ikke hensigten, at de personligt udpegede hjælpere skal omfattes af tavshedspligten i den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 2. pkt., men alene af forbuddet mod valgagitation i bestemmelsens 1. pkt.

Med lovforslagets § 3, nr. 8, foreslås det derfor at ændre ordlyden i den kommunale og regionale valglovs § 57, stk. 1, 2. pkt., således at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at det alene er de personer, der forestår afstemningen, der er omfattet af tavshedspligten i bestemmelsens 2. pkt.

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 8, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Der er tale om en ændring af redaktionel karakter vedrørende fristen for at ansøge om at brevstemme i eget hjem op til et valg.

Med den foreslåede bestemmelse ændres den kommunale og regionale valglovs § 60, stk. 4, således at den seneste frist for at ansøge om at brevstemme i eget hjem, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte, er den sidste dag, som det i Danmark er muligt at brevstemme.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.6.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 4, 1. pkt., at hvis vælgeren i forbindelse med brevstemmeafgivning ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp.

Med den foreslåede bestemmelse indføres i den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 4, der omhandler brevstemmeafgivning, en sontring svarende til den, der foreslås ind-

ført med lovforslagets § 3, nr. 1, der omhandler afstemning på valgdagen. Det vil sige, at der indføres en sondring mellem den hjælp til brevstemmeafgivningen, der ydes af stemmemodtagere og personligt udpegede hjælpere efter den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 4, 2. pkt., og den hjælp, der ydes ved brug af eventuelle hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved brevstemmeafgivningen efter lovforslagets § 3, nr. 15.

Det foreslås tilsvarende med lovforslagets § 3, nr. 10, at den hjælp til brevstemmeafgivningen, der ydes af stemmemodtagere og personligt udpegede hjælpere, fremover i valglovgivningen betegnes som »personlig bistand«. Baggrunden herfor er, at der med lovforslagets § 3, nr. 15, indføres en ny form for hjælp til brevstemmeafgivningen i form af hjælp, der ydes ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Betegnelsen »personlig bistand» samt den ovenfor nævnte sondring indsættes dermed for at tydeliggøre, at der er forskel på – herunder visse forskelle i reguleringen af – den hjælp, der ydes af stemmemodtagere og personligt udpegede hjælpere, og den hjælp vælgeren kan få ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Vælgere med behov for hjælp til brevstemmeafgivningen vil have mulighed for på samme tid og ved samme valghandling at få hjælp til brevstemmeafgivningen både ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Den personlige bistand vil f.eks. kunne bestå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 4, at hjælp til brevstemmeafgivning ydes af den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til. Vælgeren kan udpege en personlig hjælper, der yder hjælpen sammen med stemmemodtageren eller – i det tilfælde, hvor der medvirker flere stemmemodtagere – i stedet for den ene af stemmemodtagerne.

Med den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 4, får vælgere med behov for hjælp til brevstemmeafgivningen mulighed for at vælge, at hjælp til brevstemmeafgivningen alene skal ydes af en person, der er udpeget af vælgeren selv, dvs. uden at der tillige skal medvirke en myndighedsperson i form af en stemmemodtager.

Vælgeren vil således fremover have mulighed for at vælge, at personlig bistand til brevstemmeafgivningen skal ydes enten af én/to stemmemodtager(e), af én stemmemodtager og én personligt udpeget hjælper eller som noget nyt alene af én personligt udpeget hjælper.

Den personligt udpegede hjælper må godt være en kandidat, der er opstillet i kommunen eller regionen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 5, modsætningsvis.

Efter forslaget er det en betingelse for, at hjælpen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, at vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal således være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er vælgeren selv, der over for en stemmemodtager skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper, og stemmemodtageren har således ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til brevstemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper. Det vil være stemmemodtageren, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Stemmemodtagerens vurdering af, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er således ikke pligt for stemmemodtageren til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt. En vælger, der er utilfreds med en beslutning herom, har dog mulighed for at indgive en valgklage, jf. den kommunale og regionale valglovs § 93, stk. 1. Stemmemodtageren bør i medfør af den almindelige vejledningspligt efter omstændighederne vejlede vælgeren om denne klagemulighed, som indebærer, at kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet træffer afgørelse i sagen med mulighed for, at sagen efterfølgende kan indbringes for Social- og Indenrigsministeriet.

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 11, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 6, at hjælp til udfyldning af stemmesedlen ved brevstemmeafgivningen kun kan ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Lovforslagets § 3, nr. 12, der ændrer i den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 6, har karakter af en redaktionel ændring af bestemmelsen, da hjælp til udfyldning af stemmesedlen ved brevstemmeafgivningen – både efter de gældende regler i den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 6, og med forslaget – kan ydes af enten én eller to personer.

Derudover er der tale om en redaktionel ændring, der ensretter sprogbroen i reglerne om hjælp til afkrydsning af stemmesedlen ved afstemning på valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 55, stk. 4, der foreslås ændret med forslagens § 3, nr. 5, og reglerne om udfyldning af stemmesedlen ved brevstemmeafgivningen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 67, stk. 6, der foreslås ændret med forslagens § 3, nr. 12.

Til nr. 13

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 68, stk. 1, 1. pkt., at stemmemodtagere ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. Det følger videre af lovens § 68, stk. 1, 2. pkt., at stemmemodtagerne ikke over for uvedkommende må oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Med den foreslåede bestemmelse udvides den personkreds, der er omfattet af den kommunale og regionale valglovs § 68, stk. 1, 1. pkt., således at personer, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, ikke under brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Bestemmelsen i den kommunale og regionale valglovs § 68 er strafbelagt. Overtrædelse heraf straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, jf. den kommunale og regionale valglovs § 108, stk. 1.

Den person, der er udpeget af vælgeren selv til at yde personlig bistand, vil, uanset om den personligt udpegede hjælper yder den personlige bistand alene, jf. lovforslagets § 3, nr. 11, eller sammen med en stemmemodtager, således kunne straffes, såfremt den pågældende under brevstemmeafgivningen giver en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på.

Der pålægges ikke med lovforslagets § 3, nr. 13, stemmemodtagerne en pligt til at vejlede de personligt udpegede hjælpere om, at de ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvem vælgeren skal stemme på, samt at de personligt udpegede hjælpere vil kunne straffes herfor. Der kan dog efter omstændighederne være anledning til, at stemmemodtageren vejleder den personligt udpegede hjælper herom.

Det bemærkes, at det foreslås, at de personligt udpegede hjælpere alene bliver omfattet af den kommunale og regionale valglovs § 68, stk. 1, 1. pkt., og dermed ikke af bestemmelsens 2. pkt., hvorefter stemmemodtagerne har tavshedspligt ved ikke over for uvedkommende at måtte oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 13, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Stemmemodtagere må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, jf. den kommunale og regionale valglovs § 68, stk. 1, 1. pkt. De samme personer må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning, jf. lovens § 68, stk. 1, 2. pkt.

Den nuværende affattelse af den kommunale og regionale valglovs § 68, stk. 1, 2. pkt., henviser til persongruppen i bestemmelsens 1. pkt., der med lovforslagets § 3, nr. 13, fremover både omfatter stemmemodtagere og de personligt udpegede hjælpere. Det er imidlertid ikke hensigten, at de personligt udpegede hjælpere skal omfattes af tavshedspligten i den kommunale og regionale valglovs § 68, stk. 1, 2. pkt., men alene af forbuddet mod valgagitation i bestemmelsens 1. pkt.

Med lovforslagets § 3, nr. 14, foreslås det derfor at ændre ordlyden i den kommunale og regionale valglovs § 68, stk. 1, 2. pkt., således at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at det alene er stemmemodtagere, der er omfattet af tavshedspligten i bestemmelsens 2. pkt.

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 14, henvises til afsnit 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Det følger af den kommunale og regionale valglovs § 69, at social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme. Der er ikke i valglovgivningen en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter social- og indenrigsministeren administrativt kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Med den foreslåede bestemmelse indsættes endnu en bemyndigelse i den kommunale og regionale valglovs § 69, således at social- og indenrigsministeren bemyndiges til administrativt at fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Kommunalbestyrelsen og de øvrige myndigheder og brevstemmemodtagere, der varetager brevstemmeafgivningen,

kan således forpligtes til at stille hjælpemidler til rådighed ved brevstemmeafgivningen.

Der vil ikke med bemyndigelsen kunne indføres elektronisk stemmeafgivning (e-valg), hvorved forstås, at vælgerens stemme helt eller delvist registreres og eventuelt senere optælles i en maskine. Med bemyndigelsen vil der f.eks. kunne stilles hjælpemidler til rådighed, der giver særligt gode lysforhold, hjælpemidler, der giver mulighed for forstørrelse af tekst og særlige skriveredskaber.

Med denne bemyndigelse ændres vælgerens mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved stemmeafgivningen ikke.

Social- og indenrigsministeren vil med denne bemyndigelse løbende ved bekendtgørelse kunne fastsætte regler om, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Med denne løsning tages der højde for den løbende teknologiske udvikling. Der tages samtidig højde for, at man på et senere tidspunkt vil kunne stille hjælpemidler til rådighed, der i dag ikke er udviklet, og at der med tiden kan blive tale om at stille nye eller ændrede krav om hjælpemidler.

Ved udmøntningen af bemyndigelsen vil der blandt andet kunne tages stilling til, om de hjælpemidler, som skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, skal stilles til rådighed på samtlige steder i kommunerne, hvor enhver vælger har mulighed for at brevstemme her i landet. Det bemærkes, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet. De steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, er hovedsageligt borgerservicecentre. I nogle kommuner er det ligeledes muligt at brevstemme på f.eks. biblioteker og lignende steder.

Udmøntningen af bemyndigelsen kan endvidere ske ved, at der gennemføres forsøgsordninger i enkelte kommuner ved kommende valg. En sådan forsøgsordning vil f.eks. kunne bestå i, at kommunerne pålægges at stille ét eller flere konkrete hjælpemidler til rådighed på ét eller flere steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Formålet med en forsøgsordning er at få et så oplyst beslutningsgrundlag som muligt om et konkret hjælpemiddels effekt. Forsøget vil efterfølgende skulle evalueres, inden der tages stilling til, om der skal fastsættes regler om, at det pågældende hjælpemiddel skal stilles til rådighed på steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme og i hvilket omfang.

Om baggrunden for lovforslagets § 3, nr. 15, henvises til afsnit 2.1.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 16 og 17

Efter den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 1 og 2, skal valgbogen, afstemningsbøgerne, valglisterne, valg-

kortene, stemmesedlerne samt øvrigt valgmateriale, som kommunalbestyrelsen, valgbestyrelsen eller regionsrådet har modtaget i forbindelse med kommunal- og regionalvalget, opbevares af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet. Efter den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 3, skal valglisterne, valgkortene og stemmesedlerne, herunder brevstemmemateriale, tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort. Øvrigt valgmateriale skal opbevares som fastsat efter lov om offentlige arkiver m.v.

I praksis anvendes valgmateriale til forskning og statistik. I givet fald tilintetgøres valgmateriale, når det ikke længere er nødvendigt til det givne forskningsprojekt m.v.

Med den foreslåede bestemmelse lovfæstes det udtrykkeligt i den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 4, at valgmateriale omfattet af lovens § 106, stk. 3, 1. pkt., efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bestemmelse kan anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i lov om behandling af personoplysninger (persondataloven). Hvis valgmateriale omfattet af bestemmelsen anvendes til forskning og statistik, skal valgmateriale først tilintetgøres, når materialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.

Om den tilsvarende foreslåede ordning for folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg henvises til lovforslagets § 1, nr. 25 og 26, med tilhørende bemærkninger.

Hvis valgmateriale omfattet af bestemmelsen i den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 3, 1. pkt., anvendes til forskning og statistik, skal valgmateriale tilintetgøres, når materialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.

Hvis valgmateriale ikke anvendes til forskning og statistik, skal det fortsat tilintetgøres, når klagefristen for det pågældende valg er udløbet, og eventuelle valgklager er endeligt afgjort. Dette gælder dog ikke valgbogen og afstemningsbogen, som efter såvel de gældende regler som forslaget skal opbevares efter reglerne i arkivlovgivningen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 3.

Med forslaget ændres ikke på adgangen til at lade valgbogen og afstemningsbogen anvende til forskning og statistik. Adgangen til at videregive disse bøger eller oplysninger deri reguleres således uændret af persondataloven eller forvaltningsloven, afhængig af om der er tale om videregivelse af oplysninger i manuel form, og om videregivelsen sker til en privat forsker (enkeltperson) eller en offentlig myndighed eller forskningsinstitution.

Kompetencen til at beslutte at lade valgmateriale anvende til forskning og statistik ligger efter forslaget hos kommunalbestyrelsen samt – for så vidt angår det valgmateriale, som regionsrådet opbevarer – hos regionsrådet.

Med forslaget pålægges der ikke kommunalbestyrelserne henholdsvis regionsrådene nogen pligt til at videregive valg-

materialet eller til at medvirke ved forskningen, f.eks. ved at indtaste oplysninger fra valgmaterialet til brug for forskningen, hvis en forsker anmoder herom. Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet står således frit med hensyn til beslutningen om, hvorvidt valgmaterialet skal videregives, eller kommunen henholdsvis regionen skal medvirke til forskningen, men afgørelsen herom skal træffes inden for rammerne af almindelige forvaltningsretlige principper, herunder lighedsgrundsætningen og forbuddet mod varetagelse af usaglige hensyn.

Kommunalbestyrelserne henholdsvis regionsrådene kan ved afgørelsen om at videregive valgmateriale eller medvirke til forskningen stille vilkår, f.eks. om at forskeren har indhentet de nødvendige tilladelser fra Datatilsynet eller andre relevante myndigheder.

Der tillægges ikke med forslaget Social- og Indenrigsministeriet nogen kompetence til at pålægge kommunalbestyrelserne henholdsvis regionsrådene at medvirke til forskningsprojekter, herunder ved at udlevere valgmateriale. Ministeriet vil imidlertid som hidtil kunne opfordre kommunalbestyrelserne henholdsvis regionsrådene til at medvirke i sådanne projekter, ligesom ministeriet vil kunne facilitere og koordinere kommunernes og regionernes medvirken i sådanne projekter.

Da den foreslåede bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 4, har karakter af en undtagelse til hovedreglen i den kommunale og regionale valglovs § 106, stk. 3, om tilintetgørelse af valglisten, foreslås det at indsætte en henvisning til stk. 4 i lovens § 106, stk. 3, 1. pkt.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.5.3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

I dag kan valgplakater ophænges fra den 4. lørdag før valgdagen fra døgnet begyndelse, jf. § 84, stk. 1, i lov om offentlige veje m.v.

Med den foreslåede bestemmelse foreslås det i § 84, stk. 1, 1. pkt., i lov om offentlige veje m.v. at flytte tidspunktet for, hvornår valgplakater tidligst må ophænges, fra døgnet begyndelse til kl. 12.00.

Med forslaget varetages hensynet til sikkerheden for de personer, der hænger valgplakater op, idet de således undgår at skulle kravle op på stiger og lignende i mørke og på steder med dårlig belysning for at komme først til de mest attraktive ophængningssteder. Selv om færdslen formentlig er lidt mere intensiv kl. 12.00 sammenlignet med midnatstidspunktet, vurderes færdselssikkerheden omkring ophængningen af valgplakaterne alt i alt at være bedre, når ophængningen skal ske i dagslys.

Den gældende afgrænsning af perioden, hvor valgplakaterne må ophænges, giver – ud over de nævnte færdselssikkerhedsmæssige aspekter – ikke anledning til problemer ved valg, der falder på faste tidspunkter, f.eks. ved valg til kommunalbestyrelser og regionsråd, eller ved valg til Europa-Parlamentet.

Bestemmelsen omfatter som hidtil såvel landsdækkende folkeafstemninger (grundlovsumiddelbare eller i medfør af særlig lov) som kommunale eller andre lokale folkeafstemninger. For at det kan fastslås, hvornår den 4. lørdag før afstemningsdagen falder, er det en forudsætning, at afstemningsdagen er fastlagt. Ved landsdækkende folkeafstemninger kendes datoen for afstemningen normalt tidligere end 4. lørdag før afstemningsdagen (f.eks. i forbindelse med behandlingen af det lovforslag, der stemmes om), og begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater giver dermed ikke anledning til afgrænsningsvanskeligheder. Ved kommunale/lokale folkeafstemninger, der i sagens natur ikke handler om et lovforslag, er det en forudsætning for beregningen af begyndelsestidspunktet, at datoen for afstemningen er besluttet af kommunalbestyrelsen på et offentligt møde i kommunalbestyrelsen, hvorved beslutningen bliver offentligt kendt. Beslutes datoen for afstemningen senere end 4 lørdage før valgdagen, regnes begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater først fra udskrivningstidspunktet.

Bestemmelsen omfatter som hidtil også valg, der udskrives på offentligretligt grundlag. Afgrænsningen giver ikke problemer, når valget udskrives mere end 4 lørdage før valgdagen. Udskrives valg senere end 4 lørdage før valgdagen, regnes begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater først fra udskrivningstidspunktet.

Til nr. 2

Det har givet anledning til tvivl hos de personer, der hænger valgplakater op, og vejmyndigheder i forhold til, hvornår valgplakater må ophænges, når valg til Folketinget udskrives med en kortere frist end 4 lørdage før valgdatoen.

For at fjerne denne tvivl foreslås det med bestemmelsen at nyaffatte 2. pkt. i § 84, stk. 1, i lov om offentlige veje m.v., således at valgplakater i forbindelse med valg til Folketinget, der udskrives med en kortere frist end 4 lørdage før valgdatoen, først må ophænges fra udskrivelsen af valget. Dette vil i praksis sige fra statsministerens offentliggørelse af, at der udskrives valg til Folketinget. Dette gælder, uanset om valgudskrivelsen annonceres fra Folketingets talerstol, på et pressemøde eller andre steder.

Med den foreslåede fristbestemmelse sikres, at der er størst mulig offentlighed og klarhed omkring tidspunktet for, hvornår valgplakater lovligt må ophænges.

Hvis et folketingsvalg udskrives med længere varsel end 4 lørdage før valgdagen, må plakatoophængning først finde sted fra kl. 12.00 den fjerde lørdag før valgdagen, jf. nr. 1.

Det henvises i øvrigt til afsnit 2.5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3.

I dag stilles der i § 85, stk. 1, i lov om offentlige veje m.v. alene krav om, at en ophængt valgplakat skal være forsynet med navn, adresse og telefonnummer på den fysiske og juridiske person, der har iværksat ophængningen.

Med den foreslåede bestemmelse, der ændrer i § 85, stk. 1, og 2. pkt., i lov om offentlige veje m.v., foreslås det, at en ophængt valgplakat også skal være forsynet med oplysning om e-mailadresse på den fysiske og juridiske person, der har iværksat ophængningen.

Forslaget skal ses i lyset af udviklingen på det kommunikative område, idet vejmyndighederne med forslaget får bedre mulighed for at sikre, at formålet med bestemmelsen i § 85, stk. 1, fortsat kan iagttages på en let og omkostningseffektiv måde.

Formålet med denne bestemmelse er således, at det skal være muligt på en hurtig og effektiv måde at kontakte den ansvarlige for en valgplakat i de situationer, hvor valgplakaten ikke opfylder lovens krav til ophængning. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor valgplakaten på grund af ophængningsmetoden, ophængningsmaterialet eller ophængningsstedet ikke (længere) sikrer en tilstrækkelig frihøjde under plakaten, eller at plakaten ikke (længere) er fastgjort forsvarligt. I disse situationer er der behov for en hurtig kontakt til den ansvarlige person med henblik på at afhjælpe situationen, før vejmyndigheden eventuelt skrider til fjernelse af plakaten efter bestemmelserne i lovens § 85, stk. 2, 3 og 5.

Valgplakater, der ikke er forsynet med e-mailadresse eller de oplysninger, der efter gældende ret kræves, kan nedtages af vejmyndigheden, jf. lov om offentlige veje m.v. § 85, stk. 3, sidste punktum, jf. § 85, stk. 1.

Til § 5

Til nr. 1

I dag kan valgplakater ophænges fra den 4. lørdag før valgdagen fra døgnets begyndelse, jf. § 66 a, stk. 1, i lov om private fællesveje.

Med den foreslåede bestemmelse foreslås det i § 66 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om private fællesveje at flytte tidspunktet for, hvornår valgplakater tidligst må ophænges, fra døgnets begyndelse til kl. 12.00.

Med forslaget varetages hensynet til sikkerheden for de personer, der hænger valgplakater op, idet de således undgår at skulle kravle op på stiger og lignende i mørke og på steder med dårlig belysning for at komme først til de mest attraktive ophængningssteder. Selv om færdslen formentlig er lidt

mere intensiv kl. 12.00 sammenlignet med midnatstidspunktet, vurderes færdselssikkerheden omkring ophængningen af valgplakaterne alt i alt at være bedre, når ophængningen skal ske i dagslys.

Den gældende afgrænsning af perioden, hvor valgplakaterne må ophænges, giver – ud over de nævnte færdselssikkerhedsmæssige aspekter – ikke anledning til problemer ved valg, der falder på faste tidspunkter, f.eks. ved valg til kommunalbestyrelser og regionsråd, eller ved valg til Europa-Parlamentet.

Bestemmelsen omfatter som hidtil såvel landsdækkende folkeafstemninger (grundlovsumiddelbare eller i medfør af særlig lov) som kommunale eller andre lokale folkeafstemninger. For at det kan fastslås, hvornår den 4. lørdag før afstemningsdagen falder, er det en forudsætning, at afstemningsdagen er fastlagt. Ved landsdækkende folkeafstemninger kendes datoen for afstemningen normalt tidligere end 4. lørdag før afstemningsdagen (f.eks. i forbindelse med behandlingen af det lovforslag, der stemmes om), og begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater giver dermed ikke anledning til afgrænsningsvanskeligheder. Ved kommunale/lokale folkeafstemninger, der i sagens natur ikke handler om et lovforslag, er det en forudsætning for beregningen af begyndelsestidspunktet, at datoen for afstemningen er besluttet af kommunalbestyrelsen på et offentligt møde i kommunalbestyrelsen, hvorved beslutningen bliver offentligt kendt. Besluttet datoen for afstemningen senere end 4 lørdage før valgdagen, regnes begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater først fra udskrivningstidspunktet.

Bestemmelsen omfatter som hidtil også valg, der udskrives på offentligretligt grundlag. Afgrænsningen giver ikke problemer, når valget udskrives mere end 4 lørdage før valgdagen. Udskrives valg senere end 4 lørdage før valgdagen, regnes begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater først fra udskrivningstidspunktet.

Til nr. 2

Det har givet anledning til tvivl hos de personer, der hænger valgplakater op, og kommuner i forhold til, hvornår valgplakater må ophænges, når valg til Folketinget udskrives med en kortere frist end 4 lørdage før valgdatoen.

For at fjerne denne tvivl foreslås det med bestemmelsen at nyaffatte 2. pkt. i § 66 a, stk. 1, i lov om private fællesveje, således at valgplakater i forbindelse med valg til Folketinget, der udskrives med en kortere frist end 4 lørdage før valgdatoen, først må ophænges fra udskrivelsen af valget. Dette vil i praksis sige fra statsministerens offentliggørelse af, at der udskrives valg til Folketinget. Dette gælder, uanset om valgudskrivelsen annonceres fra Folketingets talerstol, på et pressemøde eller andre steder.

Med den foreslåede fristbestemmelse sikres, at der er størst mulig offentlighed og klarhed omkring tidspunktet for, hvornår valgplakater lovligt må ophænges.

Hvis et folketingsvalg udskrives med længere varsel end 4 lørdage før valgdagen, må plakatoophængning først finde sted fra kl. 12.00 den fjerde lørdag før valgdagen, jf. nr. 1.

Det henvises i øvrigt til afsnit 2.5.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

I dag stilles der i § 66 b, stk. 1, i lov om private fællesveje alene krav om, at en ophængt valgplakat skal være forsynet med navn, adresse og telefonnummer på den fysiske og juridiske person, der har iværksat ophængningen.

Med den foreslåede bestemmelse, der ændrer i § 66 b, stk. 1, 1. og 2. pkt., i lov om private fællesveje, foreslås det, at en ophængt valgplakat også skal være forsynet med oplysning om e-mailadresse på den fysiske og juridiske person, der har iværksat ophængningen.

Forslaget skal ses i lyset af udviklingen på det kommunikative område, idet kommunerne med forslaget får bedre mulighed for at sikre, at formålet med bestemmelsen i § 66 b, stk. 1, fortsat kan iagttages på en let og omkostningseffektiv måde.

Formålet med denne bestemmelse er således, at det skal være muligt på en hurtig og effektiv måde at kontakte den ansvarlige for en valgplakat i de situationer, hvor valgplakaten ikke opfylder lovens krav til ophængning. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor valgplakaten på grund af ophængningsmetoden, ophængningsmaterialet eller ophængningsstedet ikke (længere) sikrer en tilstrækkelig frihøjde under plakaten, eller at plakaten ikke (længere) er fastgjort forsvarligt. I disse situationer er der behov for en hurtig kontakt til den ansvarlige person med henblik på at afhjælpe situationen, før kommunen eventuelt skrider til fjernelse af plakaten efter bestemmelserne i lovens § 66 b, stk. 2, 3 og 5.

Valgplakater, der ikke er forsynet med e-mailadresse eller de oplysninger, der efter gældende ret kræves, kan nedtages

af kommunen, jf. lov om private fællesveje § 66 b, stk. 3, sidste punktum, jf. § 66 b, stk. 1.

Til § 6

Loven foreslås at træde i kraft den 1. juli 2017.

Til § 7

Bestemmelsen fastlægger lovens territoriale gyldighedsområde.

Hvad angår de foreslåede ændringer af folketingsvalgloven, Europa-Parlamentsvalgloven og lov om kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets §§ 1-3, indeholder lovforslaget ingen bestemmelse om de nævnte foreslåede ændringers manglende territoriale gyldighed for Færøerne og Grønland. Dette skyldes, at de hovedlove, der ændres ved denne del af lovforslaget – uanset at der ikke afholdes valg efter disse hovedlove på Færøerne og i Grønland – på visse områder har retsvirkninger for Færøerne og Grønland, navnlig derved, at de pågældende hovedlove indeholder en bestemmelse om de færøske og grønlandske folkeregistres medvirken ved brevstemmeafgivning til det danske folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg og kommunal- og regionalvalg uden for Færøerne og Grønland. Denne medvirken sker med de fornødne tilpasninger efter den fremgangsmåde, der er fastsat herom i folketingsvalglovene for henholdsvis Færøerne og Grønland og i disse rigsdeles særskilte egen lovgivning.

Ingen af de ved dette lovforslag foreslåede ændringer af valglovgivningen har retsvirkning for Færøerne eller Grønland.

Hvad angår de foreslåede ændringer af lov om offentlige veje m.v. og lov om private fællesveje, jf. lovforslagets §§ 4 og 5, fastsættes det – i lighed med, hvad der gælder for de hovedlove, der ændres ved denne del af lovforslaget – at de nævnte foreslåede ændringer ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 416 af 12. maj 2016, som ændret ved § 22 i lov nr. 628 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

§ 17. Social- og indenrigsministeren nedsætter et valg-nævn, der træffer afgørelse om

- 1) optagelse på valglisten efter § 16, stk. 2,
- 2) godkendelse af navne for nye partier, der ønsker at deltage i folketingsvalg, jf. § 12, stk. 2 og 3, og § 13, stk. 3, eller Europa-Parlamentsvalg, jf. § 11, stk. 2 og 3, og § 12 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, og
- 3) optagelse i Partinavneregistret, jf. § 13, stk. 4.

Stk. 2-9. ---

§ 49. Vælgere, der på grund af manglende førlighed, sva-gelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelo-kalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeaf-givningen på den foreskrevne måde, jf. § 48, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog stk. 4. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stem-meafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Stk. 2. Hjælp til stemmeafgivning ydes af 2 valgstyrere el-ler tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrer eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til stem-meafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Stk. 3. En kandidat, der er opstillet i storkredsen, må ikke som valgstyrer eller tilforordnet vælger yde hjælp til stem-meafgivning.

Stk. 4. Hjælp til afkrydsning af stemmesedlen kan kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvil-ken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

§ 61. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemme-sedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstem-meafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brev-stemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, jf. dog stk. 6. Ud over stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, i stedet for den ene af disse kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Er der ydet hjælp, skal dette frem-gå af følgebrevet.

1. I § 17, stk. 1, indsættes efter nr. 1 som nyt *nr. 2* og 3:

»2) optagelse på valglisten til folkeafstemninger efter § 96 b,

3) optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg efter § 14 b i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parla-mentet,«

Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 4 og 5.

2. I § 49, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bi-stand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5.«

3. I § 49, stk. 2, 1. pkt., og stk. 4, og § 61, stk. 6, ændres »Hjælp« til: »Personlig bistand«.

4. I § 49, stk. 2, 2. pkt., og stk. 3 og 4, og § 61, stk. 4, 2. og 3. pkt., og stk. 5 og 6, ændres »hjælp« til: »personlig bi-stand«.

5. I § 49, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrer eller tilfor-ordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«

6. I § 49, stk. 4, indsættes efter »umiddelbart over for«: »den eller«.

7. I § 49 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeaf-givningen.«

Stk. 5. En kandidat, der er opstillet i storkredsen, må ikke som stemmemodtager yde hjælp til stemmeafgivning.

Stk. 6. Hjælp til udfyldning af stemmesedlen kan kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Stk. 7-8. ---

§ 51. De personer, der forestår afstemningen, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. De må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Stk. 2. ---

§ 54. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i stk. 2. Anmodning om at brevstemme i hjemmet skal indgives senest kl. 18 tolv dage før valgdagen. Hvis tolv dage før valgdagen er en lørdag eller søndag, forlænges fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet til førstkommande mandag kl. 12. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelsen af anmodningen om at brevstemme i hjemmet, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen. Anmodningen skal indgives til opholds-kommunen.

Stk. 5. ---

§ 61. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, jf. dog stk. 6. Ud over stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, i stedet for den ene af disse kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Er der ydet hjælp, skal dette fremgå af følgebrevet.

Stk. 5. ---

Stk. 6. Hjælp til udfyldning af stemmesedlen kan kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Stk. 7-8. ---

§ 62. Stemmemodtagere må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal

8. I § 51, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »forestår«: »eller yder personlig bistand til«.

9. I § 51, stk. 1, 2. pkt., ændres »De« til: »De personer, der forestår afstemningen,«.

10. I § 54, stk. 4, 4. pkt., ændres »næstsidste« til: »tredjesidste«.

11. I § 61, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. § 63, 2. pkt.«

12. I § 61, stk. 4, indsættes efter 2. pkt., der bliver 3. pkt.:

»Tilkendegiver vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«

13. I § 61, stk. 6, indsættes efter »umiddelbart over for den«: »eller dem«.

14. I § 62, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »Stemmemodtagere«: »og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen,«.

stemme på. De må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Stk. 2. ---

§ 63. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme.

§ 94. Bestemmelserne i dette kapitel finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes efter grundlovens § 20, stk. 2, § 29, stk. 2, § 42 og § 88.

§ 95. ---

Stk. 2. Statsministeren bekendtgør lovforslaget eller loven i Statstidende med meddelelse om, hvilken dag folkeafstemning finder sted. Folkeafstemning efter grundlovens § 20, stk. 2, og § 42 skal afholdes tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter bekendtgørelsen. Folkeafstemning efter grundlovens § 88 skal afholdes inden et halvt år efter Folketingets endelige vedtagelse af forslaget.

Stk. 3. ---

§ 96. Enhver, der har valget til Folketinget og er optaget på valglisten, har ret til at deltage i folkeafstemninger.

Stk. 2. Når dagen for en folkeafstemning er fastsat, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en valgliste over kommunens vælgere og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 4 for folketingsvalg. Ved folkeafstemninger, der ikke afholdes i alle dele af riget, gælder dog samme regler om optagelse på valglisten, henholdsvis slettelse af valglisten, ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, den eller de dele af riget, hvor der ikke afholdes folkeafstemning, som ved tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Stk. 3. ---

15. I § 62, stk. 1, 2. pkt., ændres »De« til: »Stemmemodtager«.

16. I § 63 indsættes som 2. pkt.:

»Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.«

17. I § 94 og § 95, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 42« til: »§ 42, stk. 1 og 7.«.

18. I § 94 indsættes som 2. pkt.:

»Bestemmelserne i § 95, stk. 3 og 4, og §§ 96-103 finder endvidere anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes i henhold til særlig lov, medmindre andet følger af den særlige lov.«

19. I § 95 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Afholdes folkeafstemning i henhold til særlig lov, bekendtgør statsministeren folkeafstemningens tema i Statstidende med meddelelse om, hvilken dag folkeafstemningen finder sted.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

20. I § 96, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Personer, der har fast bopæl i de dele af riget, hvor folkeafstemningen ikke afholdes, har ikke valget til folkeafstemningen, jf. dog § 96 a.«

21. I § 96, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

»For optagelse på valglisten af vælgere, der er omfattet af § 96 a, gælder dog § 96 b.«

22. I § 96, stk. 2, 2. pkt., der bliver 3. pkt., indsættes efter »gælder«: »uden for de i 2. pkt. nævnte tilfælde«, og »dog« udgår.

23. Efter § 96 indsættes:

»§ 96 a. Ved folkeafstemninger, der ikke afholdes på Færøerne henholdsvis i Grønland, gælder stk. 2-5.

Stk. 2. Personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark.

Stk. 3. Følgende personer, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark:

1) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening.

2) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem.

3) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland af en dansk hjælpeorganisation.

4) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland i uddannelsesøjemed.

5) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland af helbredsmæssige grunde.

6) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, og som i henseende til tilknytningen til Danmark ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5.

Stk. 4. Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen.

Stk. 5. En person, der samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af stk. 2, 3 eller 4, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de pågældende to samlevende

1) har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller

2) opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.

§ 96 b. Vælgere, der er omfattet af § 96 a, og som er registreret i Det Centrale Personregister (CPR) som udrejst eller med bopæl i Grønland, skal efter anmodning optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune.

Stk. 2. Vælgere, der har haft ophold på Færøerne henholdsvis i Grønland i mere end 4 år, kan kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 96 a for at være opfyldt. Hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt en vælger er omfattet af § 96 a, kan vælgeren kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 96 a for at være opfyldt.

Stk. 3. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 96 a, stk. 2 eller 3, eller § 96 a, stk. 5, jf. stk. 2 eller 3, gælder i 2 år fra afgørelsens dato. Indgiver vælgeren inden udløbet af den i 1. pkt. nævnte periode anmodning om fornyet optagelse på valglisten, forlænges perioden, indtil der er truffet afgørelse. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 96 a, stk. 4, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 96 a, stk. 5, jf. stk. 4, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen for den person omfattet af § 96 a, stk. 4, vælgeren har den i § 96 a, stk. 5, nævnte tilknytning til.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på listen og om listens udarbejdelse.«

§ 99. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. Hvis der samme dag afholdes afstemning om to eller flere lovforslag eller love, skal der på hvert afstemningssted findes særskilte stemmekasser til brug for hver afstemning. Vælgeren skal modtage en stemmeseddel til hver afstemning. Vælgeren skal tage samtlige stemmesedler med ind i stemmerummet og efter stemmeafgivning lægge dem i de pågældende stemmekasser.

§ 104. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt brevstemmematerialet skal tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, jf. §§ 88 og 103, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort. Øvrigt valgmateriale skal opbevares som fastsat efter lov om offentlige arkiver m.v.

§ 3. ---

Stk. 2. Personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har ikke valgret til Europa-Parlamentet.

24. I § 99, *stk. 4, 1. pkt.*, ændres »afstemning om to eller flere lovforslag eller love« til: »to eller flere folkeafstemninger«.

25. I § 104, *stk. 3, 1. pkt.*, indsættes efter »endeligt afgjort«: », jf. dog *stk. 4*«.

26. I § 104 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Valgmateriale omfattet af *stk. 3, 1. pkt.*, kan efter kommunalbestyrelsens bestemmelse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i lov om behandling af personoplysninger. Valgmateriale omfattet af *stk. 3, 1. pkt.*, der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valgmaterialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.«

§ 2

I lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014, som ændret ved § 2 i lov nr. 312 af 29. marts 2014, § 2 i lov nr. 1742 af 22. december 2015 og § 1 i lov nr. 381 af 27. april 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, *stk. 2*, indsættes efter »Europa-Parlamentet«: », jf. dog § 3 a«.

2. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Personer, der har dansk indfødsret og er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark.

Stk. 2. Følgende personer, der har dansk indfødsret, og som midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark:

- 1) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening.
- 2) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem.
- 3) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste på Færøerne eller i Grønland af en dansk hjælpeorganisation.
- 4) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland i uddannelsesøjemed.

- 5) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland af helbredsmæssige grunde.
- 6) Personer, der opholder sig på Færøerne eller i Grønland, og som i henseende til tilknytningen til Danmark ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5.

Stk. 3. Personer, der har dansk indfødsret, og som opholder sig på Færøerne eller i Grønland, anses ligeledes for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen.

Stk. 4. En person, der har dansk indfødsret, og som samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af stk. 1, 2 eller 3, anses for at have fast bopæl i Danmark, såfremt de pågældende to samlevende

- 1) har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller
- 2) opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.«

§ 6. Valgbar til Europa-Parlamentet er enhver, der har valgret efter § 3, stk. 1, og som 4 uger før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2-4. ---

§ 14. ---

Stk. 2. For udarbejdelse af valglisten og for optagelse på denne liste af personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1 eller 4, finder reglerne om valglisten i lov om valg til Folketinget tilsvarende anvendelse. For tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, Færøerne eller Grønland gælder dog samme regler som for tilflytning fra, henholdsvis fraflytning til, udlandet.

Stk. 3-5. ---

3. I § 6, stk. 1, ændres »§ 3, stk. 1« til: »§§ 3 og 3 a«.

4. I § 14, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.: »For optagelse på valglisten af vælgere, der er omfattet af § 3 a, gælder dog § 14 b.«

5. I § 14, stk. 2, 2. pkt., der bliver 3. pkt., indsættes efter »gælder«: »uden for de i 2. pkt. nævnte tilfælde«, og »dog« udgår.

6. Efter § 14 a indsættes:

»§ 14 b. Vælgere, der er omfattet af § 3 a, og som er registreret i Det Centrale Personregister (CPR) som udrejst eller med bopæl i Grønland, skal efter anmodning optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune.

Stk. 2. Vælgere, der har haft ophold på Færøerne henholdsvis i Grønland i mere end 4 år, kan kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 3 a for at være opfyldt. Hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt en vælger er omfattet af § 3 a, kan vælgeren kun optages på valglisten, såfremt Valgnævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 3 a for at være opfyldt.

Stk. 3. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 3 a, stk. 1 eller 2, eller § 3 a, stk. 4, jf. stk. 1 eller 2, gælder i 2 år fra afgørelsens dato. Indgiver vælgeren inden udløbet af den i 1. pkt. nævnte periode anmodning om fornyet optagelse på valglisten, forlænges perioden, indtil der er truffet afgørelse. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 3 a, stk. 3,

§ 25. ---*Stk. 2-3. ---*

Stk. 4. En kandidat må ikke som valgstyrelser eller tilforordnede vælger yde hjælp til stemmeafgivning.

§ 26. ---*Stk. 2-4. ---*

Stk. 5. En kandidat må ikke som stemmemodtager yde hjælp til brevstemmeafgivning.

Stk. 6. ---

§ 55. Vælgere, der på grund af manglende førlighed, sva-
gelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 54, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog stk. 4. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Stk. 2. Hjælp til stemmeafgivning ydes af 2 valgstyrelser eller tilforordnede vælger. I stedet for den ene valgstyrelser eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Stk. 3. En kandidat, der er opstillet i kommunen eller regionen, må ikke som valgstyrelser eller tilforordnet vælger yde hjælp til stemmeafgivning.

Stk. 4. Hjælp til afkrydsning af en stemmeseddel kan kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

§ 67. ---*Stk. 2-3. ---*

Stk. 4. Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, jf. dog stk. 6. Ud over stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, i stedet for den ene af disse kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er

gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen. Afgørelse om optagelse på valglisten af en vælger, der er omfattet af § 3 a, stk. 4, jf. stk. 3, gælder i 2 år regnet fra datoen for udrejsen for den person omfattet af § 3 a, stk. 3, vælgeren har den i § 3 a, stk. 4, nævnte tilknytning til.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på listen og om listens udarbejdelse.«

7. I § 25, stk. 4, og § 26, stk. 5, ændres »hjælp« til: »personlig bistand«.

§ 3

I lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 363 af 2. april 2014, som ændret ved § 3 i lov nr. 1742 af 22. december 2015 og § 2 i lov nr. 381 af 27. april 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 55, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5.«

2. I § 55, stk. 2, 1. pkt., og stk. 4, og § 67, stk. 6, ændres »Hjælp« til: »Personlig bistand«.

3. I § 55, stk. 2, 2. pkt., og stk. 3 og 4, og § 67, stk. 4, 2. og 3. pkt., og stk. 5 og 6, ændres »hjælp« til: »personlig bistand«.

4. I § 55, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrelser eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«

5. I § 55, stk. 4, indsættes efter »umiddelbart over for«: »den eller«.

6. I § 55 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.«

udpeget af vælgeren selv. Er der ydet hjælp, skal dette fremgå af følgebrevet.

Stk. 5. En kandidat, der er opstillet i kommunen eller regionen, må ikke som stemmemodtager yde hjælp til stemmeafgivning.

Stk. 6. Hjælp til udfyldning af stemmesedlen kan kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Stk. 7-8. ---

§ 57. De, der forestår afstemningen, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. De må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Stk. 2. ---

§ 60. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i stk. 2. Anmodning om at brevstemme i hjemmet skal indgives senest kl. 18 torsdagen 12 dage før valgdagen. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelsen af anmodningen om at brevstemme i hjemmet, dog senest lørdagen før valgdagen. Anmodningen skal indgives til opholdskommunen. Anmodning kan tidligst indgives tirsdagen 4 uger før valgdagen.

Stk. 5. ---

§ 67. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, jf. dog stk. 6. Ud over stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, i stedet for den ene af disse kan vælgeren forlange hjælp til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Er der ydet hjælp, skal dette fremgå af følgebrevet.

Stk. 5. ---

Stk. 6. Hjælp til udfyldning af stemmesedlen kan kun ydes, såfremt vælgeren umiddelbart over for den, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

§ 68. Stemmemodtagere må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat væl-

7. I § 57, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »De«: »personer«, og efter »forestår« indsættes: »eller yder personlig bistand til«.

8. I § 57, stk. 1, 2. pkt., ændres »De« til: »De personer, der forestår afstemningen,«.

9. I § 60, stk. 4, 3. pkt., ændres »lørdagen« til: »fredagen«.

10. I § 67, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

»Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. § 69, 2. pkt.«

11. I § 67, stk. 4, indsættes efter 2. pkt., der bliver 3. pkt.:

»Tilkendegiver vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.«

12. I § 67, stk. 6, indsættes efter »umiddelbart over for den«: »eller dem«.

13. I § 68, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »Stemmemodtagere«: »og personer, der yder personlig bistand til stemmeafgivningen,«.

geren skal stemme på. De må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har afgivet brevstemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning.

Stk. 2. ---

§ 69. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning samt om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme.

§ 106. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Valglisterne, valgkortene og stemmesedlerne, herunder brevstemmemateriale, skal tilintetgøres, når klagefristen er udløbet, jf. § 93, og eventuelle klager over valget er endeligt afgjort. Øvrigt valgmateriale skal opbevares som fastsat efter lov om offentlige arkiver m.v.

§ 84. I perioden fra den fjerde lørdag før valgdagen til 8 dage efter valgdagen må der i forbindelse med folketingsvalg, kommunale og regionale valg, valg til Europa-Parlamentet, folkeafstemninger og andre valg, der afholdes på offentligt grundlag, ophænges valgplakater på offentlige veje. Ophængning af valgplakater må ske fra døgnet begyndelse. Nedtagning af valgplakater og midler til fastgørelse af valgplakater skal være tilendebragt ved døgnet afslutning.

Stk. 2-4. ---

§ 85. En ophængt valgplakat skal være forsynet med navn, adresse og telefonnummer på den fysiske eller juridiske person, der har iværksat valgplakatoophængningen. Oplysninger om juridiske personer skal suppleres med navn, adresse og telefonnummer på en fysisk person, der repræsenterer den juridiske person. Oplysningerne skal anføres på en sådan måde, at de er læselige i hele ophængningsperioden.

Stk. 2-7. ---

14. I § 68, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »De« til: »Stemmemodtagere«.

15. I § 69 indsættes som *2. pkt.*:

»Social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen.«

16. I § 106, *stk. 3, 1. pkt.*, indsættes efter »endeligt afgjort«: », jf. dog *stk. 4*«.

17. I § 106 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Valgmateriale omfattet af *stk. 3, 1. pkt.*, kan efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bestemmelse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i lov om behandling af personoplysninger. Valgmateriale omfattet af *stk. 3, 1. pkt.*, der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valgmaterialet ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål.«

§ 4

I lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v., som ændret ved § 2 i lov nr. 1895 af 29. december 2015 og § 1 i lov nr. 658 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 84, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »I perioden fra«: »kl. 12.00«.

2. § 84, *stk. 1, 2. pkt.*, affattes således:

»Ved folketingsvalg må ophængning af valgplakater dog først ske, når valget er udskrevet.«

3. I § 85, *stk. 1, 1. og 2. pkt.*, indsættes efter »adresse«: », e-mailadresse«.

§ 5

§ 66 a. I perioden fra den fjerde lørdag før valgdagen til 8 dage efter valgdagen må der i forbindelse med folketingsvalg, kommunale og regionale valg, valg til Europa-Parlamentet, folkeafstemninger og andre valg, der afholdes på offentligt grundlag, ophænges valgplakater på private fællesveje. Ophængning af valgplakater må ske fra døgnet begyndelse. Nedtagning af valgplakater og midler til fastgørelse af valgplakater skal være tilendebragt ved døgnet afslutning.

Stk. 2-4. ---

§ 66 b. En ophængt valgplakat skal være forsynet med navn, adresse og telefonnummer på den fysiske eller juridiske person, der har iværksat valgplakatophængningen. Oplysninger om juridiske personer skal suppleres med navn, adresse og telefonnummer på en fysisk person, der repræsenterer den juridiske person. Oplysningerne skal anføres på en sådan måde, at de er læselige i hele ophængningsperioden.

Stk. 2-7. ---

I lov om private fællesveje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1234 af 4. november 2015, foretages følgende ændringer:

1. I § 66 a, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »I perioden fra«: »kl. 12.00«.

2. § 66 a, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Ved folketingsvalg må ophængning af valgplakater dog først ske, når valget er udskrevet.«

3. I § 66 b, stk. 1, 1. og 2. pkt., indsættes efter »adresse«: », e-mailadresse«.

§ 6

Loven træder i kraft den 1. juli 2017.

§ 7

§§ 4 og 5 gælder ikke for Færøerne og Grønland.